

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล

“เซเว่นบุ๊กอวอร์ด” พ.ศ. 2558-2560

REFLECTIONS OF THAI SOCIETY IN YOUNG ADULT LITERATURE

AWARDED BY SEVEN BOOK AWARDS DURING 2015-2017

LU YANWEI

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล

“เซเว่นบุ๊กอวอร์ด” พ.ศ. 2558-2560

REFLECTIONS OF THAI SOCIETY IN YOUNG ADULT LITERATURE

AWARDED BY SEVEN BOOK AWARDS DURING 2015-2017

LU YANWEI

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2562

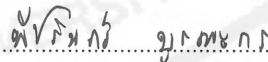
รองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์
ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์จิตดา โมสิกรัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์จิตดา โมสิกรัตน์
กรรมการ

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บูรณะกร
ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บูรณะกร
กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิก สุนทรชัย
คณบดีคณะศิลปศาสตร์

ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล
“เซเว่นบุ๊คอวอร์ด” พ.ศ. 2558-2560

LU YANWEI 606002

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ธิดา โมสิกรัตน์, กศ.ม.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 และปัญหาสังคมไทยกับแนวทางแก้ปัญหาในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 โดยวิเคราะห์นวนิยายที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 จำนวน 6 เล่ม และนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมประเภทนวนิยายที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 ได้แสดงให้เห็นสภาพสังคมไทย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ชีวิตความเป็นอยู่ สังคมไทยมีสภาพสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันระหว่างชนบทกับเมือง ด้านการประกอบอาชีพ คนไทยประกอบอาชีพต่าง ๆ ตามลักษณะของถิ่นที่อยู่อาศัยในชนบทและในเมือง ด้านการคมนาคม มีความสะดวกสบายในการเดินทาง 2) การศึกษาของเยาวชน รวมทั้งในครอบครัวและในโรงเรียน ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านทรัพยากรการศึกษา 3) วัฒนธรรม ทั้งด้านอาหารไทย ด้านความเชื่อ มีความเชื่อเรื่องการทำความดี มีการทำบุญ และการไม่ทำสิ่งที่ไม่ดี ด้านประเพณี เป็นประเพณีที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธและประเพณีของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน 4) ความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคม มีความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน สะท้อนถึงความอบอุ่นและความขัดแย้ง นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงค่านิยมของคนในสังคมไทยอีกด้วย

วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนปัญหาสังคมไทยและแนวทางแก้ไขปัญหา ได้แก่ 1) ปัญหาด้านครอบครัว แก้ไขโดยคนในครอบครัว สามีกับภรรยาให้ความเข้าใจกัน ให้ความสนใจและความอบอุ่นกับลูก 2) ปัญหาในสังคม แก้ไขโดยคนในสังคมไทย รักษาธรรมชาติ มีความสามัคคีกับคนอื่น มีความขยันหมั่นเพียรในหน้าที่การงาน 3) ปัญหาการสู้รบของประเทศเพื่อนบ้าน แก้ไขโดยรัฐบาลและชาวบ้านที่อยู่แถวชายแดน รัฐบาลควรให้ความสนใจและช่วยชาวบ้านให้ไกลจากความเดือดร้อน ชาวบ้านก็ควรอดทนเข้มแข็งเพื่อผ่านความลำบากได้

คำสำคัญ: ภาพสะท้อน วรรณกรรมเยาวชน ปัญหาสังคมไทย

REFLECTIONS OF THAI SOCIETY IN YOUNG ADULT LITERATURE
AWARDED BY SEVEN BOOK AWARDS DURING 2015-2017

LU YANWEI 606002

MASTER OF ARTS (COMMUNICATIVE THAI AS A SECOND LANGUAGE)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: THIDA MOSIKARAT, M.A.

ABSTRACT

This research aimed to analyze reflections of Thai society and social problems and the solutions in young adult literary works awarded by the Seven Book Award during 2015-2017. Six novels were studied. The findings were reported as a descriptive analysis.

Relating to reflections of Thai society, the findings covered four aspects, including 1) ways of life – differences between the upcountry and the city were shown, such as carriers of people were conformed to their living locations; and general communication was convenient. 2) Education – the novels presented both cultivation in families and education in formal schools; however, learning resources were different between in cities and remote areas. 3) Culture – Buddhist traditions, beliefs and values were shown, as well as practices of Thai-Chinese people. And 4) relationship – both the positive and the negative relationships between people in many levels, societies; families; communities; and friends, were reflected.

For social problems and solutions, three aspects were presented, including 1) family problems, which could be solved by members of the family; understandings, attentions, and closed relationships between husbands and wives, parents and children were emphasized. 2) Social problems, which unity; hard working; and natural conservation were suggested as the solutions. 3) The unrest in neighboring countries, which attentions from governmental administration were required for solving the problems, also tolerances of local people were needed.

Keywords: reflections, young adult literary works, Thai social problems

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้อย่างดีโดยได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์ธิดา โมสิกรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งให้ความรู้ให้คำปรึกษาและให้ ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ด้วยความเมตตา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา ของอาจารย์ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ณ โอกาสนี้ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์ อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร และรองศาสตราจารย์ธิดา โมสิกรัตน์ ที่ได้ สละเวลาในการสอบเค้าโครงและสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้แนวคิดและข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ ในการทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการเรียนและการดำรงชีวิตอยู่ในประเทศไทย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่ให้ความรักความห่วงใย และกำลังใจแก่ผู้วิจัยในการมา ศึกษาเล่าเรียนในประเทศไทย

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ทุก ๆ คน ที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

LU YANWEI

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
1.4 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	4
1.5 ขอบเขตการวิจัย	4
1.6 วิธีการวิจัย	4
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมเยาวชนกับสังคม	6
2.1.1 สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมเยาวชน	7
2.1.2 วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนสังคม	8
2.1.3 ปัญหาสังคมที่สะท้อนในวรรณกรรม	10
2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชน	11
2.2.1 ประเภทวรรณกรรมเยาวชน	11
2.2.2 คุณค่าของวรรณกรรมเยาวชน	12
2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสังคม	13
2.3.1 ความหมายของปัญหาสังคม	13
2.3.2 ลักษณะปัญหาของสังคม	14
2.3.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาในสังคม	15
2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานประกวดรางวัลเซเวนบุ๊กอวอร์ด	16
2.4.1 ความเป็นมาของวรรณกรรมรางวัลเซเวนบุ๊กอวอร์ด	16
2.4.2 โครงการการกำหนดและการประกวดวรรณกรรมรางวัลเซเวนบุ๊กอวอร์ด	17

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรม กับสังคม	18
2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของสังคม ในวรรณกรรม	20
2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวรรณกรรมที่ได้รับรางวัล	23
บทที่ 3 การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล เชเว่นบูคเอดวอร์ด พ.ศ. 2558-2560	
3.1 ภาพสะท้อนด้านความเป็นอยู่	27
3.1.1 สภาพแวดล้อม	28
3.1.2 การประกอบอาชีพ	31
3.1.3 การคมนาคม	38
3.2 ภาพสะท้อนด้านการศึกษา	40
3.2.1 การศึกษาของเยาวชนจากครอบครัว	41
3.2.2 การศึกษาจากโรงเรียน	43
3.3 ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรม	45
3.3.1 อาหารไทย	46
3.3.2 ความเชื่อ	48
3.3.3 ประเพณี	51
3.4 ภาพสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมไทย	54
3.4.1 ความสัมพันธ์ในครอบครัว	55
3.4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน	59
3.4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน	62
บทที่ 4 การวิเคราะห์ปัญหาในสังคมไทยและแนวทางแก้ปัญหาในวรรณกรรมเยาวชน ที่ได้รับรางวัลเชเว่นบูคเอดวอร์ด พ.ศ. 2558-2560	
4.1 ปัญหาในครอบครัว	65
4.1.1 ปัญหาระหว่างสามีกับภรรยา	65
4.1.2 ปัญหาเด็กกับเยาวชน	69

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2 ปัญหาสังคม	71
4.2.1 ปัญหาสิ่งแวดล้อม	71
4.2.2 ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม	74
4.2.3 ปัญหาความยากจน	76
4.2.4 ปัญหาความเจ็บป่วย	78
4.3 ปัญหาการสู้รบของประเทศเพื่อนบ้าน	80
4.4 แนวทางแก้ไขปัญหา	84
4.4.1 แนวทางแก้ปัญหในครอบครัว	84
4.4.2 แนวทางแก้ปัญหาสังคม	87
4.4.3 แนวทางแก้ปัญหการสู้รบของประเทศเพื่อนบ้าน	93
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปและอภิปรายผล	96
5.1.1 ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560	96
5.1.2 ปัญหาสังคมไทยกับแนวทางแก้ปัญหในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560	98
5.2 อภิปรายผล	99
5.3 ข้อเสนอแนะ	100
บรรณานุกรม	102
ภาคผนวก	106
เอกสารรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย	107
ประวัติผู้เขียน	108

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วรรณกรรมเป็นผลงานของนักเขียนซึ่งเป็นความคิดหรือจินตนาการที่มาจากประสบการณ์ในชีวิตจริง เพื่อให้ความบันเทิงหรือสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้อ่าน หรือเพื่อเปิดเผยปัญหาหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม วรรณกรรมกับสังคมจึงมีความสัมพันธ์ซึ่งไม่สามารถแยกกันได้ ดังที่ ตรีศิลป์ บุญขจร (2547 : 5) กล่าวว่า “วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือนักเขียน เพราะนักเขียนอยู่ในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคม ทั้งด้านวัฒนธรรมขนบประเพณี ศาสนา ปรัชญาและการเมือง ขณะเดียวกันวรรณกรรมหรือนักเขียนก็ย่อมมีอิทธิพลต่อสังคมทั้งด้านอิทธิพลภายนอกและอิทธิพลภายใน”

โชคชัย บัณฑิตศักดิ์ (2542 : 1) ก็ได้แสดงความคิดเห็น ความสัมพันธ์ระหว่างสังคม นักเขียน และวรรณกรรมว่า “นักเขียนมีสถานภาพเป็นประชากรในสังคมจึงต้องอาศัยวัตถุดิบจากประสบการณ์ชีวิตในสังคมของตนมาประกอบเข้ากับการจินตนาการ เพื่อแปรวัตถุดิบดังกล่าวเป็นผลงานวรรณกรรม จึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับวรรณกรรมที่มีส่วนสะท้อนภาพสังคม” ดังนั้น สังคมเป็นแหล่งที่เกิดของวรรณกรรม ซึ่งนักเขียนจะได้แรงบันดาลใจหรือความคิดจากสภาพสังคม เพราะฉะนั้นจากที่ได้อ่านวรรณกรรมแล้ว ผู้อ่านไม่เพียงแต่ได้ความบันเทิง ยังได้รับรู้วัฒนธรรม ประเพณีของสังคมใดสังคมหนึ่งที่นักเขียนได้แสดงออกในวรรณกรรม

วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กัน เพราะสังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมและวรรณกรรมสะท้อนภาพต่าง ๆ ในสังคม ดังที่ อิงอร สุพันธุ์วุฒิชัย (2554 : 6) ได้กล่าวว่า “วรรณกรรมกับสังคมนั้นแยกจากกันไม่ออก สมัยหนึ่ง ๆ สังคมเป็นอย่างไร วรรณกรรมก็จะสะท้อนออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน วรรณกรรมกับสังคมเป็นสิ่งที่ผูกพันกัน และวรรณกรรมจะสะท้อนทั้งความคิด ความเชื่อและความเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดยั้ง” ดังนั้น วรรณกรรมกับสังคมจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง แต่ละสมัยสังคมจะมีลักษณะแตกต่างกัน วรรณกรรมแต่ละสมัยก็ไม่เหมือนกัน เพราะสังคมมีลักษณะอย่างไร ก็จะมีอิทธิพลต่อลักษณะของวรรณกรรม วรรณกรรมมาจากสภาพสังคม และสังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม

วรรณกรรมผูกพันกับสังคมอย่างใกล้ชิด พิชัย ศรีภูไฟ (2542 : 105) กล่าวว่า “วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กัน มนุษย์เป็นผู้สร้างวรรณกรรมและได้บันทึกเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัยไว้ ดังนั้นจึงสามารถศึกษาวรรณกรรมได้ในสังคมทำนองเดียวกัน ก็สามารถดูสังคมได้จากวรรณกรรม นอกจากนี้ วรรณกรรมและสังคมยังมีบทบาทและอิทธิพลซึ่งกันและกันอีกด้วย”

วรรณกรรมบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ของคนในสังคมทุกเพศทุกวัย ส่วนหนึ่งก็คือเยาวชน เยาวชนเป็นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่อยู่ในสังคมไทย เป็นกลุ่มคนที่กำลังจะเติบโต ไม่ว่าจะร่างกายหรือจิตใจ และกลุ่มคนนี้เป็นคนที่จะต้องพัฒนาสังคมในอนาคต เพราะฉะนั้นสังคมควรให้ความสำคัญและความสนใจแก่กลุ่มเยาวชน แสดงทางวิธีการพัฒนาให้พวกเขาสร้างความคิด พฤติกรรม และจริยธรรม ที่ถูกต้องกับค่านิยมที่สังคมยอมรับ นอกจากการมีบทบาทของครอบครัวและระบบการศึกษาแล้ว สังคมยังสนับสนุนการแต่งวรรณกรรมสำหรับเยาวชนขึ้นมา เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนได้เติบโตอย่างสมบูรณ์โดยปลูกฝัง เพื่อแสดงให้เห็นค่านิยมที่ดีและวัฒนธรรมหลากหลาย ช่วยให้กลุ่มเยาวชนได้มีความรู้และความสามารถยิ่งขึ้น จินตนา ไบกาซูยี (2542 : บทนำเรื่อง) กล่าวว่า “หากเด็ก ๆ ไม่มีหนังสือที่เหมาะสมสำหรับตนอ่าน ย่อมต้องไปหาหนังสือของผู้ใหญ่มารับอ่าน แน่นนอนเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับวัยเด็กด้วย ซึ่งอาจส่งผลให้เด็กได้รับอิทธิพลจากเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมและประพฤติปฏิบัติตนไม่เหมาะสมตามไปด้วยในที่สุด”

วรรณกรรมสำหรับเยาวชนเป็นวรรณกรรมเขียนขึ้นมาเพื่อช่วยกลุ่มเยาวชนได้รับความรู้ ความสามารถ และได้แสดงความคิดที่ถูกต้อง ค่านิยมที่ดีเด่น แสดงให้เห็นพฤติกรรมและจริยธรรมที่ถูกต้องและควรจะทำ ดังที่ สมพร จารุณี (2541 : คำนำ) กล่าวว่า “งานวรรณกรรมทั้งบันเทิงคดีและสารคดีเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่เราใช้พัฒนาเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปในด้านความรู้ ส่งเสริมและพัฒนาความคิด เจตคติ และค่านิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งวรรณกรรมที่จัดทำขึ้นสำหรับเด็ก นอกจากจะช่วยส่งเสริมและพัฒนาเด็กให้เจริญงอกงามทางความรู้ สติปัญญา ความรู้สึก อารมณ์ และเจตคติค่านิยมที่พึงปรารถนาแล้ว ยังเป็นเครื่องมือส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีนิสัยรักการอ่าน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่านหนังสือ และส่งเสริมให้รู้จักใช้ภาษาในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วย” เพราะฉะนั้นตามแนวทางที่ให้ความสำคัญและความสนใจแก่เยาวชน จะมีงานประกวดต่าง ๆ เพื่อมอบรางวัลให้วรรณกรรมสำหรับเยาวชนที่ดีเด่น เพื่อแนะนำหนังสือที่เป็นตัวอย่างที่ดี ส่งเสริมให้นักเขียนหลากหลายสามารถเขียนผลงานแบบตัวอย่างที่ดีให้แก่กลุ่มเยาวชน อย่างเช่น การประกวดรางวัล “แว่นแก้ว” การประกวดรางวัล “นายอินทร์อวอร์ด” การประกวดรางวัล “งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ” และงานประกวดรางวัล “เซเว่นบุ๊คอวอร์ด” เป็นต้น

WANGRUI (2559 : 22) กล่าวว่า “วรรณกรรมเยาวชนถือว่าเป็นอาหารจิตใจและอาหารสมองที่ดีสำหรับเยาวชน ดังที่มีการจัดการประกวดขึ้นเพื่อให้รางวัลแก่วรรณกรรมเยาวชนที่ดีเด่น ดังเช่น การประกวดวรรณกรรมรางวัล ‘เซเว่นบุ๊คอวอร์ด’ ประเภทวรรณกรรมสำหรับเยาวชนเป็นวรรณกรรมที่มีคุณภาพและเกิดประโยชน์แก่เยาวชนอย่างเต็มที่”

งานประกวดรางวัล “เซเว่นบุ๊คอวอร์ด” จัดโดยบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ตามที่ได้พบว่าเยาวชนไทยยังมีนิสัยรักการอ่านน้อย อีกทั้งปัญหาในการผลิตหนังสือดีมีคุณภาพยังมีน้อย เพราะฉะนั้นในปี 2549 บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ได้เริ่มจัดการประกวดหนังสือดีเด่นรางวัล

"เซเว่นบุ๊ก อวอร์ด" ขึ้นเป็นครั้งแรก มีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกและส่งเสริมหนังสือดี มีคุณภาพให้กับสังคมไทย สามารถส่งเสริมการอ่าน และเป็นทางเลือกอีกทางเลือกหนึ่งให้กับคนไทย งานประกวดรางวัลนี้ได้กำหนดรางวัลเป็น 7 ประเภท ได้แก่ 1) กวีนิพนธ์ 2) นวนิยาย 3) นิยายภาพ (การ์ตูน) 4) รวมเรื่องสั้น 5) วรรณกรรมสำหรับเด็ก 6) สารคดี (ทั่วไป) 7) รางวัลนักเขียนรุ่นเยาว์ ("รางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด" ม.ป.ป. : ออนไลน์)

วรรณกรรมสำหรับเด็กที่ได้รางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 เป็นวรรณกรรมดีเด่น มีเนื้อหาน่าสนใจ ได้ส่งเสริมให้เยาวชนพัฒนาการอ่าน การเขียน และแสดงความคิดและค่านิยมที่ถูกต้อง และยังได้สะท้อนให้เห็นภาพต่าง ๆ ในสังคมไทยทั้งสังคมเมืองและสังคมชนบท ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติที่ศึกษาสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงสนใจศึกษาวิจัยวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 ซึ่งทำให้ผู้วิจัยเข้าใจในลักษณะของสังคมไทยในด้านต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับปัญหาในสังคมไทยที่สะท้อนอยู่ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาสังคมไทยและแนวทางแก้ปัญหาที่สะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560

1.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชนเป็นภาพสะท้อนสังคมและแนวคิดที่เกี่ยวกับปัญหาของสังคมและแนวทางแก้ปัญหาที่สะท้อนสังคมในวรรณกรรมเยาวชน

1.3.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชนเป็นภาพสะท้อนสังคม

วรรณกรรมเยาวชนมีความสัมพันธ์กับสังคมและได้สะท้อนสภาพสังคมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม และความเชื่อ เป็นต้น เพราะนักเขียนก็เป็นคนที่มีชีวิตอยู่ในสังคม ได้แรงบันดาลใจจากค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณีของสังคมนั้น ซึ่งจะเป็นประสบการณ์ของนักเขียนเอง จะทำให้แต่ละวรรณกรรมมีลักษณะเฉพาะของตนเอง

1.3.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับปัญหาของสังคมและแนวทางแก้ปัญหาที่สะท้อนสังคมในวรรณกรรมเยาวชน

ในวรรณกรรมเยาวชนไม่เพียงแต่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมของสังคม ยังสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม เพราะคนที่มีชีวิตอยู่ในสังคม ไม่ได้มีชีวิตราบรื่น

ตลอดเวลา โดยเฉพาะเป็นปัญหาเกี่ยวกับเยาวชน ช่วงเวลาที่เยาวชนเติบโตจะมีปัญหามากมายที่เกิดขึ้นมา และในวรรณกรรมไม่เพียงแต่สะท้อนให้เห็นความสำคัญและความสนใจในเยาวชน แต่ยังสามารถชี้แจงแนวทางแก้ปัญหาอีกด้วยเพื่อให้เรามีการอ้างอิง

1.4 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาพสะท้อน หมายถึง สภาพของสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรมจากการเสนอของผู้เขียน สะท้อนภาพต่าง ๆ ในสังคม โดยผู้อ่านรับรู้ถึงสังคมและวัฒนธรรมผ่านเนื้อหาวรรณกรรม ตัวละคร และฉากต่าง ๆ ทำให้เข้าใจชีวิตความเป็นอยู่ พฤติกรรมและความเชื่อของคนในสังคม เป็นต้น

2. เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 12-18 ปี เป็นวัยรุ่นที่กำลังเจริญเติบโตทั้งในด้านสติปัญญา อารมณ์จิตใจ ร่างกาย และอยู่ในช่วงการศึกษาหาความรู้ วางรากฐานของคุณธรรม จริยธรรมต่าง ๆ

3. รางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด หมายถึง การให้รางวัลในงานประกวดหนังสือดีเด่น เป็นงานที่จัดโดยบริษัท ซีพีออลล์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อคัดเลือกและส่งเสริมหนังสือที่มีคุณภาพสำหรับเยาวชนไทย

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ขอบเขตในการวิจัย คือ วรรณกรรมสำหรับเยาวชนที่ได้รางวัล เซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 จำนวน 6 เล่ม ได้แก่

ปีที่ได้รับ	อันดับรางวัล	ชื่อหนังสือ	ชื่อผู้แต่ง
2558	รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1	เซนในสวน	จักขณ์ จันทร
2558	รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1	โลกสวยที่น้ำใส	ชัยกร หาญไฟฟ้า
2559	รางวัลชนะเลิศ	ลูกชายแดน	เชาวลิต ชันดำ
2559	รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1	ห้องเรียนไม่มีฝา	ธารา ศรีอนุรักษ์
2559	รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2	ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น	จิรเดช โอบาสพันธ์วงศ์
2560	รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1	กระต่ายในพระจันทร์	แพน พงษ์รัตน์

เลือกเฉพาะนวนิยายที่มีตัวละครเป็นมนุษย์ที่อาศัยและมีชีวิตอยู่ในสังคมไทยเท่านั้น และไม่เลือกนวนิยายที่เป็นโลกสมมุติหรือเหนือจริง

1.6 วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย
2. ศึกษาความเป็นมาเกี่ยวกับรางวัล เซเว่นบุ๊คอวอร์ด
3. ศึกษาวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล เซเว่นบุ๊คอวอร์ด
4. คัดเลือกวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล เซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ เซนในสวน โลกสวยที่น้ำใส ลูกชายแดน ห้องเรียนไม่มีฝา ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น และกระต่ายในพระจันทร์
5. วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล เซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560
6. วิเคราะห์ปัญหาสังคมไทยและแนวทางแก้ปัญหาที่สะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560
7. นำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Descriptive Analysis)

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับดังนี้

1. ทำให้รับรู้และเข้าใจภาพสะท้อนสังคมไทยในในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560
2. ทำให้รับรู้และเข้าใจปัญหาสังคมไทยและแนวทางแก้ปัญหาที่สะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560
3. ทำให้รับรู้ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมในสังคม เป็นแนวทางช่วยให้เยาวชนสร้างความคิด พฤติกรรม จริยธรรมที่ถูกต้อง และมีค่านิยมที่ดี เพื่อเยาวชนได้เติบโตอย่างมีคุณภาพและเป็นคนดีของสังคม

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง ภาพสะท้อนสังคมไทยจากวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รางวัล ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมเยาวชนกับสังคม
 - 2.1.1 สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมเยาวชน
 - 2.1.2 วรรณกรรมเยาวชนเป็นภาพสะท้อนสังคม
 - 2.1.3 ปัญหาสังคมที่สะท้อนในวรรณกรรมเยาวชน
 - 2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชน
 - 2.2.1 ประเภทวรรณกรรมเยาวชน
 - 2.2.2 คุณค่าของวรรณกรรมเยาวชน
 - 2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสังคม
 - 2.3.1 ความหมายของปัญหาสังคม
 - 2.3.2 ลักษณะปัญหาสังคม
 - 2.3.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาในสังคม
 - 2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานประกวดรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด
 - 2.4.1 ความเป็นมาของวรรณกรรมรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด
 - 2.4.2 โครงการการกำหนดและการประกวดวรรณกรรมรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม
 - 2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของสังคมในวรรณกรรม
 - 2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวรรณกรรมที่ได้รับรางวัล
- ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมเยาวชนกับสังคม

วรรณกรรมเยาวชนผูกพันกับสังคมอย่างใกล้ชิด และมีอิทธิพลต่อกัน เช่นเดียวกับวรรณกรรมทั่วไป เพราะนักเขียนเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในสังคม งานเขียนก็สะท้อนภาพต่าง ๆ ในสังคม และสังคมมีสภาพแวดล้อมอย่างไรก็จะมีผลต่อวรรณกรรม จึงทำให้วรรณกรรมแต่ละสมัยมีลักษณะแตกต่างกัน นักวิชาการได้อธิบายดังนี้

2.1.1 สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมเยาวชน

ในแต่ละสมัย สังคมมีลักษณะอย่างไร วรรณกรรมเยาวชนก็จะมีลักษณะตามไปด้วย เพราะผู้เขียนได้รับอิทธิพลจากสังคม ดังนั้นนักวิชาการได้อธิบายไว้ดังต่อไปนี้

ชไมพร พรเพ็ญพิพัฒน์ (2549 : 11) กล่าวว่า งานเขียนของนักเขียนแต่ละคนย่อมมีความหลากหลาย ไม่ซ้ำซากอยู่กับเรื่องเดิม ๆ ในช่วงที่ชีวิตได้คลุกคลีอยู่กับสิ่งใด หรืออาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมแบบใด ได้พูดคุยใกล้ชิดกับบุคคลประเภทไหน สังคมอยู่ในภาวะแบบใด ก็จะสะท้อนเรื่องราวออกมาในงานเขียนของตน

รุ่งวิทย์ สุวรรณอภิชน (2546 : 44-45) กล่าวว่า วรรณคดีเป็นเพียงสนามสำหรับเก็บข้อมูล โดยลักษณะการกำเนิดของวรรณคดีหรือวรรณกรรมถือว่าเป็นโครงสร้างส่วนบนซึ่งมีฐานรองรับอยู่หลายระดับ นับตั้งแต่ผู้เขียนซึ่งรวมถึงประสบการณ์และทรรศนะที่แสดงออกมาของผู้เขียนตลอดจนภาวะความกดดันหรือแรงกระตุ้นอันเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมผลักดันให้เกิดงานเขียนในลักษณะต่าง ๆ ขึ้นมา ความเป็นจริงของวรรณคดีหรือวรรณกรรมทุกเล่มที่มีทรรศนะของผู้เขียนสอดแทรกในงานของเขา พร้อม ๆ กับการถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิต และสังคมในงานเขียนของเขา แต่ละชิ้น ภาพของสังคมปรากฏในวรรณกรรมชิ้นนั้น ๆ จะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม

ชัตสุณี สีนุสสิทธิ์ (2544 : 28) กล่าวว่า วรรณคดีและสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นตลอดมา วรรณคดีไม่เคยสูญหายไปจากสังคม แม้ในยุคที่ได้ชื่อว่าไร้ซึ่งแสงแห่งอารยธรรม จนถูกขนานนามว่ายุคมืด เช่น ยุคกลางในยุโรป ก็ยังมีวรรณกรรมชิ้นเยี่ยม ๆ ที่เป็นผลผลิตของสังคม ในยุคนั้น วรรณกรรมแต่ละยุคจะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้มีอำนาจแห่งยุค ยุคใดสมัยใด ระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์รุ่งเรือง พระมหากษัตริย์ก็ทรงมีบทบาทสำคัญที่สุด ด้วยโปรด “ชุบเลี้ยง” ผู้มีความสามารถเชิงวรรณศิลป์และนักปราชญ์ราชบัณฑิตทางอักษรศาสตร์ ดังที่พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 โปรดให้โมลิแยร์ (Moliere) รับราชการในราชสำนัก ได้รับพระราชทานเงินเบี้ยหวัดจากการทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการบันเทิงในราชสำนัก พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยโปรดฯ ให้สุนทรภู่ได้รับใช้ใกล้ชิด เบื้องพระยุคลบาท เป็นต้น ราชสำนักเป็นแหล่งรวมกวีและศูนย์กลางของการสร้างสรรค์ และทะนุบำรุงวรรณคดี บรรดาเจ้านายและขุนนางชั้นสูงต่างเจริญรอยตามพระราชานิยมดังกล่าว แต่เมื่ออำนาจเปลี่ยนมือไป ชนชั้นใหม่ที่ทวีความสำคัญขึ้นในสังคมก็เป็นผู้รับช่วงบทบาทนี้ จึงเป็นที่ชัดเจนว่าวรรณกรรมเป็นสิ่งที่สังคมเล็งเห็นคุณค่า มีความสำคัญ และให้การสนับสนุนมาโดยตลอด

พิชัย ศรีภูไฟ (2542 : 6-7) กล่าวว่า เมื่อสังคมเคลื่อนไหวไปในทางใดทางหนึ่ง วรรณกรรมก็พัฒนาไปตามทางนั้น นักเขียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้น ความเคลื่อนไหวของสังคม และการเมืองในแต่ละยุคย่อมมีอิทธิพลต่อนักเขียน นักเขียนย่อมแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกของตนลงในวรรณกรรม อย่างไรก็ตาม นักเขียนก็ไม่ได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสังคมและการเมืองเสมอไป

สิ่งแวดล้อมทางสังคมเป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดวรรณกรรมสังคมและการเมือง เช่น ความไม่เป็นธรรมในสังคม ความเหลื่อมล้ำระหว่างทางชนชั้น ความเสื่อมทางศีลธรรมและการเมือง การกดขี่ข่มเหงประชาชน เป็นต้น ปัญหาสังคมเหล่านี้ล้วนเป็นเหตุให้นักเขียนสร้างสรรค์วรรณกรรม เพื่อแก้ไข หรือเพื่อให้แนวคิดแก่สังคมที่มีปัญหาอยู่ในขณะเดียวกัน ถ้าสังคมดี บ้านเมืองเป็นสุข นักเขียนก็จะสร้างสรรค์วรรณกรรมที่สนุกสนานและสวยงาม

ธานีวัฒน์ บุญโต (2542 : ง) กล่าวว่า “สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือนักเขียน ในฐานะเป็นแหล่งรวมชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งนักเขียน ย่อมนำไปเป็นวัตถุดิบในการเขียนเสนอ งานเขียนจะมีลักษณะเนื้อหา รูปแบบอย่างไร ขึ้นอยู่กับปัจจัย สำคัญทางสังคมว่าขณะนั้นสภาพสังคมเป็นอย่างไร คนในสังคมประสงค์จะอ่านเรื่องราวประเภทใด ผู้เขียนก็ต้องสร้างงานนั้นเพื่อสนองความปรารถนาของผู้อ่านอยู่เสมอ อิทธิพลของสังคมที่มีต่อ วรรณกรรมนั้นมีทั้งภายในและภายนอก เช่น การแต่งกาย พฤติกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ เมื่อมอง วรรณกรรมโดยส่วนรวมแล้วก็พบว่า ความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมที่มีอิทธิพลต่อแนวความคิดของ นักเขียนด้วย แสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมมีความสัมพันธ์กับสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัย สังคมเป็นไป อย่างไร วรรณกรรมก็เปลี่ยนไปให้สอดคล้องกับสังคมนั้นด้วย และโดยทั่วไปแล้ว สังคมมักจะมี อิทธิพลต่อวรรณกรรม สังคมมีส่วนกระตุ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเรื่องราวในวรรณกรรมดำเนิน ไปในทิศทางที่สังคมกำหนด รวมทั้งตามลักษณะของวรรณกรรม แนวโน้มของวรรณกรรม ตลอดจน คุณค่า หรือความด้อยค่าของวรรณกรรม ก็ล้วนได้รับอิทธิพลจากสังคมที่แฝงอยู่ในวรรณกรรมทั้งสิ้น”

สรุปได้ว่า สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมเยาวชน โดยที่ผู้เขียนมีชีวิตอยู่ในสังคม จึงได้รับ อิทธิพลและถ่ายทอดลงในวรรณกรรมเยาวชน สังคมเป็นอย่างไร วรรณกรรมเยาวชนก็จะเป็นอย่าง นั้น การศึกษาวรรณกรรมเยาวชนจึงได้เห็นภาพสะท้อนของสังคม แสดงถึงความสัมพันธ์และการมี อิทธิพลต่อกันของสังคม วรรณกรรมเยาวชน และผู้เขียน

2.1.2 วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนสังคม

ผู้เขียนอยู่ในสังคม ก็นิยมเอาสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมาเขียนเป็นวรรณกรรม เพื่อเป็นภาพสะท้อนสังคมให้ผู้อ่านได้มีความเข้าใจว่าสิ่งแวดล้อมสังคมเป็นอย่างไร จึงกล่าวได้ว่า วรรณกรรมเป็นเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนภาพสังคม ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญของวรรณกรรม ดังที่ นักวิชาการได้ให้แนวคิดดังนี้

อิงอร สุพันธุ์วณิช (2558 : คำนำ) กล่าวว่า วรรณกรรมกับสังคมมีความเกี่ยวข้องกัน หลายลักษณะ คือ วรรณกรรมจะสะท้อนสังคมให้เราทราบว่าเกิดสิ่งใด ๆ ขึ้นในสังคมขณะนั้น ในขณะที่สังคม อาจมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมได้และวรรณกรรมก็อาจส่งอิทธิพลต่อสังคมได้เช่นกัน แต่ส่วนใหญ่แล้ว วรรณกรรมจะเป็นเครื่องมือสะท้อนสังคมได้ดี

วนิดา บำรุงไทย (2544 : 513) กล่าวว่า กระแสหลักของวรรณกรรมไทยในช่วง 2516-2519 เป็นวรรณกรรมไทยสะท้อนความคิดเห็นทางการเมืองและสังคม สำหรับวรรณกรรมซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองและสังคมที่มุ่งสะท้อนความทุกข์ยากของชาวนาและปลุกเร้าให้ต่อสู้กับนายทุน ข้าราชการทุจริต ผู้มีอิทธิพลเฟื่องฟูมาก แสดงให้เห็นเหตุการณ์ในสังคม โดยเฉพาะทางด้านการเมือง ที่มีผลต่อบุคคลต่าง ๆ หลายวัย หลายหลากฐานะ ทั้งในเมืองและชนบท ขณะเดียวกันยังเป็นการแสดงทัศนคติทางการเมืองต่อระบบประชาธิปไตยและระบบอื่น ๆ เช่น คอมมิวนิสต์ และสังคมนิยม มีทั้งด้านแสดงให้เห็นผลเสียของประเทศที่ถูกแบ่งแยกด้วยสิทธิทางการเมือง ในช่วงนี้มีจุดเด่นที่เป็นภาพสะท้อนความคิดเห็นทางการเมืองอย่างชัดเจนกว่ายุคก่อน ๆ แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมและสังคมอย่างดี

พิชัย ศรีภูไฟ (2542 : 21) กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นเครื่องสะท้อนสังคม ถ้าเราไม่รู้จักวรรณกรรมก็ยากที่จะรู้จักลักษณะแท้จริงของสังคมนั้นได้ เพราะวรรณกรรมจะชี้ให้เห็นถึงสังคมทั้งในส่วนกว้างและส่วนลึก แสดงให้เห็นถึงชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ การศึกษาวรรณกรรมจึงทำให้เราทราบสภาพของสังคมในแต่ละยุคได้เป็นอย่างดี

วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2541 : 96) ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า นักเขียนคนเดียวเปรียบได้กับบุคคลสามคน คือ นอกจากเป็นนักเขียนแล้ว ยังเป็นบุคคลร่วมยุคสมัย และเป็นพลเมืองในสังคมด้วย ฉะนั้นนอกจากนักเขียนจะต้องตระหนักในอาชีพของตนแล้ว ในฐานะที่เป็นบุคคลร่วมสมัย ก็ไม่สามารถละเลยกับเหตุการณ์ที่ตนเห็นได้ และในฐานะที่เป็นพลเมืองในสังคมก็ต้องสนใจในเหตุการณ์บ้านเมืองที่เกิดขึ้น ความเคลื่อนไหวของประเทศชาติ ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในสังคมด้วย

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล (2540 : 1) กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นศิลปะแขนงหนึ่งเช่นเดียวกับศิลปะแขนงอื่น ๆ สามารถสื่อความหมายข้ามยุคสมัยและพรมแดนของประเทศชาติ ถึงแม้ว่าเวลาจะผ่านมานับร้อยนับพันปี มนุษยชาติมีความแตกต่างกันทางด้านภาษา วัฒนธรรม ตลอดจนเศรษฐกิจและการเมือง มนุษย์ก็มีประสบการณ์ทางอารมณ์และโครงสร้างพื้นฐานของชีวิตคล้าย ๆ กัน ทุกคนรู้จักทุกข์โศก เสียใจ ดีใจ ทุกคนต้องผ่านกระบวนการเกิดแก่เจ็บตายเหมือนกันหมด ความเป็นมนุษย์นั้นมีลักษณะสากล โดยมีเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ผู้คนที่ถือกำเนิดขึ้นมาต่างกาลเวลาและต่างสถานที่สามารถซาบซึ้งในเรื่องราวเดียวกันได้ และได้ถ่ายทอดลงในศิลปะและวรรณกรรม

สรุปได้ว่า วรรณกรรมมีเรื่องราวที่สะท้อนภาพต่าง ๆ ของสังคม ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม หรือ ความคิด ความรู้สึก และค่านิยม เป็นต้น ทำให้ผู้อ่านมองเห็นปัญหาหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในทรศนะของนักเขียน งานเขียนจึงเปรียบเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนลักษณะของสังคมในช่วงเวลาที่นักเขียนมีชีวิตอยู่

2.1.3 ปัญหาสังคมที่สะท้อนในวรรณกรรม

นอกจากวรรณกรรมสะท้อนสังคมชีวิตความเป็นอยู่ ความคิด ค่านิยม ฯลฯ แล้วยังสะท้อนถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมด้วย จึงมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

อิงอร สุพันธ์ุณี (2558 : บทนำ) กล่าวว่า ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายมีหลากหลายมุมมอง ทั้งระดับครอบครัว สังคมระดับกว้าง หรือปัญหาระดับชาติ อาจเป็นเรื่องกว้าง ๆ หรือเฉพาะเจาะจงในแต่ละยุคแต่ละสมัย นวนิยายจะทำหน้าที่ถ่ายทอดแง่มุมปัญหาต่าง ๆ ในสังคมให้ผู้อ่านรับรู้และรับรู้ปัญหาไปตามกระแสของสังคม นวนิยายบางยุคจะสะท้อนปัญหาครอบครัวเป็นหลัก บางยุคก็จะสะท้อนปัญหาหลากหลาย ตั้งแต่ปัญหาของผู้ชาย ปัญหาของเด็กวัยรุ่น เป็นปัญหาสังคมทั้งในเมืองและชนบท

นอกจากนี้อิงอร สุพันธ์ุณี (2558 : 2-9) ได้อธิบายว่า นวนิยายได้สะท้อนปัญหาสังคม 7 ประการ ปัญหาที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อคนในสังคมมาก มีดังนี้

1. ปัญหาครอบครัว นักเขียนหลายคนได้เสนอปัญหาที่เกี่ยวกับครอบครัวหลายด้าน หลายแง่มุมด้วยกัน เพราะครอบครัวเป็นส่วนสำคัญของสังคม ถ้าครอบครัวมีปัญหา ก็จะก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมาด้วย ปัญหาครอบครัวอาจจะมีตั้งแต่ ปัญหาสามี-ภรรยา พ่อแม่-ลูก ผู้ปกครอง-ผู้อยู่ใต้ปกครอง ฯลฯ เช่น นวนิยายเรื่อง ปูนปิดทอง ไม้ผลัดใบ รากแก้ว ฝืนกลางฤดูฝน น้ำเซาะทราย ภรรยา ฯลฯ

2. ปัญหาเด็กวัยรุ่น วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการความรักความอบอุ่นจากครอบครัว ต้องการให้คนเห็นใจและเข้าใจพวกเขา ถ้าพวกเขาขาดสิ่งเหล่านี้ อาจจะมีชีวิตที่หันเหเบี่ยงเบนไปได้ มีนักเขียนหลายคนได้สะท้อนปัญหาวัยรุ่นไว้ เด็กวัยรุ่นจะอยู่ในวัยอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองอะไรใหม่ ๆ โดยไม่รู้ว่าผิดหรือถูก จึงอาจหลงเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรืออาจจะทำผิดบางอย่างได้ รักใคร่ได้เสียในวัยไม่สมควร เช่น นวนิยายเรื่อง น้ำพุ ทางโค้ง อรุณสวัสดิ์ ฯลฯ

รีนฤทัย สัจจพันธุ์ (2547 : 560) ได้กล่าวว่า นักวิจารณ์ให้ความสำคัญกับเนื้อหาแก่นเรื่อง แนวความคิด และปัญหาสังคม ปัญหาที่ผู้เขียนสะท้อนออกมาในนวนิยาย เช่น ปัญหาครอบครัว การเอาผิดเอาเปรียบ ปัญหาโสเภณี ปัญหาศาสนา วัตถุนิยม ยาเสพติด ชนบทถูกทอดทิ้ง สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ฯลฯ ผู้เขียนได้สะท้อนอยู่ในหน้าหนังสือเหล่านี้มานานถึง 20 ปี และคงเป็นปัญหาที่มีให้เห็นอยู่ในสังคมไทย

สรุปได้ว่า วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กัน วรรณกรรมได้สะท้อนปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม รวมทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาครอบครัว ปัญหาเด็กกับเยาวชน ปัญหารักเพศเดียวกัน เป็นต้น

2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชน

วรรณกรรมเยาวชนเป็นวรรณกรรมสร้างสรรค์สำหรับกลุ่มผู้อ่านที่เป็นเยาวชน และก็เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ดี สามารถส่งเสริมต่อกลุ่มเยาวชน ถวัลย์ มาศจรัส (2545 : 181) อธิบายว่า วรรณกรรมเยาวชน คือ งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ในรูปของบันเทิงคดี ประเภทนวนิยายขนาดสั้นที่เหมาะสมสำหรับเยาวชน เพื่อส่งเสริมความคิด ความฝัน จินตนาการ ให้เกิดความเพลิดเพลิน และเพื่อการปลูกฝังความรู้สึกที่ดีงามให้แก่ชีวิต นอกจากนี้ ยังมีหลายนักวิชาการได้ให้ความหมายดังนี้

2.2.1 ประเภทวรรณกรรมเยาวชน

นิตยา วรรณกิติร์ (2559 : 18-22) กล่าวว่า วรรณกรรมสำหรับเยาวชนสามารถจำแนกได้หลายประเภท ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการจัดจำแนก ได้แก่ เกณฑ์เนื้อหาของเรื่อง รูปแบบของสื่อ ลักษณะคำประพันธ์ และประเภทของหนังสือ จึงจำแนกวรรณกรรมสำหรับเยาวชนได้ดังนี้

1) การจำแนกประเภทตามเนื้อเรื่อง

การจำแนกประเภทวรรณกรรมสำหรับเยาวชนโดยพิจารณาเนื้อหาเป็นเกณฑ์สำคัญ สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท

- 1.1) สารคดี
- 1.2) บันเทิงคดี

2) การจัดแยกประเภทตามรูปแบบของสื่อ

การจำแนกประเภทตามรูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศหรือสื่อ สามารถจำแนกได้ 3 ประเภท

- 2.1) สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed Media)
- 2.2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Media)
- 2.3) สื่อประเภทวัสดุหรืออุปกรณ์ (Materials and Equipment Media)

3) การจำแนกตามลักษณะคำประพันธ์

การจำแนกวรรณกรรมสำหรับเยาวชนตามลักษณะคำประพันธ์ สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท

- 3.1) ร้อยแก้ว (Prose)
- 3.2) ร้อยกรอง (Poetry)

4) การจำแนกตามประเภทของหนังสือ

- 4.1) หนังสืออ้างอิง
- 4.2) หนังสือภาพ
- 4.3) หนังสือสารคดี
- 4.4) หนังสือสารบันเทิง

4.5) หนังสือแบบเรียน

4.6) หนังสืออ่านเพิ่มเติม

สรุปได้ว่า วรรณกรรมเยาวชนมีหลายประเภทซึ่งแยกตามเนื้อเรื่อง ตามรูปแบบ ตามลักษณะคำประพันธ์และตามประเภทของหนังสือ เยาวชนสามารถเลือกอ่านประเภทที่ตัวเองชอบ เพื่อศึกษาความรู้ต่าง ๆ ได้ โดยได้รับคุณค่าจากการอ่านวรรณกรรมที่เหมาะสมกับวัย

2.2.2 คุณค่าของวรรณกรรมเยาวชน

วรรณกรรมเยาวชนมีคุณค่าเป็นอย่างดี ผู้ที่อ่านวรรณกรรมสามารถพัฒนาตนเองได้หลายด้าน วรรณกรรมเยาวชนไม่เพียงแต่มีคุณค่าต่อเยาวชน แต่ยังมีคุณค่าต่อสังคมด้วย การศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าของวรรณกรรมเยาวชน จึงมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สมพร จารุณี (2541 : 35) กล่าวว่า วรรณกรรมสำหรับเยาวชนมีคุณค่าต่อพัฒนาการของเด็กทุกวัยเป็นอันมาก วรรณกรรมสำหรับเยาวชนไม่ว่าจะเป็นหนังสือภาพ บันทึกลงคียบอร์ด และสารคดี สามารถส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้เกิดพัฒนาการทางการใช้ภาษา ทางสติปัญญา ทางบุคลิกภาพ และทางสังคม อย่างไรก็ตาม ถ้าจะพิจารณาถึงคุณค่าของวรรณกรรมสำหรับเยาวชนโดยรวม ๆ แล้ว อาจกล่าวถึงคุณค่าของวรรณกรรมได้ดังนี้

- 1) พัฒนาการทางภาษา
- 2) พัฒนาการทางความคิดและสติปัญญา
- 3) พัฒนาการทางบุคลิกภาพ
- 4) พัฒนาการทางสังคม

นิตยา วรรณกิตร์ (2559 : 23-25) ได้กล่าวว่า คุณค่าและความสำคัญของวรรณกรรมสำหรับเยาวชน มีดังต่อไปนี้

- 1) คุณค่าและความสำคัญต่อเยาวชน

1.1) วรรณกรรมสำหรับเยาวชนช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา อารมณ์ ความคิด และสติปัญญา

- 1.2) วรรณกรรมสำหรับเยาวชนช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ

- 2) คุณค่าและความสำคัญต่อบิดา-มารดา ผู้ปกครอง ครู และสถานศึกษา
- 3) คุณค่าและความสำคัญต่อสังคม

สรุปได้ว่า วรรณกรรมมีคุณค่าต่อผู้อ่านและสังคมหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะพัฒนาเยาวชนที่อยู่ห่างไกลจากความเจริญ วรรณกรรมเยาวชนได้ช่วยพัฒนาภาษา อารมณ์ ความคิด และสติปัญญา บุคลิกภาพ และยังมีคุณค่าและความสำคัญต่อผู้ปกครอง ระบบการศึกษา และสังคมที่จะส่งเสริมให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไป

2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสังคม

สังคมเป็นการรวมกันของผู้คน ผู้คนที่อยู่ในสังคมจะมีความผูกพันกัน ซึ่งสังคมไม่ใช่เกี่ยวกับคนคนเดียว แต่เกี่ยวกับคนหมู่มากที่อยู่รวมกัน การศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสังคมไทย จึงมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1 ความหมายของปัญหาสังคม

ชลธิชา จิรภักพงค์และณรงค์ โวหารเสาวภาคย์ (2559 : 144) กล่าวว่า ปัญหาสังคมเป็นผลของความบกพร่องหรือภาวะขัดข้องของกระบวนการต่าง ๆ ของสังคม ปัญหาสังคมมนุษย์ย่อมเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ซับซ้อน และรวมสิ่งทั้งหลายที่มีลักษณะแตกต่างกันอยู่อย่างมากมายเข้าไว้ด้วยกัน ปัญหาสังคมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นได้ถึงความผิดแปลกไปจากระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้แล้ว ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้ มักเรียกว่า “สังคมเกิดความไม่เป็นระเบียบ”

โสภณ พรโชคชัย (2552 : 18-19) กล่าวว่า ปัญหาสังคมหมายถึง สภาพการณ์กระทบกระเทือนต่อบุคคลจำนวนมากโดยสภาพการณ์นั้นไม่เป็นที่ต้องการของสังคม และบุคคลในสังคมนั้น ๆ มีความรู้สึกว่าเป็นปัญหานั้นควรจะได้รับบริการแก้ไขให้ดีขึ้น

โกศล วงศ์สวรรค์ และสถิต วงศ์สวรรค์ (2543 : 18) กล่าวว่า ปัญหาสังคม คือ สถานการณ์ที่เลวร้าย มีพิษเป็นภัย ไม่สอดคล้องกับค่านิยม เป็นไปในทางไม่ดี ไม่พึงปรารถนา เบี่ยงเบนไปจากภาวะปกติ และปทัสถานสังคม มีผลกระทบต่อคนจำนวนมากพอสมควร คุกคามก่ออันตรายเสียหายแก่สังคม คนจำนวนมากเดือดร้อนเกิดความรู้สึกไม่พอใจ และคนเหล่านั้นคิดกันว่าปัญหานั้นมีวิถีทางจะแก้ไขได้ โดยพิจารณาว่าควรจะมีการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหานั้นให้หมดไป หรือเบาบางลง ในที่สุดก็อาจมีพฤติกรรมแสดงออก หรือมีปฏิกิริยาต่อต้านเพื่อดำเนินการขจัดปัญหาให้หมดไป

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2542 : 6) อธิบายว่า ปัญหาสังคมคือ ความเสียหายของความสัมพันธ์ทางสังคม หรือองค์การทางสังคม (Social Organization) การเสียหายคือ ไม่ปกติ ไม่สมดุล ไม่มั่นคง ไม่มีพลัง ก่ออันตราย ทำให้ความสัมพันธ์เสียหาย และทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคมสูญสลายไปในที่สุด

ณรงค์ เส็งประชา (2541 : 222) อธิบายว่า ปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่ผู้คนจำนวนมากในสังคมกำหนดให้เป็นปัญหา เพราะเห็นว่าไม่สอดคล้องกับแบบฉบับที่เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม และเห็นว่าจะต้องมีการแก้ไขสภาวะการณ์นั้นให้หมดไปหรือบรรเทาลง ไม่ปล่อยทิ้งไว้เฉย ๆ

สรุปได้ว่า ปัญหาสังคมเป็นสถานการณ์ที่คนในสังคมส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ไม่ยอมรับ ปัญหาทำให้สังคมไม่เป็นระบบ สังคมไม่พัฒนา เพราะฉะนั้น ปัญหาสังคมก็เป็นสภาวะการณ์ที่ควรหาแนวทางแก้ไขเพื่อให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

2.3.2 ลักษณะปัญหาของสังคม

ปัญหาสังคมจะมีลักษณะ ดังที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

ชลธิชา จิรภักพงค์ และณรงค์ โวหารเสาวภาคย์ (2559 : 147-148) ได้สรุปลักษณะของปัญหาสังคม มีดังนี้

1) เป็นสภาวะการณ์ที่มีผลกระทบต่อคนเป็นจำนวนมากหรือสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นในขนาดมากพอที่จะกระตุ้นคนจำนวนมากให้เกิดความรู้สึกเดือดร้อน

2) เป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่พิจารณาว่าเป็นสภาวะการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาหรือเห็นว่าจะเป็นอันตรายต่อสมาชิกถ้าปล่อยทิ้งไว้เช่นนั้น เป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่พิจารณาเห็นว่าเป็นสภาวะที่ไม่ต้องการให้ปรากฏ ไม่อยากให้มี

3) เป็นสภาวะการณ์อย่างหนึ่งที่ไม่สอดคล้องกับค่านิยมของคนจำนวนมากจนเป็นเหตุให้ตัดสินใจที่จะกระทำการแก้ไขสถานการณ์นั้น เป็นสภาวะการณ์ซึ่งคนจำนวนมากพอสมควรเห็นว่าเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมบางประการที่เขายึดมั่นอยู่

4) เป็นสภาวะการณ์ที่สังคมเห็นว่า สามารถจะปรับปรุงแก้ไขให้หมดไปหรือบรรเทาลงได้ เป็นสภาวะการณ์ที่จะต้องมีการกระทำการบางอย่างเพื่อแก้ไข เป็นต้น

5) มีการร่วมมือกันในหมู่สมาชิกของสังคมในที่จะขจัด แก้ไข ป้องกัน มีการแสดงออกในรูปของการกระทำร่วมกัน เป็นต้น

6) ปัญหาสังคมย่อมมีผลจากนโยบายของรัฐหรือจากพฤติกรรมที่สังคมมิได้คาดคิดล่วงหน้าไว้ก่อน

7) บุคคลมีชั้นทางสังคมที่แตกต่างกัน ย่อมมีความคิดเห็นการแก้ปัญหาสังคมที่แตกต่างกัน ทุกคนยอมรับการแก้ไขปัญหาสังคมที่เป็นประโยชน์แก่ตัวเองมากที่สุด

8) เป็นสภาวะการณ์ที่ซับซ้อน เป็นเรื่องผู้คนพากันห่วงใย และนำมาวิพากษ์วิจารณ์อภิปราย และการแก้ไขปัญหานั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายในสังคมช่วยกัน

9) เป็นสภาวะการณ์ที่มีอยู่จริงและคนในสังคมนั้นกำหนดให้เป็นปัญหาสังคมอาจเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความต้องการขั้นมูลฐานของประชาชนในสังคม

นอกจากนี้สังคมทุกสังคม ทั้งสังคมขนาดเล็กหรือสังคมขนาดใหญ่ สังคมที่ล้ำหลังหรือสังคมที่พัฒนา ต่างก็มีปัญหาภายในสังคมของตนเองทั้งสิ้น ที่สืบทอดมายาวนานจากในอดีตจนเป็นสังคมในปัจจุบันและยังมีปรากฏให้เห็นในทุกสังคม เช่น ปัญหาวัยรุ่น ปัญหาการติดสุราเรื้อรัง ปัญหาครอบครัว เป็นต้น

โกศล วงศ์สวรรค์ และสถิต วงศ์สวรรค์ (2543 : 23-25) กล่าวว่า ปัญหาสังคมมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- 1) เป็นสภาวะการณ์ที่สมาชิกของสังคมไม่พึงปรารถนา
 - 2) เป็นสภาวะการณ์อย่างหนึ่งอย่างใด ที่ไม่สอดคล้องกับค่านิยม และเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม
 - 3) เป็นสภาวะการณ์ที่มีผลกระทบกระเทือนต่อคนจำนวนมาก
 - 4) เป็นสภาวะการณ์ที่สังคมเห็นว่า สามารถปรับปรุงแก้ไขให้หมดไป จะต้องมีการกระทำการบางสิ่งบางอย่างเพื่อแก้ไข เกิดความรู้สึกว่าควรจะได้มีการแก้ไข
 - 5) มีการร่วมมือกันในหมู่สมาชิกของสังคมที่จะแก้ไข ป้องกัน
 - 6) เป็นสภาวะการณ์ที่ซับซ้อน เป็นเรื่องที่อยู่คนพากันห่วงใยและนำมาวิพากษ์วิจารณ์
 - 7) เป็นสภาวะการณ์ที่มีอยู่จริงในสังคมและคนในสังคมนั้นกำหนดให้เป็นปัญหาสังคม
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2542 : 98) กล่าวว่า สิ่งที่จะเป็นปัญหาสังคม มีลักษณะสำคัญ

3 ประการ คือ

- 1) มีการกระทำฝ่าฝืน “กฎ” เกิดขึ้น
- 2) การฝ่าฝืนนั้นมีความถี่มากจนทำให้คนเป็นจำนวนมากเกิดความรู้สึกเดือดร้อน
- 3) เมื่อเกิดการตื่นตัวต่อการฝ่าฝืนนั้นอย่างเพียงพอแล้ว บุคคลเหล่านั้นก็จะลุกขึ้นเรียกร้องให้มีการกำจัดหรือแก้ไขเหตุการณ์นั้นเสีย

สรุปได้ว่า ปัญหาสังคมมีลักษณะที่คนในสังคมทั่วไปยอมรับว่าไม่ดี มีผลต่อสังคมพัฒนา ทำให้เกิดความเสียหาย โดยคนในสังคมมีความคิดว่าต้องหาแนวทางเพื่อแก้ปัญหานั้น ๆ ให้สำเร็จลงได้

2.3.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาในสังคม

แนวทางการแก้ปัญหาสังคม มีหลายแนวคิด ดังที่นักวิชาการได้อธิบายได้ดังนี้

สุเทพ สุวีรางกูร (2551 : 11) กล่าวว่า แนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาแบบพุทธ ตามทัศนะของพระพุทธศาสนา “ปัญหาทุกปัญหาเกิดแต่เหตุ ถ้าจะแก้และดับปัญหาต้องแก้และดับที่เหตุแห่งปัญหานั้น” พระพุทธศาสนามองเห็นความจริงของโลกทางสังคม จะมีปัญหาหรือไม่เป็นปัญหานั้นขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัย สอนให้แก้และดับปัญหาที่เหตุและผล ทั้งภายใน (ร่างกายและจิตใจ) และภายนอก (สภาพแวดล้อมทางสังคม) แก้และดับให้ถูกต้อง จุดสำคัญในการแก้ปัญห (อริยสัจ 4) คือ

- 1) ต้องศึกษาค้นหาตัวปัญหาให้ได้ (ทุกข์)
- 2) สาเหตุแห่งปัญหาหรือที่มาของปัญหา (สมุทัย)
- 3) ต้องแก้และดับปัญหาให้ได้หรือสำเร็จ (นิโรธ)
- 4) วิธีการที่จะแก้และดับ (มรรค)

หลัก 4 ประการนี้เป็นหลักสำคัญสากลในการแก้และดับปัญหาทั้งหลาย เริ่มต้นที่ตัวปัญหาศึกษาค้นหาเข้าใจปัญหาให้ละเอียดถ่องแท้ แล้วสืบค้นหาสาเหตุปัญหาเพื่อที่จะแก้และดับ ในขณะที่เดียวกันต้องกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ (2549 : 155) กล่าวว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาสังคม ควรพิจารณาถึงสาเหตุหรือที่มาของแต่ละปัญหาเสียก่อนและค่อยหาทางแก้ไขให้ตรงจุด ก็จะทำให้ปัญหานั้น หหมดสิ้นไปหรือก่อความเดือดร้อนเสียหายแก่สังคมลดลง ในการแก้ไขปัญหาคือ ความสำเร็จของการแก้ไขในระยะสั้น และในระยะยาวควบคู่กันไปเสมอ การแก้ไขในระยะสั้นเป็นปัญหาเฉพาะหน้า ส่วนการแก้ไขปัญหในระยะยาวเป็นการวางแผนล่วงหน้าเพื่อแก้ไขปัญหามาให้หมดสิ้นไปและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นมาอีก

โกศล วงศ์สุวรรณ และสถิต วงศ์สุวรรณ (2543 : 49-51) กล่าวว่า การแก้ไขปัญหาสังคม โดยมีเครื่องมือที่อาจนำไปใช้ในการแก้ปัญหาสังคม ด้วยวิธีการดังนี้

- 1) การล้มล้างระบบสังคมเดิมและนำระบบใหม่เข้ามาใช้แทน
- 2) การใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและการลงโทษที่รุนแรง
- 3) การขัดเกลากองทัพสังคม
- 4) การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
- 5) การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหา
- 6) การจัดการความขัดแย้งในค่านิยม
- 7) กำหนดปทัสถาน

ณรงค์ เสียงประชา (2541 : 219) กล่าวว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมให้ได้ผลนั้น จำเป็นต้องศึกษาถึงสาเหตุของปัญหา แล้วจึงจัดการเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหา ปัญหานั้น ๆ ก็จะสามารถแก้ไขได้ หลักการดังกล่าว คือ การแก้ไขปัญหาสังคมด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เช่น พบว่า ปัญหาโสเภณีเกิดจากความยากจน เราต้องแก้ความยากจนของผู้คนในสังคมด้วยวิธีการต่าง ๆ และเมื่อแก้ความยากจนได้ ปัญหาโสเภณีก็จะลดหรือหมดไป

สรุปได้ว่า แนวทางที่แก้ไขปัญหาสังคมจะมีขั้นตอน มีระบบ โดยเฉพาะการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ต้องค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น และวางแผนแก้ปัญหาได้

2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานประกวดรางวัลเซเว่นบุคคอร์ด

งานประกวดรางวัลเซเว่นบุคคอร์ด เป็นงานที่จัดขึ้นเพื่อมอบรางวัลให้หนังสือดีเด่น มีคุณภาพดี เพื่อเป็นแนะนำหนังสือพวกนี้ให้ประชาชน การศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานประกวดรางวัลเซเว่นบุคคอร์ด จึงมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.4.1 ความเป็นมาของวรรณกรรมรางวัลเซเว่นบุคคอร์ด

บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ได้ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร หน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่าง ๆ ดำเนินโครงการส่งเสริมการอ่านมาตั้งแต่ปี 2537-ปัจจุบัน จากการดำเนินโครงการส่งเสริมการอ่าน พบว่าเยาวชนไทยยังมีนิสัยรักการอ่านน้อย

อีกทั้งปัญหาในการผลิตหนังสือตีพิมพ์มีคุณภาพยั้งน้อย ปี 2547 ซีพี ออลล์ จึงเริ่มจัดการประกวดหนังสือดีเด่น เซเว่นบุ๊คอวอร์ด เป็นครั้งแรก โดยในปี 2560 นี้ดำเนินการสืบเนื่องเป็นปีที่ 14 แล้ว วัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกและส่งเสริมหนังสือตีพิมพ์คุณภาพให้กับสังคมไทย ส่งเสริมการอ่าน และเป็นทางเลือกอีกทางเลือกหนึ่งให้กับเยาวชนไทย ล่าสุดเตรียมเปิดรับผลงานจากนักเขียนและสำนักพิมพ์เข้าประกวดครั้งที่ 15 ประจำปี 2561

2.4.2 โครงการการกำหนดและการประกวดวรรณกรรมรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด

โครงการการกำหนดวรรณกรรมรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ดมีการกำหนดรางวัลไว้ 7 ประเภท ได้แก่

- 1) กวีนิพนธ์
- 2) นวนิยาย
- 3) นิยายภาพ (การ์ตูน)
- 4) รวมเรื่องสั้น
- 5) วรรณกรรมสำหรับเยาวชน
- 6) สารคดี (ทั่วไป)
- 7) รางวัลนักเขียนรุ่นเยาว์ มีจำนวน 4 หมวด คือ กวีนิพนธ์ นวนิยายขนาดสั้น

รวมเรื่องสั้น และนิยายภาพ (การ์ตูน)

โครงการการประกวดรางวัลทั่วไป

รางวัลชนะเลิศ

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2

รางวัลการประกวด “นักเขียนรุ่นเยาว์”

รางวัลชนะเลิศ

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 (CSR CPALL. 2560 : ออนไลน์)

สรุปได้ว่า งานประกวดรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ดเป็นงานที่มีขั้นตอนการคัดเลือกงานเขียนที่มีคุณภาพเหมาะสมที่จะให้รางวัลเพื่อเป็นเกียรติของผู้เขียน และมีโอกาสได้นำเสนอหนังสือที่มีคุณภาพแก่ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน เพื่อจะได้พัฒนาสังคมได้

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม

QIN SIYUAN (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ พ.ศ. 2548-2550” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทย และปัญหาสังคมไทยและแนวทางแก้ปัญหาที่สะท้อนในเรื่องสั้นของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ พ.ศ. 2548-2550 ขอบเขตการวิจัยคือ เรื่องสั้นของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ พ.ศ. 2548-2550 ที่พิมพ์รวมเป็นหนังสือจำนวน 5 เล่ม มีเรื่องสั้นรวม 40 เรื่อง เป็นหนังสือพิมพ์ครั้งที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ พ.ศ. 2548-2550 ได้แสดงให้เห็นภาพสังคมไทย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านที่อยู่อาศัย คนไทยมีวิถีความเป็นอยู่ในชนบทและในเมืองแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมด้านการประกอบอาชีพ อาชีพต่าง ๆ ส่วนมากเป็นอาชีพที่มีความเจริญก้าวหน้า ด้านการคมนาคมการเดินทางมีความสะดวก แต่มีปัญหาการจราจรที่แออัดวุ่นวาย 2) ความสัมพันธ์ของคนในสังคมไทย สะท้อนความสัมพันธ์ในครอบครัวและคนในชุมชนที่ทั้งความสัมพันธ์ดีและมีความขัดแย้ง เนื่องจากความแก่เห็นตัวและการเอาใจเอาเปรียบกัน 3) ด้านคุณธรรม คนไทยมีความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความรับผิดชอบ และความขยันหมั่นเพียร 4) ด้านความเชื่อและประเพณี คนไทยมีความเชื่อเรื่องกรรม การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ยังมีความเชื่อเรื่องการเกิด เชื่อว่าทุกสิ่งที่เกิดมามีความเท่าเทียมกัน และมีประเพณีที่สำคัญ คือ ประเพณีเกี่ยวกับพุทธศาสนาและประเพณีทำขวัญข้าว

WANG DAN (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง "ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ" มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และวิเคราะห์อิทธิพลของเรื่องสั้นได้รับรางวัลสัปดาห์หนังสือแห่งชาติต่อผู้อ่าน ผลการวิจัยพบว่า ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติแสดงให้เห็นสภาพสังคมไทยใน 5 ด้าน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมไทย ด้านวิถีชีวิตของเยาวชนไทย มีความอดทนเข้มแข็งและมีความฝันกับชีวิตที่อิสระแต่มีปัญหาการเรียน พูดคำหยาบ และอ่านหนังสือลามก ด้านสถานการณ์ทางการเมือง ความขัดแย้งระหว่างประชาชนและรัฐบาลทำให้สังคมไทยไม่สงบ ด้านสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ที่อยู่อาศัยในเมืองมีที่อยู่อาศัยแวดล้อมค่อนข้างดี มีสิ่งแวดล้อมสะอาดสบาย ที่อยู่อาศัยชนเมืองพื้นที่กว้าง อยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ใช้ชีวิตได้อย่างอิสระ ด้านการคมนาคมเดินทางได้สะดวก และการประกอบอาชีพหลากหลาย อาชีพที่ไม่เหมือนกันมักจะมีสภาพและคุณภาพการใช้ชีวิตที่แตกต่างกัน ความรัก ระหว่างคู่รัก ที่สมหวังมักจะทำให้มีกำลังใจ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัวมีแบบสมบูรณ์และไม่สมบูรณ์ เพื่อนวัยเรียนและวัยทำงานให้ความช่วยเหลือกัน ด้านวัฒนธรรมของสังคมไทย มีความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และผู้หญิงไทยมีค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปคือให้ความสำคัญกับเงินมากกว่าความรัก

LI YUAMCHUN (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นรางวัล นายอินทร์อะวอร์ด” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนของสังคมไทยจากเรื่องสั้นรางวัล นายอินทร์อะวอร์ด และเพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของเรื่องสั้นรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด ขอบเขตคือเรื่องสั้น เข้ารอบสุดท้ายรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด พ.ศ. 2552-2556 จำนวน 5 เล่ม รวม 80 เรื่อง มีผลงานวิจัย พบว่าภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด ได้แสดงให้เห็นถึงภาพสะท้อน สังคมไทย 4 ด้าน คือ ภาพสะท้อนด้านความเป็นอยู่ พบว่า ด้านการประกอบอาชีพมีทั้งเป็นครู นักเขียน ทหาร นักการเมือง เกษตรกร ตำรวจและแพทย์ ด้านทางการคมนาคมในสังคมไทยมี ความสะดวกและมีความพร้อมในการบริการ และภาระหนี้สินของประชาชนไทย ในเมืองหลวงพบ ปัญหาการจราจร ที่อยู่อาศัยของคนไทยมีลักษณะเป็นบ้านหลังเดี่ยวตั้งอยู่ใกล้ชิดกับเพื่อนบ้าน มีการแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวและพรรคพวกโดยไม่คำนึงถึงส่วนรวม เป็นภาพสะท้อนด้านลบที่ เกี่ยวกับนักการเมืองบางกลุ่ม ก่อให้เกิดปัญหาทางการเมืองและปัญหาอย่างอื่นตามมาภายหลัง ภาพสะท้อนตามวัฒนธรรม แต่ด้านค่านิยมมีการเปลี่ยนแปลงไปทางวัตถุนิยมเป็นจำนวนมาก และคนไทย ปัจจุบันยังคงรักษารูปแบบดั้งเดิมทั้งความเชื่อ ภาพสะท้อนปัญหาสังคมมีทั้งปัญหาอาชญากรรม ปัญหาครอบครัว ปัญหาเหตุการณ์ไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาสิ่งแวดล้อมทาง ธรรมชาติ และปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจอิทธิพลของเรื่องสั้นรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด

MA YUAN (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาพสะท้อนสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนในนวนิยาย ของ ประภัสสร เสวิกุล” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีน ในนวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล และเพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของนวนิยายที่เกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีน ของ ประภัสสร เสวิกุล มีขอบเขตการวิจัยโดยศึกษานวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล เฉพาะที่มีเนื้อเรื่อง และตัวละครที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีน จำนวน 6 เรื่อง มีผลการวิจัยพบว่า นวนิยายของประภัสสร เสวิกุล ได้สะท้อนภาพสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนอย่างเด่นชัด ชาวจีนอพยพที่อยู่ในเมืองไทย จะต้องเผชิญความยากลำบากและปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของชาวไทยเชื้อสายจีนแม้ เจริญรุ่งเรืองในด้านการค้า แต่ชาวจีนที่อพยพอยู่ในประเทศไทยอย่างเลื้อยผืนหมอนใบนั้น ส่วนมากยังคง ใช้ชีวิตอย่างประหยัดและขมขื่นด้วยความยากจนและความไร้ปัจจัยการผลิต ต้องต่อสู้กับความยากจน การมีสายเลือดเดียวกันจึงทำให้พวกเขาอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ด้านเศรษฐกิจ และประกอบอาชีพ ชาวไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะเริ่มต้นด้วยการค้าขาย ใช้แรงงาน และทำธุรกิจ ขนาดเล็ก พอสะสมเงินทองได้ก็ค่อย ๆ ขยายจนกลายเป็นธุรกิจอันใหญ่โต ด้านการสั่งสอน ชาวไทยเชื้อสายจีนจะสั่งสอนลูกหลานให้มีคุณธรรมด้านความเชื่อขนบธรรมเนียมและประเพณี ชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นเก่ายังรักษาเอาไว้ได้อย่างดี แต่พอถึงรุ่นหลังความสำคัญที่ให้กับขนบธรรมเนียม และประเพณีเก่า ๆ ค่อย ๆ ลดลง ด้านอิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อผู้อ่านนั้น นวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล ทั้ง 6 เรื่องทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจสภาพความเป็นอยู่ของชาวไทยเชื้อสายจีนได้มากขึ้น

ผู้เขียนได้ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้อ่าน ในด้านความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต และการทำความดี ไม่ทำความชั่ว ผู้เขียนได้กระตุ้นให้ผู้อ่านให้มีความเข้มแข็งและอดทนเพื่อต่อสู้กับโชคชะตาชีวิต สั่งสอนผู้อ่านให้รู้จักใช้ชีวิตอย่างประหยัดและพอเพียง ตักเตือนผู้อ่านให้ห่างไกลจากพนันหรือสิ่งที่มีผลกฏหมาย ชักชวนให้คนในสังคมรู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กระตุ้นให้เห็นความสำคัญของผู้หญิงและยุติความรุนแรงในครอบครัว

ปริยาลักษณ์ เขมขุนทด (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในนิทานพื้นบ้านของจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ และสุโขทัย จากการศึกษาพบว่า มีภาพสะท้อนสังคม 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำรงชีวิต ด้านเศรษฐกิจ ด้านครอบครัว ด้านความเชื่อ ด้านค่านิยม และด้านจริยธรรม ซึ่งสรุปได้ดังนี้ คือ ภาพสะท้อนด้านการดำรงชีวิต พบเรื่องอาหารการกิน ที่อยู่อาศัย การแต่งกาย การทำของใช้ในครัวเรือน และวิถีชีวิตของชาวพุทธ ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ พบการประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด รองลงมาคือ อาชีพล่าสัตว์ หาของป่า และฐานะทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่จะมีฐานะค่อนข้างยากจน ภาพสะท้อนด้านครอบครัว พบเรื่องการเลือกคู่ครอง ความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว คือ บิดามารดาและบุตร รวมทั้งเครือญาติและปัญหาครอบครัว ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ พบความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีมากที่สุด ความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลังไสยศาสตร์ ความเชื่อเรื่องภูตผีปิศาจ ความเชื่อเรื่องบุคคล ความเชื่อเรื่องนรกสวรรค์ ความเชื่อเรื่องบาปบุญเวรกรรม ความเชื่อเรื่องชาติภพ ความเชื่อเรื่องหมอดูโหราศาสตร์ การดูฤกษ์ยาม และความเชื่อเรื่องความฝัน ภาพสะท้อนด้านค่านิยม พบค่านิยม ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ค่านิยมในการยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยมความมีฐานะ ค่านิยมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และค่านิยมการพึ่งพาอาศัยกัน และภาพสะท้อนด้านจริยธรรม พบจริยธรรมด้านรักผิดชอบซึ่งพบมากที่สุด จริยธรรมด้านกตัญญูกตเวที จริยธรรมด้านความเมตตา กรุณา จริยธรรมด้านความอดุสาหะ จริยธรรมด้านความสามัคคี จริยธรรมด้านความมีเหตุผล จริยธรรมด้านความประหยัด และจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

สรุปได้ว่า วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กัน สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม สะท้อนให้เห็นถึงภาพต่าง ๆ และปัญหาสังคม สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ได้

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของสังคมในวรรณกรรม

ภูมิ พลจันทร์ (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง การเล่าเรื่องปัญหาของเด็กและเยาวชนร่วมสมัย ในนวนิยายของโจติ ปีโคลต์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการเล่าเรื่องปัญหาของเด็กและเยาวชนร่วมสมัย ในนวนิยายของโจติ ปีโคลต์ ขอบเขตงานวิจัย คือ ศึกษาปัญหาของเด็กและเยาวชนร่วมสมัยในนวนิยายของโจติ ปีโคลต์ ช่วงทศวรรษ 2000 จำนวน 7 เรื่อง ผลงานวิจัยพบว่า โจติ ปีโคลต์ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องโดดเด่นสองแบบ แบบแรกคือการใช้ผู้เล่าเรื่องมากกว่าหนึ่งคนสลับสับเปลี่ยนกับเล่าปัญหาในมุมมอง

ของตนเอง แบบที่สองคือการใช้การสลับลำดับเวลาเพื่อเผยให้เห็นภูมิหลังของตัวละครและเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาในนวนิยาย ผู้ประพันธ์ใช้กลวิธีการเล่นสองแบบนี้นำเสนอปัญหาของเด็กและเยาวชนร่วมสมัย คือ ความเจ็บปวด ความพิการ ความรุนแรงในโรงเรียน การถูกล่วงละเมิดทางเพศ การตั้งครุฑไม่พึงประสงค์ การทำร้ายตัวเอง และการฟ้องร้องพ่อแม่

QIN HONGBO (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง "วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นที่ได้รางวัลพานแว่นฟ้า" มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนของสังคม และวิเคราะห์ความคิดเห็นทางการเมืองที่ปรากฏในเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2550-2553 ขอบเขตการวิจัยคือ เรื่องสั้นที่ได้รางวัลพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2550-2551 เนื่องจากเป็นวรรณกรรมที่แต่งในช่วงเวลาหลังการเกิดเหตุการณ์รัฐประหาร พ.ศ. 2548 ซึ่งการเมืองไทยมีความเปลี่ยนแปลงท่ามกลางความขัดแย้งของคนในสังคมจะเริ่มขยายตัวไปอย่างรุนแรง และรัฐสภาเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีบทบาทในด้านนิติบัญญัติได้จัดประกวดเรื่องสั้นรางวัลพานแว่นฟ้า ผลงานวิจัยพบว่า ปัญหาความยากจน ประชาชนระดับล่างไม่ได้รับความเป็นธรรมจากกฎหมาย และเจ้าหน้าที่บ้านเมืองมีชีวิตความเป็นอยู่ที่มีความยากลำบาก ปัญหาด้านสังคม เรื่องสั้นสะท้อนปัญหาวัฒนธรรมเสื่อมโทรม ภาพสะท้อนด้านสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การใช้มาตรการและนโยบายของรัฐในการควบคุมสถานการณ์ไม่ได้ผล ประชาชนได้รับความเดือดร้อน เกิดเหตุการณ์ฆาตกรรมอย่างต่อเนื่อง ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้น ด้านความคิดเห็นทางการเมือง สาเหตุของความขัดแย้ง การนำเสนอข่าวสารที่ไม่ตรงข้อเท็จจริงของสื่อมวลชนบางส่วน การเมืองเกิดจากการแสวงหาผลประโยชน์และความขัดแย้งของชนชั้น มีข้อเสนอแนะให้แก้ไขด้วยการสมานสามัคคีกันของคนในสังคม

ทิพย์โชค ไชยวิศิษฐ์กุล (2549) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ขอบเขตการวิจัยคือ ศึกษาเรื่องสั้นเฉพาะเรื่องที่มีเนื้อหาสะท้อนภาพสังคมกรุงเทพฯ จากหนังสือรวมเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545 รวม 58 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า มีภาพสะท้อนปัญหาสังคมกรุงเทพฯ 12 ด้านคือ ด้านค่านิยม สะท้อนให้เห็นว่า คนกรุงเทพฯ รับค่านิยมจากตะวันตกเข้ามาใช้มากขึ้น และยึดติดกับวัตถุนิยม บางครั้งอาจมองข้ามค่านิยมที่ดีงามของคนไทยด้านเทคโนโลยี สะท้อนให้เห็นว่า การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยส่วนดี คือ ช่วยผ่อนแรงงานมนุษย์ แต่หากใช้มากเกินไปจะทำให้แรงงานมนุษย์ด้อยความสำคัญลง ด้านจริยธรรม สะท้อนให้เห็นว่าคนกรุงเทพฯ ขาดจริยธรรมมากขึ้น เพราะสภาพสังคมที่มีการแข่งขันกันสูง ทำให้คนในสังคมเพื่อผลประโยชน์ของตนโดยไม่สนใจความเดือดร้อนของ

ผู้อื่น ด้านครอบครัว สะท้อนให้เห็นปัญหาครอบครัวต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุให้เกิดการหย่าร้างแล้วจะทำให้เด็กมีปัญหาด้านอาชญากรรม สะท้อนให้เห็นความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนกรุงเทพฯ ที่เกิดกับคนทุกเพศทุกวัย ด้านการจราจรติดขัด สะท้อนภาพการจราจรติดขัดเพราะจำนวนรถยนต์ที่เพิ่มขึ้นและการตัดถนนที่ขาดการวางผังเมืองที่ดี ประกอบกับผู้ขับขี่ขาดระเบียบวินัย จึงทำให้การจราจรติดขัดมากขึ้น ด้านการเมืองสะท้อนให้เห็นว่า การปกครองของประเทศไทยยังไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพราะรัฐบาลใช้อำนาจเผด็จการในการออกคำสั่งประชาชนขาดความเข้าใจและละเลยสิทธิหน้าที่ของตน ด้านความเชื่อ ด้านสิ่งแวดล้อม สะท้อนให้เห็นปัญหาแผ่นดินทรุดตัวในเมืองกรุงเทพฯ มาจากการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ และเพิ่มน้ำหนักบนผิวดิน ส่วนปัญหาควันพิษจากโรงไฟฟ้า เกิดขึ้นเพราะโรงไฟฟ้าไม่ติดตั้งระบบกรองอากาศ ด้านเศรษฐกิจ สะท้อนภาพปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำที่ทำให้ประเทศไทยต้องกู้ยืมเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เพื่อเข้ามาแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และผลจากปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำทำให้คนในสังคมตกงานมากขึ้น ด้านการขายบริการทางเพศ สะท้อนภาพของกลุ่มผู้ขายบริการที่ทั้งเพศหญิงและเพศชายมาจากหลายสาขาอาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนี้ด้วยความสมัครใจ เพราะต้องการเงินไปตอบสนองความต้องการทางวัตถุ ด้านศาสนา สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ที่ปลุกเสกเครื่องรางของขลัง และใบหวยเพื่อนำเงินบริจาคนำไปตอบสนองความต้องการทางวัตถุ สะท้อนให้เห็นว่า แม้สังคมจะเจริญด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย แต่คนในสังคมบางกลุ่มก็ยังคงมีความเชื่อด้านไสยศาสตร์และพิธีกรรมอยู่

พิเชษฐ คงโต (2546) ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวความคิดและภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นของประชาคม ลูนาซัย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นของประชาคม ลูนาซัย ด้านภาพสะท้อนสังคมและการเสนอแนวคิด ผลการวิจัยพบว่า ประชาคม ลูนาซัย เสนอแนวคิดของเรื่องสั้น 4 ด้าน คือ แนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับมนุษย์ แนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับสังคม แนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับดำเนินชีวิต แนวคิดเกี่ยวกับสังคม ผู้เขียนเสนอว่า สังคมมีผลกระทบต่อชีวิตมนุษย์ ในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ และก่อให้เกิดปัญหาที่นับเป็นปรากฏการณ์ของสังคม แนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับมนุษย์ ผู้เขียนเสนอว่า มนุษย์ควรมีหน้าที่และปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างมีน้ำใจ ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้เขียนเตือนให้มนุษย์ตระหนักถึงคุณประโยชน์ต่อธรรมชาติและภัยที่มนุษย์ได้รับจากการทำร้ายสิ่งแวดล้อม ในด้านสังคม แนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับการดำเนินชีวิต ผู้เขียนเสนอว่า มนุษย์กับควรดำเนินชีวิตด้วยความเรียบง่ายและเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีความหมาย ผู้เขียนสะท้อนเมืองที่ไม่น่าอยู่ ปัญหาจากกลุ่มอาชีพชาวประมง ผู้ใช้แรงงาน และข้าราชการ ตลอดจนปัญหาที่มีในสังคม ได้แก่ ปัญหาการล่องละเมิดทางเพศ ปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาความยากจน และปัญหาสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองผู้เขียนสะท้อนภาพพฤติกรรมด้านลบของนักการเมืองที่

ทำให้ประชาชนขาดศรัทธา ส่วนในด้านวัฒนธรรมและความไร้มนุษยธรรม มลภาวะและสิ่งแวดล้อม ในด้านภาพสะท้อนสังคม ประชาคม ลุณาชัย เสนอภาพสะท้อนในด้านสังคมเศรษฐกิจการเมืองและ วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ด้านเศรษฐกิจ ผู้เขียนสะท้อนภาพเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและภาวะเศรษฐกิจ ตกต่ำ

ปริยาภรณ์ หนูสนั่น (2532) ศึกษาวิจัยเรื่อง การสะท้อนปัญหาสังคมชนบทใน นวนิยายไทย (2519-2529) มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่ว ๆ ไปและปัญหาของ สังคมชนบทไทยในระยะปี พ.ศ. 2519-2529 2) เพื่อศึกษาภูมิหลัง และประสบการณ์ของนักเขียน 3) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบและลักษณะของนวนิยายไทยแนวสะท้อนปัญหาสังคมชนบทในระยะ ปี พ.ศ. 2519-2529 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสะท้อนปัญหาสังคมชนบท ขอบเขตของ งานวิจัยคือ 1) ศึกษาและวิเคราะห์เฉพาะนวนิยายที่ตีพิมพ์ครั้งแรกในระยะปี พ.ศ. 2519-2529 2) ศึกษาปัญหาสังคมชนบทไทยตามปัญหาหลัก 8 ประการ ได้แก่ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้าน การศึกษา ปัญหาด้านสาธารณสุขและการอนามัย ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ปัญหาด้าน ความเชื่อและศาสนา ปัญหาด้านแรงงาน ปัญหาด้านวัฒนธรรม และปัญหาด้านภัยธรรมชาติ มีผลการศึกษาว่า นวนิยายแนวสะท้อนปัญหาสังคมชนบทในระยะปี พ.ศ. 2519-2529 สะท้อนปัญหา ต่าง ๆ ของสังคมชนบทไทยได้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งในเหตุลักษณะและผลของปัญหา นอกจากนี้ยังพบว่า ภูมิหลังและประสบการณ์เกี่ยวกับชนบทของนักเรียนนวนิยายแนวนี้มีส่วนทำให้นักเขียนแสดงทัศนะเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ได้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งยังทำให้นักเขียน ตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวชนบทในท้องถิ่นต่าง ๆ

สรุปได้ว่า วรรณกรรมสะท้อนปัญหาสังคมในหลาย ๆ ด้าน รวมทั้งปัญหาด้านเด็กและ เยาวชน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาการเกษตร เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้แสดงให้เห็นถึงแนวทางแก้ปัญหา ต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ งานวิจัยเหล่านี้เป็นแนวทางสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ได้

2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวรรณกรรมที่ได้รับรางวัล

พรรณทิตา ปานเอี่ยม (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชน รางวัลแว่นแก้วปี พ.ศ. 2552 ประเภทนวนิยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชน ที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประจำปี พ.ศ. 2551 เรื่องขวดคนอยู่ใต้ บ้านต่างสายเลือด การกลับมาของ ดาวหางดวงที่เจ็ด และหมีพิทักษ์ฝัน ด้านเนื้อเรื่อง แนวคือ กลวิธีการประพันธ์และคุณค่าผลการวิจัย พบว่า ในด้านเนื้อเรื่องผู้แต่งนำเสนอเนื้อเรื่อง 2 ลักษณะ คือ เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยในโลกสมมุติ และเนื้อเรื่องผจญในโลกแห่งความเป็นจริง มุ่งเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการมองชีวิตแนวคิดเกี่ยวกับ ครอบครัว และแนวคิดเรื่องมิตรภาพ ด้วยกลวิธีการประพันธ์ ทั้งในด้านตัวละคร การเล่าเรื่อง การนำเสนอเรื่องและการใช้ภาษาที่มีศิลปะพอควร สามารถสื่อความหมายให้แก่ผู้อ่านที่เป็นเยาวชน

ได้ค่อนข้างดี ส่วนในด้านคุณค่า พบว่ามี 3 ด้านคือ คุณค่าด้านความรู้ คุณค่าด้านอารมณ์ และคุณค่าด้านธรรมจริยธรรม

วชิราภรณ์ สุวรรณราษฎร์ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชน แว่นแก้วประเภทสารคดี พ.ศ. 2546-2552 มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเนื้อหาและกลวิธีการเขียน การใช้ภาษาและคุณค่าในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้วประเภทสารคดีอิตชีวประวัติ พ.ศ. 2546-2552 จำนวน 5 เล่ม ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้วประเภทสารคดีอิตชีวประวัติทั้ง 5 เล่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตของผู้เขียนตลอดจนวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น ได้แก่เรื่อง วันวานของแม่ เมื่อยายอายุเท่าหนู และบ้านชายทุ่ง และมีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในเรื่องของการเป็นนักเล่น เปียโนและนักวิ่งตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ในเรื่องนั้นเพียงอย่างเดียว ได้แก่เรื่อง ศิลปินวัยใสและได้ฝัน ส่วนเนื้อหาของวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้วประเภทสารคดีอิตชีวประวัติทั้ง 5 เล่ม กล่าวถึง ความรู้ด้านดนตรีและกรีฑา ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ การศึกษา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ การเกษตร การแสดง และการละเล่น ความรู้ทางพฤกษศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับ ภาษาและการแสดงทหรสนะหรือความคิดเห็น ด้านวิถีการใช้ภาษาในวรรณกรรมเยาวชนรางวัล แว่นแก้วประเภทสารคดีอิตชีวประวัติทั้ง 5 เล่ม พบว่า มีการใช้คำและสำนวนไทย ใช้ภาพพจน์แบบ อุปมาเป็นส่วนใหญ่ ใช้โวหารแบบบรรยายโวหาร อธิบายโวหาร สาธกโวหาร และพรรณนาโวหารใน การเล่าเรื่องโดยใช้บรรยายโวหารเป็นหลัก มีการใช้ภาษาระดับทางการ กึ่งทางการ และภาษาระดับ สนทนาโดยใช้ภาษาระดับกึ่งทางการและระดับสนทนาเป็นส่วนใหญ่ คุณค่าที่ได้รับจากรรณกรรม เยาวชนรางวัลแว่นแก้วประเภทสารคดีอิตชีวประวัติทั้ง 5 เล่ม 3 ประการคือ คุณค่าด้านกาให้ความรู้ คุณค่าด้านการให้ความบันเทิง และคุณค่าด้านการให้แง่คิด

เชมมิกา สรรเสริญ (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ภาพพจน์แต่ละประเภทใน วรรณกรรมเยาวชน กรณีศึกษาวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประเภทต่าง ๆ ของภาพพจน์ที่พบในวรรณกรรมเยาวชน 2) ศึกษาความถี่การใช้ภาพพจน์ แต่ละประเภทในวรรณกรรมเยาวชน 3) ศึกษาภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมและค่านิยมในสังคมไทย ผ่านทางวรรณกรรมเยาวชน ขอบเขตงานวิจัย คือ วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด จำนวน 7 เรื่อง และใช้การให้คำจำกัดความของประเภทภาพพจน์ของ ชุมสาย สุวรรณขมภู นำ กลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์การใช้ภาพพจน์และการจัดประเภทภาพพจน์ที่พบตามหลักการ มี ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้ภาพพจน์ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด จำนวน 11 ภาพพจน์ ได้แก่ 1) การเลียนแบบเสียงธรรมชาติ 2) คำถามเชิงวาทศิลป์ 3) อุปมา 4) อุปลักษณ์ 5) อติพจน์ 6) บุคลาธิษฐาน 7) ปฏิพจน์ 8) การกล่าวอ้างถึง 9) ปฏิทรรศน์ 10) สัมพจน์ และ 11) นามนัย นอกจากนี้ วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด ยังสะท้อนภาพวัฒนธรรม

และค่านิยมในสังคมไทย ได้แก่ ภาพสะท้อนเรื่องพุทธศาสนากับสังคมไทย วิธีการดำรงชีวิตของคนไทย ในชนบท ค่านิยมในสังคมไทย ภูมิปัญญาพื้นบ้านของไทย และประเพณีท้องถิ่นของชาวไทยภาคใต้

ชูชาติ คุ่มขำ (2549) ศึกษาวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์วรรณกรรมสารคดีที่ได้รับรางวัล ยอดเยี่ยมนายอินทร์อะวอร์ด ปี 2543-2546” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสำนวนโวหารในงานเขียน สารคดี ที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมนายอินทร์อะวอร์ด ปี 2543-2546 ผลการวิจัยพบว่าสารคดีที่นำมา ศึกษา ใช้บรรยายโวหารเป็นหลัก และใช้โวหารประเภทอื่นเป็นโวหารองค์ประกอบ การบรรยายโดย โวหารรองนั้นจะแทรกอยู่ในบรรยายอาหารและมีความกลมกลืน สอดคล้องกับเรื่องที่กำลังกล่าวถึง ในสารคดีแต่ละเรื่องผู้เขียนเลือกใช้โวหารได้เหมาะสมกับจุดประสงค์ในการเล่าเรื่องและสามารถใช้ โวหารแต่ละประเภทสร้างความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน จึงทำให้สารคดีดังกล่าวเป็นสารคดีที่อ่านสนุก ชวนให้ผู้อ่านติดตามอ่านด้วยความอยากรู้ เร้าใจและประทับใจจนจบเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ การตัดสินรางวัลนายอินทร์อะวอร์ดที่กำหนดไว้ชัดเจนในข้อที่ 5 และ 6 ว่า “ภาษาควรจะสละสวย ตามลักษณะคำประพันธ์ ไม่ใช่ถ้อยคำหยาบคายหรือรุนแรงโดยไม่จำเป็น นอกจากนี้ต้องมีวรรณศิลป์ คือการใช้ศิลปะการประพันธ์วรรณกรรมให้ได้อรุณรสทางภาษา ประกอบกับศิลปะในการเริ่มเรื่อง การดำเนินเรื่อง และการจบเรื่อง ชวนให้ผู้อ่านติดตามเรื่องราวด้วยความอยากรู้ เร้าใจ และประทับใจ จนจบเรื่อง หรือจำกัดความอย่างง่าย ๆ ว่า “อ่านแล้วสนุก” จากสิ่งที่กล่าวมาจึงส่งผลให้สารคดีที่ นำมาศึกษานี้ได้รับคัดเลือกให้ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมนายอินทร์อะวอร์ด

กฤษตยา ณ หนองคาย (2544) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัล ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2522-2542 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวคิดและกลวิธีการ ประพันธ์ที่ปรากฏในงานวรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ชนะรางวัลคณะกรรมการพัฒนา หนังสือแห่งชาติ ปี พ.ศ.2522-2542 ผลการวิจัยสรุปว่าวรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นทั้ง 71 เรื่อง มีแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ แนวคิดเรื่องปัญหาเด็ก และแนวคิดอื่น ๆ ที่เตรียมความพร้อม และพัฒนาให้เด็กก้าวไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ เนื้อหาของแนวคิดเหล่านี้นำผู้อ่านไปสู่การเรียนรู้ และเข้าใจในเรื่องของธรรมชาติชีวิตและสังคมได้ กลวิธีการประพันธ์ในวรรณกรรมสำหรับเด็กก่อน วัยรุ่นมีกลวิธีการประพันธ์ 5 กลวิธี คือ การสร้างโครงเรื่องที่ไม่ซับซ้อน การสร้างตัวละครเอกเป็นเด็ก หรือเป็นพืชและสัตว์ต่าง ๆ ในธรรมชาติ การสร้างฉากชนบท การสร้างบทสนทนาที่สมจริง และการใช้ ภาษาที่ผสมผสานภาษาที่เรียนง่าย ชัดเจนกับภาษาที่มีการตกแต่งให้งดงามเป็นวรรณศิลป์แนวคิดและ กลวิธีการประพันธ์กับจุดมุ่งหมายในการแต่งวรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น สามารถผสมผสานต่อ ระหว่างวัยและตอบสนองความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็กได้แนวคิดถ่ายทอดสู่ผู้อ่านอย่าง ตรงไปตรงมา ซึ่งสามารถนำไปสู่การเรียนรู้ธรรมชาติ ชีวิต และสังคมได้

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง วรรณกรรมกับสังคมที่สะท้อนให้เห็นสังคมได้อย่างดี นอกจากสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม

ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยม ฯลฯ แล้ว ยังสะท้อนให้เห็นปัญหาที่มีอยู่ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นสมัยก่อนหรือปัจจุบัน เพื่อให้ผู้อ่านได้สนใจสังคมที่ตัวเองมีชีวิตรอยู่มากขึ้น และเพื่อแนะนำแนวทางแก้ไขปัญหาให้แก่สังคม จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจะนำแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย เรื่อง ภาพสะท้อนสังคมไทย ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล “เซเว่นบุ๊คอวอร์ด” พ.ศ. 2558-2560

บทที่ 3
การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล
เซเว่นบุคอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560

การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุคอวอร์ด พ.ศ. 2558–2560 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาของวรรณกรรมเยาวชนจำนวน 6 เล่ม มีผลการวิเคราะห์ แบ่งเป็นประเด็นตามหัวข้อ ดังนี้

- 3.1 ภาพสะท้อนด้านชีวิตและความเป็นอยู่
 - 3.1.1 สภาพแวดล้อม
 - 3.1.2 ประกอบอาชีพ
 - 3.1.3 การคมนาคม
 - 3.2 ภาพสะท้อนด้านการศึกษาของเยาวชน
 - 3.2.1 การศึกษาจากครอบครัว
 - 3.2.2 การศึกษาจากโรงเรียน
 - 3.3 ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรม
 - 3.3.1 อาหารไทย
 - 3.3.2 ความเชื่อ
 - 3.3.3 ประเพณี
 - 3.4 ภาพสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมไทย
 - 3.4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว
 - 3.4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน
 - 3.4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน
- มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ภาพสะท้อนด้านความเป็นอยู่

วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุคอวอร์ด พ.ศ. 2558–2560 ได้สะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ด้านภาพต่าง ๆ ของคนในสังคมไทย ได้เล่าถึงลักษณะสิ่งแวดล้อม อาชีพต่าง ๆ และการคมนาคม ของคนในสังคมไทย มีดังต่อไปนี้

3.1.1 สภาพแวดล้อม

สังคมไทยประกอบด้วยสังคมเมืองและสังคมชนบท คนในสังคมเมืองได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากคนในชนบท จึงมีวิถีชีวิตที่ทันสมัยและไกลจากธรรมชาติ ส่วนในสังคมชนบท เป็นชาวบ้านที่มีวิถีชีวิตอย่างเรียบง่าย ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ปลูกต้นไม้และดอกไม้มากมาย มีอากาศปลอดโปร่ง มีลมพัดมา ดังตัวอย่างในวรรณกรรมเยาวชน ดังนี้

1) สภาพแวดล้อมในชนบท

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่กล่าวถึงครอบครัวของเซนได้ย้ายไปที่ชนบท เซนได้อยู่อาศัยในบ้านป่า นวนิยายได้กล่าวถึงถึงลักษณะอากาศและสภาพแวดล้อมของชนบท มีตัวอย่างต่อไปนี้

ช่วงเวลาหัวค่ำอากาศที่บ้านย่าจะร้อนนิดหน่อยและร้อนมากเป็นบางวัน เพราะยังอยู่ในช่วงฤดูร้อน ต้องเปิดพัดลมไว้ตลอดเวลา แต่พอตกตีอากาศจะค่อย ๆ เย็นลง บางคืนหนาวเยือกจนต้องลุกขึ้นมาปิดพัดลม แต่ตอนเช้ามีดีอากาศจะเย็นกำลังสบาย นกในสวนนานาชนิดส่งเสียงร้องสลับกันเป็นเสียงเพลงธรรมชาติอย่างแท้จริง.....

(เซนในสวน. 2558 : 34)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมในชนบท เป็นช่วงฤดูร้อน อากาศในเวลากลางวันกับอากาศในเวลากลางคืนแตกต่างกันอย่างมาก กลางวันอากาศร้อน แต่กลางคืนอากาศจะเย็นลง บางวันก็มีอากาศหนาว คนในชนบทสามารถปรับตัวให้มีชีวิตที่สุขสบาย ดังนั้นในชนบทจึงไม่มีเครื่องปรับอากาศ ถ้าอากาศร้อนมากก็จะใช้แต่พัดลม และปรับตัวให้มีความสุขจากธรรมชาติที่สดชื่น มีนกหลายชนิดส่งเสียงไพเราะเหมือนเป็นเพลงจากธรรมชาติ

ในนวนิยายเรื่อง ห้องเรียนไม่มีฝา ตอนที่กล่าวถึง สามเณรมุเลออกไปรับบิณฑบาต นวนิยายได้แสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมในชนบท มีตัวอย่างต่อไปนี้

ทิวต้นตาลยาวสุดลูกหูลูกตา ท้องนาที่มีน้ำขังระคะด้วยภู่าน้ำหลายชนิด บางต้นชูช่อดอกสีขาวยาวบริสุทธิ์ ดอกผักตบชวาม่วงอ่อนแทรกตัวอยู่อย่างสงบเสงี่ยมข้าง ๆ มีดอกบัวแดงชูดอกอวดโฉมละลานตา มุเลารู้สึกว่าทัศนียภาพตามเส้นทางบิณฑบาตเข้านี้ช่างน่ารื่นรมย์เหลือเกิน

(ห้องเรียนไม่มีฝา. 2559 : 26)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ในชนบท ตามเส้นทางเดินจะปลูกต้นไม้ให้ร่มเงามากมาย ด้านข้างมีทุ่งนา เป็นที่มีน้ำขัง มีพืชประเภทหญ้าน้ำหลายชนิด และมีดอกไม้ที่มีสีสันสวยงามหลายพันธุ์ เป็นทิวทัศน์ที่สวยงามทำให้คนเดินทางรู้สึกรื่นรมย์

ในนวนิยายเรื่อง กระจ่ายในพระจันทร์ ตอนที่กล่าวถึงพ่อและอาของสุตาจากบ้าน เดินทางไปโรงเรียน นวนิยายได้แสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมในชนบท มีตัวอย่างดังนี้

ยามเช้าอากาศสดชื่น เดินไม่ร้อน แต่ถ้าวันไหนฝนตก ต้องคอยหลบ
แอ่งน้ำข้างบนถนน กลิ่นดินกลิ่นหญ้า รวมทั้งกลิ่นใบมะพร้าวแห้งโชยมาพอให้
หอม แต่บางทีก็มีกลิ่นขี้วัวขี้ควาย โขยปะปนมาบ้างให้พอทำความเข้าใจว่า
ธรรมชาตินี้มีทั้งความหอมและความเหม็นของสิ่งรอบตัวเป็นธรรมดา

(กระจ่ายในพระจันทร์. 2560 : 32)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมสะท้อนให้เห็นว่า วิถีชีวิตในชนบทไม่รีบเร่ง เวลาเข้ามีอากาศ เย็นสบาย เวลาฝนตกจะมีน้ำขังอยู่บนถนน บรรยากาศสดชื่น มีทั้งกลิ่นดินกลิ่นหญ้าที่หอม แต่ก็ผสมกับการทำการเกษตร มีกลิ่นขี้วัวขี้ควาย แม้ว่าจะมีกลิ่นเหม็นก็เป็นกลิ่นจากธรรมชาติที่ไม่ทำลาย สุขภาพ

ในนวนิยายเรื่อง โลกสวยที่น้ำใส ตอนที่กล่าวถึงแดนกับพ่อและทีมงานได้นั่งรถตู้ มาถึงชุมชนบ้านน้ำใส นวนิยายได้แสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมในชนบท มีตัวอย่างต่อไปนี้

ไม่มีเสียงเครื่องยนต์รถ ไม่มีเสียงสนทนา เมื่อความเงียบสงบครอบคลุม
บรรยากาศ ลัตวในธรรมชาติหลายชนิดก็เริ่มออกจากที่หลบซ่อน ปรากฏตัวให้
เห็นมากขึ้นเรื่อย ๆ จะเปรียบไปคงไม่ต่างกับการออกมาแนะนำตัวของบรรดา
เจ้าถิ่น มีทั้งนก ลัตว และแมลงสารพัน หลายตัวที่เพิ่งโผล่มา มีสีส้มสวยงาม
แปลกตา

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 11)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ในชนบทมีสภาพแวดล้อมที่ ไม่วุ่นวาย มีบรรยากาศเงียบสงบ ห่างไกลจากเสียงเครื่องยนต์รถและเสียงคนจำนวนมาก ๆ พุดคุย เสียงดังกัน และยังมีสัตว์ที่น่ามองน่าชมในธรรมชาติหลายชนิดมากมาย มีนก ลัตว และแมลง ซึ่งมีสีส้มสวยงามน่าดู

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน ตอนที่กล่าวถึงน้อยไปช่วยพ่อแม่ดำนา นวนิยายได้ แสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมในชนบท มีตัวอย่างต่อไปนี้

ทั่วท้องทุ่งดูสดใส อากาศแสนสดชื่น สายลมเย็นฉ่ำ พัดโบกมาจาก
ทิศตะวันตกเฉียงใต้ตลอดเวลา แสงแดดสีทองสาดทาบบนใบเส้าบนโพนา
ข้างเคียง แลเห็นเป็นมันวับสะบัดพลิวเป็นริ้วทองเปล่ง ประกายระยิบระยิบ
ลือลืออยู่ไหว ๆ

(ลูกชายแดน. 2559 : 55)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ในชนบทเป็นที่โล่งกว้าง มีทุ่งหญ้าทุ่งนาที่สวยงาม มีลมพัดมาตลอดทำให้อากาศสดชื่นเย็นสบาย และยังมีต้นไม้ตามธรรมชาติ อยู่ทั่วไป

2) สภาพแวดล้อมในเมือง

ในนวนิยายเรื่อง โลกสวยที่น้ำใส ตอนที่ครูกำหนดให้นักเรียนพูดในหัวข้อ “ที่บ้านฉันอนุรักษ์ธรรมชาติ” แคนได้ออกมาเล่าเรื่องการดำรงชีวิตตามที่ได้เคยอยู่ในเมืองของตัวเอง มีตัวอย่างต่อไปนี้

“ครอบครัวของเรามีแต่ต้นไม้ที่แม่ปลูกในกระถางบ้าง ปลูกในรางบ้าง แม่ของผมทำสวนบนชั้นดาดฟ้า มีทั้งต้นไม้มีสีเขียวขนาดเล็กและพืชผักสมุนไพร แม่ของผมรักต้นไม้และสวนดาดฟ้ามาก ถึงบ้านผมไม่มีธรรมชาติที่แท้จริง แต่แม่ช่วยให้ผมมีโอกาสอยู่ร่วมกับต้นไม้บ้าง ธรรมชาติที่บ้านผมมีอยู่แค่นั้นเอาครั้น นอกจากบนดาดฟ้าก็ไม่มีอะไรเป็นสีเขียวของพืชอีก เวลาผมกับพ่ออยู่บ้าน เราต้องเปิดแอร์ตลอด เปิดประตูหน้าต่างไม่ได้เลยครับ อากาศร้อนอบอ้าว และฝุ่นเยอะมาก”

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 27)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมในเมืองมีพื้นที่จำกัด จึงต้องอยู่อย่างแออัด ไม่มีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติที่แท้จริง แต่คนในเมืองก็ต้องการธรรมชาติ เมื่อต้องอยู่อาคารตึกสูง ๆ ก็พยายามปลูกต้นไม้ในกระถาง ปลูกพืชที่จำเป็น เช่น พยายามปลูกพืชผักสมุนไพร การปลูกต้นไม้ของคนในเมืองก็เป็นการสร้างความรู้สึกว่าได้อยู่ในสภาพแวดล้อมธรรมชาติ มองเห็นต้นไม้เหมือนอยู่ในชนบท นอกจากนี้การอยู่อย่างแออัดทำให้ขาดอากาศแบบธรรมชาติ อากาศร้อนอบอ้าวและมีฝุ่นละอองจึงต้องอยู่ภายในห้องและใช้เครื่องปรับอากาศเพื่อให้สามารถมีชีวิตที่สุขสบาย

ในนวนิยายเรื่อง ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น ตอนที่กล่าวถึง “ผม” กับอีเดินเล่นที่ถนนเยาวราช นวนิยายได้แสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมในเมือง มีตัวอย่างต่อไปนี้

เยาวราชเป็นย่านที่มาก็ครั้งผมก็รู้สึกอบอุ่นหัวใจอย่างบอกไม่ถูก ความวุ่นวายบนถนนแห่งนี้ไม่เคยทำให้ความรู้สึกที่ว่าลดลงแต่อย่างใด..... ทั้งภาพร้านรวงที่มองเห็น เสียงพูดคุยด้วยภาษาจีนสำเนียงแต้จิ๋วที่ได้ยิน กลิ่นบรรยากาศที่เตะจมูก ล้วนเป็นสิ่งที่ให้ความรู้สึกคุ้นเคยตามประสาทนเคยคุ้น..... อีเล่าว่าอาคารนี้เคยเป็นโรงงิ้วมาก่อน สมัยนั้นถนนเยาวราชมีโรงงิ้วกระจายตัวอยู่หลายแห่ง สามารถเลือกชมได้ตามใจ

(ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น. 2559 : 144-145)

จากตัวอย่างที่ยกมา วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า ในเมืองที่เป็นย่านธุรกิจ เช่น ย่านเยาวราชมีสภาพแวดล้อมที่วุ่นวาย อยู่กันอย่างแออัด และสับสนวุ่นวาย มีร้านค้าขายของ รถมามากมายแล่นไปมา เป็นย่านที่คนไทยเชื้อสายจีนอยู่อาศัย ก็จะพูดคุยด้วยภาษาจีนสำเนียงแต้จิ๋ว เสียงดัง และยังมีโรงจิวหลายแห่งที่บุคคลสามารถเลือกมาชมเพื่อความบันเทิงได้ตามใจ เป็นบรรยากาศ ที่มีความคึกคักสับสนวุ่นวายในสังคมเมือง

จากการวิเคราะห์ดังกล่าว สรุปได้ว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 ได้สะท้อนสภาพแวดล้อมในชนบทว่าเป็นที่อยู่อาศัยที่แวดล้อมด้วยธรรมชาติ เป็นสภาพแวดล้อมที่อยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ มีทุ่งหญ้าและทุ่งนาสีเขียวที่สวยงาม ท้องฟ้าสดใส มีต้นไม้ อยู่ทั่วไป ส่วนสภาพแวดล้อมในเมืองไกลจากธรรมชาติที่แท้จริง คนในเมืองก็พยายามปลูกต้นไม้ และพัฒนามากกว่าชนบท จึงมีย่านธุรกิจและสถานที่บันเทิงมากมาย

3.1.2 การประกอบอาชีพ

คนในสังคมจะต้องประกอบอาชีพต่าง ๆ เพื่อทำมาหากินเพื่อการดำรงชีพและเลี้ยงดู ครอบครัวต่อไป ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงการประกอบอาชีพต่าง ๆ ของคนในสังคมไทย ได้แก่ อาชีพเกษตรกร อาชีพการค้าขาย อาชีพครู อาชีพวิศวกร มีรายละเอียดดังนี้

1) อาชีพเกษตรกร

ประเทศไทยมีภูมิประเทศเป็นที่ราบกว้างใหญ่ มีที่นา ไร่สวน ป่าไม้ มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ ฝนตกตามฤดูกาล จึงทำให้คนไทยทำการเกษตร โดยเฉพาะในสังคมชนบท คนในสังคมจะมีชีวิตใกล้ชิดกับธรรมชาติ รู้จักนำทรัพยากรในธรรมชาติมาใช้สอยได้อย่างสะดวก คนที่อยู่ในสังคมชนบทจึงประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ได้กล่าวถึงตอนที่เซนได้เข้าไปสวนของคุณย่า ได้เห็นว่าในสวนย่ามีผักหลายประเภท ซึ่งสามารถนำมาปรุงเป็นอาหารได้อย่างสะดวกสบาย คุณย่าเพาะปลูกเอง และมีผักที่ขึ้นเองตามธรรมชาติโดยมีสัตว์เล็กสัตว์น้อยช่วยปลูก นอกจากปลูกผักต่าง ๆ แล้ว ยังปลูกผลไม้อีกจำนวนมาก ได้ออกผลที่เก็บกินได้ในครอบครัว ดังตัวอย่าง

ในสวนของย่ามีผักสวนครัวที่ใช้ประกอบอาหารขึ้นกระจัดกระจายอยู่ เยอะแยะไปหมด หลายอย่างย่าลงมือปลูกเอง เช่น ช่า ตะไคร้ มะกรูด มะนาว แต่อีกหลายอย่างก็ขึ้นเองงามอยู่ในสวนโดยที่ย่าไม่ได้ปลูก แต่มันถูกปลูกโดยเกษตรกรธรรมชาติจากบรรดาสัตว์ตัวเล็กตัวน้อยและนกในสวน เช่น ฟริกซ์หนู มะเขือพวง มะระขึ้นก ตำลึง...

นอกจากนั้นในสวนยังมีผลไม้หลายชนิด มะม่วงหลายสายพันธุ์กำลัง
ออกลูกตกต้น ทั้งมะม่วงพิมเสน มะม่วงทองคำ มะม่วงอกร่อง มะม่วงแก้ว

(เซนในสวน. 2558 : 14)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเขาวนสะทอนให้เห็นว่า คนในสังคมชนบทจะดำเนินชีวิต
เป็นเกษตรกร โดยการทำสวนปลูกผักปลูกต้นไม้ต่าง ๆ โดยเฉพาะมีผักที่นำมาทำเป็นอาหารได้
เป็นผักที่ปลูกง่ายและใช้ทำอาหารไทยได้เป็นอย่างดี เช่น พริก มะเขือ มะระ เป็นต้น นอกจากนี้
ยังปลูกต้นไม้ในสวน ส่วนใหญ่นิยมปลูกต้นมะม่วงซึ่งมีหลายพันธุ์ไว้บริโภคในครอบครัว

ในนวนิยายเรื่อง กระจ่างในพระจันทร์ ตอนที่กล่าวถึงสวนมะพร้าวที่อยู่บนเกาะสมุย
แสดงให้เห็นถึงอาชีพเกษตรกรการทำสวนมะพร้าวในภาคใต้ มีตัวอย่างต่อไปนี้

สุดาชอบมองสวนมะพร้าว แต่ไม่เคยรู้ว่าเขาทำสวนมะพร้าวกันอย่างไร
เคยเห็นแต่พ่อจ้างคนมาเก็บมะพร้าว โดยคนคนนั้นจะปีนต้นมะพร้าวมือเปล่า
เท้าเปล่าขึ้นไปจนถึงยอด

สมัยมีสวนมะพร้าวทั่วเกาะตั้งแต่แนวชายหาดเลยเข้าไปจนถึงบนภูเขา
สวนมะพร้าวถูกส่งต่อรุ่นต่อรุ่น สวนมะพร้าวละไม่เป็นสวนที่ใช้ปลูกมะพร้าว
และเป็นบริเวณที่ชนมะพร้าวจากเกาะราบบาลงไว้รอขายต่อไป

(กระจ่างในพระจันทร์. 2560 : 90-92)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเขาวนสะทอนให้เห็นว่าคนที่อยู่ชนบทจะทำอาชีพเป็น
เกษตรกร โดยเฉพาะท้องถิ่นชนบทภาคใต้ที่เป็นเกาะ อยู่ริมฝั่งทะเล มีภูมิประเทศและภูมิอากาศ
ที่เหมาะสมกับทำสวนมะพร้าว มะพร้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำให้ชาวบ้านมีรายได้และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
จึงนิยมทำสวนมะพร้าว และสืบต่อรุ่นต่อรุ่น โดยใช้แรงงานจากคนในครอบครัว และเมื่อเวลา
เก็บผลมะพร้าวจะปีนขึ้นต้นมะพร้าวเก็บด้วยมือไม่ใช้เครื่องจักรกลอื่น ๆ เลย

ในนวนิยายเรื่อง ห้องเรียนไม่มีฝา ตอนที่กล่าวถึงหมู่เกาะออกไปรับบัณฑิตบาท ระหว่าง
การเดินทางได้เห็นต้นตาลโตนตมมากมาย แสดงให้เห็นถึงอาชีพเกษตรกรทำนาและสวน มีตัวอย่าง
ดังต่อไปนี้

สองฟากเป็นทุ่งนาที่เจ้าของปล่อยให้ร้าง บนคันทามีแถวต้นตาลโตนต
ที่ดูเหมือนจะอยู่คู่คันทาทุกแห่ง และหมู่เลมารู้ภายหลังอีกเช่นกัน ว่าต้นตาลโตนต
ทั้งหลายเหล่านั้นนอกจากขึ้นเองตามธรรมชาติแล้ว บางส่วนมนุษย์ก็ปลูกเพื่อ
ประกอบอาชีพ

(ห้องเรียนไม่มีฝา. 2559 : 26)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเขาวนสะทอนให้เห็นว่าในชนบทมีภูมิประเทศเป็นทุ่งนา
เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับทำอาชีพเกษตรกร เนื่องจากมีพื้นที่ที่กว้างใหญ่ จึงมีต้นตาลขึ้นเองตามธรรมชาติ

ซึ่งใช้ประโยชน์ในการทำน้ำตาล ในเวลาต่อมาจึงได้ปลูกเพิ่มมากขึ้นแทนการทำนา ทำให้มีรายได้ที่ดีทดแทนการเพาะปลูกข้าว

จากวิเคราะห์ดังกล่าว สรุปได้ว่าคนไทยโดยเฉพาะในชนบท จะอาศัยอยู่ใกล้กับธรรมชาติ มีสภาพแวดล้อมและลักษณะพื้นที่ที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เพราะประเทศไทยมีแผ่นดินกว้างใหญ่เป็นภูมิประเทศที่ราบ ฝนตกตามฤดูกาล มีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ จึงเหมาะที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยจะเพาะปลูกพืช ต้นไม้เพื่อใช้เองกินเองในบ้านเป็นหลัก แต่ถ้ามีจำนวนมากก็นำไปขายหารายได้เลี้ยงครอบครัว

2) การค้าขาย

นอกจากทำอาชีพเป็นเกษตรกรแล้ว คนในสังคมไทยบางกลุ่มยังทำการค้าขายเพื่อหารายได้ดำรงชีวิต ส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่ในเมือง ส่วนคนในชนบทจะค้าขายเล็กน้อยจากพืชผลที่ปลูกได้เอง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน กล่าวถึง ตอนที่เซนอาศัยอยู่ในสังคมเมือง พ่อของเซนประกอบอาชีพเป็นนักธุรกิจค้าขายเสื้อผ้า เริ่มต้นจากรับสินค้ามาขาย ทำงานเฉพาะในวันหยุดเสาร์อาทิตย์ และพัฒนามาผลิตสินค้าที่มีแบรนด์หรือยี่ห้อสินค้าที่ผลิตเอง มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

พ่อเริ่มต้นทำธุรกิจจากวันหยุดเสาร์อาทิตย์ที่ว่างเว้นจากงานประจำ
 โดยจะขับรถไปซื้อเสื้อผ้า รองเท้า และกระเป๋ามือสองจากตลาดโรงเกลือ.....
 พ่อสร้างแบรนด์สินค้าเป็นของตัวเอง โดยจ้างโรงงานผลิตแล้วนำมาติดยี่ห้อ
 ทั้งเสื้อยืด เสื้อเชิ้ต กางเกงยีน กางเกงขาสั้น หมวก แต่ผ้าพันคอหรือผ้าเช็ดหน้า
 ก็ทำ เมื่อมีกำไรมากขึ้นพ่อจึงตัดสินใจสร้างโรงงานผลิตเป็นของตัวเอง โดยกู้เงิน
 หลายล้านบาทจากธนาคาร

(เซนในสวน. 2558 : 21)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนชวนสะท้อนให้เห็นว่า คนที่อยู่ในสังคมเมืองจะทำการค้าขาย นวนิยายได้กล่าวถึงการทำค้าขายเกี่ยวกับเสื้อผ้า เพราะในสังคมเมืองมีลูกค้าจำนวนมาก มีตลาดที่ซื้อขายเสื้อผ้ามือสองที่รับต่อมา และที่ผลิตเองโดยที่จ้างโรงงานต่าง ๆ ให้ผลิตตามต้องการ จึงทำให้มีการค้าขาย เป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เริ่มจากการค้าขายสินค้าราคาถูก เมื่อมีช่องทางทำกำไรได้เงินเพิ่มก็ขยายกิจการค้าเป็นการผลิตเอง เป็นเจ้าของกิจการขายสินค้า ซึ่งจะได้เงินกำไรสูงกว่ารับช่วงมาขายต่อ

ในนวนิยายเรื่อง โลกสวยที่น้ำใส ตอนที่แดนเล่าเรื่องชีวิตในเมือง ได้กล่าวถึงคนที่ประกอบอาชีพการค้าขายในย่านธุรกิจเยาวราช มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

“บ้านผมอยู่กลางเมือง ใกล้ ๆ กับเยาวราช เป็นย่านที่มีชาวไทยเชื้อสาย
 จีนอาศัยอยู่มากและถือว่าเป็นย่านธุรกิจที่มีอาคารร้านค้าแออัด ทั้งที่เป็นบ้านไม้

และตึก.....รอบบ้านเป็นตึกแถวขายของ หน้าบ้านผมเป็นซอยไม่เล็กเท่าไร
มีรถแล่นพลุกพล่านทุกวัน”

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 27)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า คนที่อาศัยอยู่ในเมืองทำอาชีพค้าขายเป็นธุรกิจมีจำนวนมาก ในเมืองมีคนอยู่อาศัยร่วมกันจำนวนมาก มีความต้องการบริโภคสินค้ามากมายในอัตราสูง จึงเป็นโอกาสในการซื้อขาย มีร้านตึกแถวแออัดเปิดร้านขายสินค้าหลากหลายชนิดอยู่ใกล้กัน

ในนวนิยายเรื่อง ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น ตอนที่ผู้เขียนกล่าวถึงเรื่องราวในช่วงเวลาที่เขายังเป็นเด็ก เล่าว่าอ๊ี้ (น้ำ) ไปขายอาหารในตลาด แสดงให้เห็นถึงการประกอบอาชีพค้าขายในเมือง มีตัวอย่างต่อไปนี้

ผมเติบโตมากับกิจการขายกับข้าวของอ๊ี้ ทุกวันอ๊ี้จะทำอาหารที่บ้านแล้ว
เข็นรถออกไปขายที่แผงในตลาด ตอนเด็ก ๆ หากวันไหนไม่เรียนผมจะเกาะรถ
ที่เต็มไปด้วยหม้อข้าวหม้อแกงไปตลาดกับอ๊ี้ เมื่อถึงตลาดผมจะไปนั่งเล่นที่
แผงขายปลาซึ่งอยู่ตรงข้าม เอาของเล่นที่พกมาจากบ้านออกมานั่งเล่นรออ๊ี้ขายหมด
(ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น. 2559 : 127)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า คนที่อาศัยอยู่ในเมือง ไม่มีพื้นที่ที่จะทำการเกษตรเพื่อดำรงชีวิตได้ จึงทำการค้าขายเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว เป็นธุรกิจรายย่อยขายสิ่งที่จำเป็น เช่น การทำอาหารใส่รถเข็นไปขายที่ตลาดใกล้ ๆ บ้าน เป็นการค้าขายที่ไม่ต้องมีเงินลงทุนมากก็สามารถทำให้ดำรงชีวิตอยู่ได้

ในนวนิยายเรื่อง กระจต่ายในพระจันทร์ ตอนที่พ่อของสุดาเล่าเรื่องของอากงย่าที่อาศัยอยู่บนเกาะสมุย ทำอาชีพหล่อกระเบื้องขาย นวนิยายได้แสดงให้เห็นถึงการค้าขายพอยังชีพของคนที่มีอยู่ในชนบท มีตัวอย่างต่อไปนี้

พ่อเคยเล่าให้สุดาฟังว่า แต่ก่อนมีอากงคนหนึ่ง ชื่ออากงย่า แกปลูก
กระเบื้องไม้เล็ก ๆ ใกล้บ้านหัวถนนของเราและทำกระเบื้องว่าวขาย โดยทำตาม
จำนวนเท่าที่ลูกค้าสั่ง ไม่มีการทำเผื่อสำรองไว้ และแกทำของแกอยู่คนเดียว
ทุกขั้นตอน

(กระจต่ายในพระจันทร์. 2560 : 98)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า คนในชนบทก็ประกอบอาชีพด้วยการค้าขายสินค้าที่ทำเอง ที่เรียกว่างานหัตถกรรม โดยใช้ฝีมือตนเองทำง่าย ๆ เช่น การหล่อกระเบื้องมุงหลังคา เป็นงานฝีมือทำเป็นสินค้าออกมาขายพอเลี้ยงชีวิตได้ ไม่ทำจำนวนมาก ๆ ทำเองและขายเอง ไม่ต้องลงทุนมาก ก็พอเป็นอาชีพค้าขายขนาดเล็ก ไม่ต้องการกำไรเป็นเงินจำนวนมาก ๆ ทำเพื่อเลี้ยงครอบครัวได้

3) อาชีพครู

ในนวนิยายเรื่อง โลกสวยที่น้ำใส ตอนที่กล่าวถึงพ่อพาเขตแดนไปที่โรงเรียนประจำชุมชน ได้พบกับครูพิริยา นวนิยายได้แสดงให้เห็นถึงอาชีพครูที่มีความสำคัญในสังคมไทย มีตัวอย่างต่อไปนี้

เสียงพูดคุยในห้องเรียนหยุดชะงัก ครูผู้หญิงวัยไม่เกินสามสิบปีแต่งกายเรียบง่ายด้วยเสื้อแขนยาวสีขาวกับกระโปรงสีดำซึ่งยืนอยู่หน้าห้องหันมามองพ่อกับแดน แล้ววางหนังสือที่ถืออยู่บนโต๊ะ

“สวัสดีครับ” พ่อรีบยกมือไหว้ แม่เชื่อว่าตนมีอายุมากกว่าแดนทำตาม คุณครูรับไหว้ก่อนเดินเข้ามาหา เด็ก ๆ ในห้องมองพ่อกับแดนเป็นตาเดียว

“สวัสดีค่ะ”

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 22)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมไทยยกย่องคนที่ทำอาชีพครู มีความสำคัญในการสอนหนังสือในโรงเรียน คนที่เป็นครูก็จะแสดงออกด้วยการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีมารยาท เป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับเด็กนักเรียน ดังเช่นการทักทายด้วยการไหว้ ในนวนิยายเรื่อง กระจ่างในพระจันทร์ ตอนที่กล่าวถึงการศึกษาบนเกาะสมุญ นวนิยายได้แสดงให้เห็นตัวละครที่มีบทบาทเป็นครู มีตัวอย่างต่อไปนี้

ครูที่สอนสุดาเขียนหนังสือคนแรกชื่อคุณครูสร้อยทอง และคุณครูที่สอนวิชา สปช. ที่ทำให้สุดาชอบวิชาสังคมที่สุดชื่อครูสมบุรณ์ โรงเรียนนี้สอนร้องเพลง สอนการแสดง สอนมารยาทสังคม สอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยแหม่มชาวต่างชาติ

(กระจ่างในพระจันทร์. 2560 : 33)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ครูเป็นอาชีพที่มีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนเยาวชน ครูจะทำงานในโรงเรียน และทำหน้าที่สอนความรู้ต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน แม้ว่าจะมีครูหลายคน แต่ละคนก็ทำหน้าที่ให้ความรู้วิชาการต่าง ๆ ครูจะต้องมีวิธีการสอนที่สนุกสนาน ชักจูงใจให้นักเรียนสนใจเรียน

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน ตอนที่เล่าถึงเรื่องของครูพรณี และครูรัชชีวรรณ เป็นครูในโรงเรียนที่มีบทบาทสำคัญต่อการอบรมสั่งสอนเยาวชน นวนิยายได้แสดงให้เห็นถึงการประกอบอาชีพครูที่มีอยู่ในสังคมไทย มีตัวอย่างต่อไปนี้

คุณครูพรณีเป็นครูประจำชั้นตอนผมเรียนชั้น ป.๒ ครูเป็นคนสูงโปร่ง ผิวขาว ใบหน้ามีรอยยิ้มละไมอยู่เสมอ ครูพรณีใจดีมาก คอยช่วยเหลือผมกับ

น้องมาตลอด คราวที่ผมเดินทางมาโรงเรียนตามถนนยามข้าวขึ้นสูงหรือตอนที่ น้ำหลากท่วมคลองทำให้เดินทางปกติไม่ได้ ผมกับน้องต้องใช้ถนนยุทธศาสตร์ เดินอ้อมไปโรงเรียน ซึ่งไกลกว่าทางปกติเป็นกิโลเมตรเลยทีเดียว เมื่อคุณครูขับรถ ผ่านมาพบเข้าก็จะรับพวกเราไปด้วยเสมอ และบางครั้งคุณครูยังให้เงินผมกับนาง ไว้วินยอมด้วย พ่อกับแม่ทราบเรื่องนี้ดี หากครั้งใดที่แม่ทำมะยมดองให้ผมกับนาง นำมาขายที่โรงเรียน ถ้าขายไม่หมด คุณครูจะช่วยเหมาซื้อไปหมดดอยบ่อยครั้ง

(ลูกชายแดน. 2559 : 107)

ครูรัชนีวรรณผิวคล้ำกว่า และเตี้ยกว่าเล็กน้อย แต่ก็อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ขี้เล่น ชอบพูดหยอกล้อกับนักเรียนเสมอ และวันนี้ครูก็เป็นคนที่เอาหนังสือมาให้ ผมหลายเล่ม.....

“เป็นไงหนังสือชอบไหม ครูเอากำรตุณัฐปุณของน้องชายครูมาให้ด้วยนะ เขาไม่ได้อ่านแล้ว” ครูบอก

“ขอบคุณครูมากครับ และขอบคุณน้องชายครูด้วยครับ” ผมพยายามยกมือไหว้ครู

(ลูกชายแดน. 2559 : 108)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมไทยมีคนที่ประกอบอาชีพ เป็นครู การทำหน้าที่ครูไม่เพียงแต่สอนหนังสือและความรู้ต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนเท่านั้น ยังจะต้อง เอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด ดังที่ครูให้ความสนใจและช่วยเหลือนักเรียนบางคนที่มีฐานะยากจน เป็นนักเรียนที่อยู่อาศัยไกลจากโรงเรียน ครูก็จะช่วยเหลือให้เยาวชนมีชีวิตที่ดี เช่น ให้เงินนักเรียนเพื่อ ไปซื้อขนม ไปรับส่งนักเรียนเพื่อจะได้มาโรงเรียนได้ ครูจึงมีบทบาทหน้าที่ส่งเสริมให้ความรู้แก่เยาวชน และช่วยเหลือให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต

4) อาชีพแพทย์และพยาบาล

ในสังคมไทยมีกลุ่มคนที่มีอาชีพเป็นแพทย์และพยาบาล อยู่ในโรงพยาบาลหรือ คลินิก เพื่อรักษาโรคและดูแลคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน ตอนที่แพทย์เข้ามาตรวจดูอาการบาดเจ็บของน้อง ว่าเป็นอย่างไรบ้าง และพยาบาลเข้ามาช่วยเหลือให้น้องได้รับความสะดวกสบายยิ่งขึ้น มีตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

“เป็นไงบ้าง ดีขึ้นไหม ไม่เป็นไรมากหรอกนะ ทั้งแขน ขา กระดูกไม่แตก สะเก็ดบางส่วนฝังอยู่ในร่างกายบ้าง ใต้หนังบริเวณหัวบ้าง แต่ไม่เป็นไร ไม่ต้องผ่าตัดหรอก เพราะมันจะไม่อักเสบขึ้นมาหรอก เราไม่จำเป็นต้องผ่าตัดออก โดยเฉพาะในหัวที่ติดกับเส้นประสาทนั้นอาจอันตรายถ้าผ่าตัดออก”

คุณหมอพุดแล้วยิ้มอ่อนโยน ผมมีกำลังใจขึ้นเป็นกอง คุณหมอตรวจชีพจร และแกะดูแผล และสั่งให้พยาบาลเตรียมยาแก้แก็กเสบ

(ลูกชายแดน. 2559 : 108-109)

“เข้ามาแล้วค่ะ” ผู้ช่วยพยาบาลชุดสีเหลืองเข็นรถเข้ามา

“ปรับเตียงให้เอนหน่อยนะคะจะได้ทานได้” เธอบอกพ่อ

...เธอก็เข้ามาปรับเตียงให้ชันมากขึ้น ผมก็นั่งกึ่งนอนบนเตียง...

“เดี๋ยวสักพัก หมอจะเข้ามาตรวจแล้วค่ะ” พยาบาลคนนั้นบอกพ่ออีก

“เดี๋ยวหนูจะล้างแผลให้ก่อนนะคะ” เธอบอกพาลางเริ่มแกะผ้าพันแผลที่แขนผมออก แล้วใช้คีมคีบสำลีชุบแอลกอฮอล์มาถูบริเวณแผลที่มีเนื้อห้อยออกมา ผมแทบจมน้ำร้องออกมาดัง

“ทนหน่อยนาหนูน้อย” พยาบาลกระเซ้า เพราะเธอดังเห็นว่าผมใกล้จะร้องไห้เต็มที

(ลูกชายแดน. 2559 : 105-106)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า คนในสังคมไทยประกอบอาชีพเป็นแพทย์และพยาบาล ทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญดูแลรักษาโรค รักษาอาการบาดเจ็บต่าง ๆ เยาวชนที่ป่วยหรือบาดเจ็บจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาพยาบาล เมื่อพบแพทย์และพยาบาลที่เอาใจใส่ดูแลรักษาเป็นอย่างดี เยาวชนก็จะไม่เจ็บป่วย มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงตลอดไป

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน กล่าวถึงพ่อของน้อยมีโรคช้ำ เมื่อเกิดอาการชักทำให้ชีวิตประจำวันมีความลำบาก พ่อจึงต้องไปหาหมอรักษาเพื่อรักษาโรคช้ำ แสดงให้เห็นถึงอาชีพแพทย์และพยาบาลที่มีอยู่ในสังคมไทย มีตัวอย่างต่อไปนี้

เหตุที่พ่อเรียกหมอธงชัยและหมอนันทิกาสองสามีภรรยาว่าหมอเทวดา เพราะทั้งคู่เป็นคนรักษาพ่อไม่ให้เกิดอาการชัก เมื่อคราวที่พวกเราย้ายมาจากนาตงนั้นพ่อมีอาการชักเกือบทุกวัน ลุงหลอดอีกเช่นเคยมีให้พี่ดำมาบอกว่ามีหมอจากกรุงเทพฯ ย้ายมาประจำที่โรงพยาบาลวัฒนานคร ซึ่งเป็นอำเภอที่อยู่ติดกับอำเภอรัฐประเศ เมื่อพ่อรู้ข่าวก็ตื่นตื่นไปหา และราวกับเทวดามาโปรดจริง ๆ เพราะผลการรักษาของพ่อดีเกินคาด หลังจากกินยาของหมอแล้วพ่อก็ดีขึ้นดีคืน จนไม่มีอาการชักอีกต่อไป หากแต่ยังเหนื่อยอยู่บ้าง พ่อก็ฉีดยาบำรุงบ้าง ฉีดกลูโคสบ้าง ทำให้ทำงานกลางทุ่งได้ตามปกติ.....

เมื่อกลางปีนี้ คุณหมอทั้งสองคนก็ย้ายมาประจำที่โรงพยาบาลรัฐประเศ โดยคุณหมอผู้ชายดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลอีกด้วย จึงเป็นความโชคดีของพ่อที่ไม่ต้องเดินทางไปไกลอีก พ่อเคารพและบูชาหมอทั้งสองคนมาก

(ลูกชายแดน. 2559 : 226-227)

ผมยังคงเคยเดินทางไปหาหมอกับพ่อที่คลินิกอีกด้วย ทุกครั้งที่ไปที่นั่น หมอจะคิดแต่ค่ายาเท่านั้น ครั้งสุดท้ายที่พ่อไปหาหมอมาก็ได้ไปด้วย คุณหมอบอกว่าหมอจะต้องย้ายแล้ว และวันที่ย้ายก็คือวันนี้ โดยคุณหมอจะออกเดินทางประมาณแปดโมงเช้า พ่อบอกว่าจะลาคุณหมอให้ได้ คุณหมอได้แต่ยิ้มอย่างใจดี

(ลูกชายแดน. 2559 : 229)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า ในสังคมไทยมีอาชีพแพทย์และพยาบาลอยู่จำนวนไม่น้อย มีบางคนยังย้ายไปที่แถบชายแดนซึ่งไกลจากส่วนกลาง เพราะมีผู้ป่วยซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านที่ยากจนไม่ได้รับการรักษาที่ดี และคุณหมอส่วนใหญ่เป็นมิตร นอกจากที่รักษาอาการป่วยให้ดีขึ้นแล้ว ยังคิดแต่ค่ายาเท่านั้น ผู้ป่วยจึงให้เคารพต่อคุณหมออย่างดี

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่า ภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเชว่นบู๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558–2560 สะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมไทยมีอาชีพหลากหลายตามลักษณะของถิ่นที่อยู่อาศัยในชนบทและในเมือง เช่น มีอาชีพเป็นเกษตรกร ทำนา ทำสวน อาชีพค้าขายทำธุรกิจรายย่อยและเป็นเจ้าของกิจการขนาดใหญ่ มีอาชีพเป็นครู ที่จะอบรมสั่งสอนและช่วยเหลือเยาวชนให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดี และมีอาชีพแพทย์ พยาบาล ที่จะช่วยเหลือให้เยาวชนหรือคนอื่น ๆ ให้หายจากการเจ็บป่วย มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง จะได้ช่วยกันพัฒนาสังคมไทยให้มั่นคงต่อไป

3.1.3 การคมนาคม

มนุษย์ต้องมีทางติดต่อกัน จึงมีทางคมนาคมไปมาถึงกัน การคมนาคมจึงเป็นสิ่งสำคัญมากในการพัฒนาสังคม ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเชว่นบู๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558–2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงการคมนาคมในสังคมไทย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในนวนิยายเรื่อง *เซนในสวน* ตอนที่กล่าวถึงการคมนาคมในชนบท เชนนัดกับเพื่อนขี่จักรยานไปโรงเรียน แสดงให้เห็นถึงการเดินทางในชนบท มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

การขี่รถจักรยานไปโรงเรียนเป็นความสุขอย่างที่ผมไม่เคยได้สัมผัสมาก่อน ทุกเช้าผมจะนัดกับใหม่และเจริญพรที่ปากทางหมู่บ้าน จากนั้นเราสามคนก็ขี่จักรยานไปตามถนนพร้อมกัน

(เซนในสวน. 2558 : 60)

จากตัวอย่างที่ยกมา วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ในชนบทใช้รถจักรยานเป็นยานพาหนะในการเดินทาง แสดงว่าในชนบทมีเส้นทางคมนาคมที่ใช้ได้เหมาะสมกับวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่วุ่นวาย สามารถขี่จักรยานบนถนนได้ แม้ว่าจะเป็นทางแคบ ๆ แต่ก็ใช้เดินทางได้อย่างสะดวกสบาย

ในนวนิยายเรื่อง *กระต่ายในพระจันทร์* กล่าวถึงวิธีการเดินทางไปเกาะสมุย นวนิยายได้แสดงให้เห็นถึงการคมนาคมทางน้ำ การเดินทางทางเรือระหว่างแผ่นดินกับเกาะในทะเล มีตัวอย่างต่อไปนี้

เรือที่ใช้โดยสารกลับเกาะสมุยมีหลายประเภท อย่างเรือเหล็กขนสินค้า เช่น เรือปากพ่อง เรือบ้านดอน เรือบางนารา เรือจันบูร หรือเรือขนสินค้าที่สร้างต่อด้วยไม้ เช่น เรือहरิน ซึ่งแล่นช้ามากอีกทั้งหากเจอพายุกลางทะเลก็ดูไม่ค่อยน่าปลอดภัย จึงไม่เป็นที่นิยมโดยสารกัน เรือที่นิยมโดยสารกลับเกาะสมุยมากที่สุดก็คือ เรือภาณุรังษี เพราะเป็นเรือที่แล่นเร็วที่สุดในสมัยนั้น อีกทั้งยังใหม่และสะอาด เรียกกันว่าเรือนอน เพราะเรือใช้เวลาข้ามวันข้ามคืนกว่าจะถึงเกาะสมุย

(กระต่ายในพระจันทร์. 2560 : 47-48)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่าการเดินทางของคนที่อาศัยอยู่บนเกาะในทะเล ต้องเดินทางด้วยเรือ เป็นสังคมชนบทที่มีทางคมนาคมทางน้ำ ใช้เรือหลายประเภทตามความเหมาะสม เป็นเรือขนส่งสินค้า เรือโดยสาร สามารถเลือกได้ตามความสะดวก ถ้าเป็นเรือโดยสารก็ต้องสะอาด มีความปลอดภัยและสะดวกรวดเร็ว ใช้เวลาเดินทางได้เหมาะสม

ในนวนิยายเรื่อง กระต่ายในพระจันทร์ ตอนที่กล่าวถึงการเดินทางบนเกาะสมุย นวนิยายได้แสดงให้เห็นถึงการคมนาคมในชนบท ที่ใช้พาหนะหลายชนิด มีตัวอย่างต่อไปนี้

ทุกวันนี้ นอกจากมีรถสองแถวประจำแล้ว ยังมีรถแท็กซี่มอเตอร์ รถตู้รับจ้าง และมอเตอร์ไซค์รับจ้างไว้คอยให้บริการทั้งชาวเกาะและนักท่องเที่ยว มีรถเก๋งหลายยี่ห้อวิ่งเต็มเกาะ มีรถติดหนาแน่นตามแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะช่วงวันหยุดเทศกาล รถจะติดอย่างสาหัส

(กระต่ายในพระจันทร์. 2560 : 67)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า การคมนาคมในชนบทที่เป็นเกาะและเป็นแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกสบายมากขึ้น ตามที่สังคมได้พัฒนา คุณภาพชีวิตของชาวบ้านจะดีขึ้น มีรายได้ มีการคมนาคมติดต่อกันได้รวดเร็ว มีรถสองแถว มีรถรับจ้าง เช่น รถแท็กซี่มอเตอร์ รถตู้โดยสาร รถมอเตอร์ไซค์ และรถส่วนบุคคลด้วย แต่การคมนาคมที่เปลี่ยนแปลงก็เป็นสาเหตุของการจราจรที่ติดขัดหนาแน่นมากขึ้น

ในนวนิยายเรื่อง ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น ตอนที่ผู้เขียนกล่าวถึงวิธีการเดินทางจากบ้านไปถนนเยาวราช ได้แสดงให้เห็นถึงคมนาคมในสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไป มีตัวอย่างต่อไปนี้

ทุกวันนี้ผมนั่งรถตุ๊กตุ๊กจากบ้านไปเยาวราช 50 บาท แต่อีกกว่าตอนสาว ๆ นั่งรถตุ๊กตุ๊กจากบ้านไปเยาวราชแค่ 3 บาท เวลาผ่านไปแค่นั้นคิดดูแล้วกัน
(ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น. 2559 : 146)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมไทย การคมนาคมมีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะค่าโดยสาร ดังเช่น การเดินทางด้วยรถตุ๊กตุ๊ก ซึ่งเป็นพาหนะที่ใช้เดินทางในระยะใกล้ ๆ ราคาค่าโดยสารเปลี่ยนแปลงตามเวลา จากในสมัยก่อนราคา 3 บาท ในปัจจุบันปรับราคาขึ้นมาถึง 50 บาท

ในนวนิยายเรื่อง ห้องเรียนไม่มีฝา ตอนที่กล่าวถึงสภาพการจราจรของชนบทที่หมู่เลอาศัย แสดงให้เห็นถึงการคมนาคมในสังคมไทยที่มีการพัฒนา มีตัวอย่างต่อไปนี้

โรงเรียนที่หมู่เลจะไปเรียนตั้งอยู่อีกจังหวัดหนึ่ง ใช้เวลาเดินทางประมาณสามชั่วโมง หลวงลุงเล่าให้ฟังว่า สมัยนี้การเดินทางสะดวกสบาย ถนนสี่เลนรถใช้ความเร็วได้ตามต้องการ.....รถยนต์นำสามชีวิตไปตามถนนลาดยางเลียบชายทะเลฝั่งตะวันออกไปเรื่อย ๆ

(ห้องเรียนไม่มีฝา. 2559 : 10)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า การคมนาคมได้พัฒนา ทำให้การเดินทางในสมัยนี้ แม้ว่าจะเป็นชนบท ก็มีถนนกว้างขวาง มีสี่เลน ถนนลาดยางเลียบ เดินทางได้สะดวกสบายมากขึ้น การเดินทางโดยรถยนต์ก็สามรถใช้ความเร็วได้ตามต้องการ

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่า ภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเวนบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 สะท้อนให้เห็นว่าในสังคมชนบทไทย มีการคมนาคมที่มีพาหนะเดินทางที่เดินทางได้อย่างสะดวกสบาย เช่น จักรยาน แม้จะไม่รวดเร็วมากแต่ก็ไม่วุ่นวาย เมื่อสังคมพัฒนาเรื่อย ๆ การเดินทางใช้พาหนะหลายประเภทที่สามารถเลือกได้ ทั้งรถยนต์ส่วนบุคคล รถโดยสารรับจ้าง แต่ก็มีปัญหาการจราจรหนาแน่นติดขัด และต้องเสียค่าโดยสารแพงขึ้นตามเวลาที่ผ่านไป

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในชนบทจะเป็นวิถีชีวิตอย่างเรียบง่าย มีความพอเพียงในการดำรงชีวิต แม้จะไม่มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นมากมาย แต่ก็ทำให้สิ่งแวดล้อมในชนบทเป็นธรรมชาติ สดใส สวยงาม ไม่เป็นพิษภัยแก่มนุษย์ มีทุ่งนาและทุ่งหญ้าเป็นสีเขียว มีต้นไม้อยู่ทั่วไป พร้อมด้วยบรรยากาศและอากาศเย็นสบาย ส่วนชีวิตความเป็นอยู่ในเมือง เป็นวิถีชีวิตที่เร่งรีบ มีความแออัด วุ่นวาย และต้องปรับตัวเพื่อดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

3.2 ภาพสะท้อนด้านการศึกษา

การศึกษามีความสำคัญต่อมนุษย์ เพราะการมีชีวิตที่ดีอยู่ในโลกนี้ จะต้องศึกษาเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเวนบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงการศึกษาของเยาวชน ที่เรียนรู้ทั้งจากครอบครัวและในโรงเรียน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 การศึกษาของเยาวชนจากครอบครัว

การเรียนรู้ของมนุษย์เริ่มต้นเกิดขึ้นในครอบครัวก่อนที่จะเข้าไปโรงเรียน เพราะฉะนั้น คนที่เป็นพ่อแม่ นอกจากเลี้ยงดูให้ลูกเติบโตแล้ว ยังมีบทบาทหน้าที่ต้องสั่งสอนลูกเป็นคนดี ด้วยวิธีการสอนที่เหมาะสม ช่วยให้ลูกได้เติบโตอย่างมีคุณภาพ เพื่อทำประโยชน์ให้สังคม

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่กล่าวถึง พ่อสอนให้ลูกเห็นความสำคัญของการอ่านหนังสือ โดยเปรียบเทียบกับการตัดกิ่งช่อม มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

พ่อเคยเปรียบช่อมกับหนังสือว่า " การอ่านหนังสือก็เหมือนกับการตัดยอดช่อม ยิ่งอ่านมากก็ยิ่งรู้มาก ยิ่งขยันตัดยอดบ่อย ๆ ช่อมก็จะยิ่งแตกยอด"

(เซนในสวน. 2558 : 86)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ในครอบครัว พ่อแม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับลูก มีบทบาทเป็นครูที่จะสั่งสอนลูกโดยใช้วิธีการที่เหมาะสม ดังที่พ่อยกตัวอย่างเปรียบเทียบกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ตัว เป็นวิธีสอนที่ทำให้ลูกหลานเรียนรู้ทางอ้อม สามารถเข้าใจได้ง่าย พ่อแม่ต้องรู้จักแทรกความรู้ต่าง ๆ สอนการรู้จักสังเกตและสอนให้มีความขยันหมั่นเพียร ลูกจะได้ประสบความสำเร็จในชีวิต

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่กล่าวถึงพ่อถามเซนว่า ความรู้สึกที่ใช้ชีวิตอยู่ในชนบทเป็นอย่างไร และแทรกการสั่งสอนลูกให้มีความกล้า มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

"ลูกกลัวลำบากไหม" พ่อถามผมในบ่ายวันที่พ่อไม่ต้องขับรถไปอยู่อีก

"กลัวครับ" ผมตอบออกไปตามความรู้สึก

"ไม่ต้องกลัวหรอกลูก ความลำบากและงานหนักไม่เคยฆ่าคน มีแต่ทำให้คนแข็งแกร่งยิ่งขึ้น มันอาจเหนื่อยยากปางตายเมื่อแรกเริ่ม แต่ถ้าเราผ่านมันไปได้ชีวิตก็ไม่มีอะไรยากอีกต่อไป" พ่อพูดพลางยกมือข้างหนึ่งขึ้นลูบหัวผม.....

(เซนในสวน. 2558 : 33)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า พ่อแม่เป็นผู้ปกครองจะต้องสั่งสอนลูกด้วยกลวิธีการสนทนา ถาม-ตอบ เหมือนเป็นการพูดคุยตามปกติ และแทรกความรู้ต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งสามารถให้ลูกยอมฟังและจดจำนำไปใช้ในการดำรงชีวิต การสอนให้ลูกว่า จะต้องมีความใจเข้มแข็ง เพื่อจะได้เผชิญกับปัญหาในชีวิต ซึ่งอาจจะยากลำบาก พ่อแม่ต้องจึงสอนให้ลูกเข้มแข็ง กล้าหาญสามารถต่อสู้กับความยากลำบากได้

ในนวนิยายเรื่อง กระจ่างในพระจันทร์ ตอนที่กล่าวถึงสุดาอยู่อาศัยกับย่า ย่าได้สอนความรู้เกี่ยวกับการสังเกตทะเล เป็นวิธีการสอนเยาวชนจากคนใกล้ชิดในครอบครัว มีตัวอย่างต่อไปนี้

ย่าเคยสอนให้สุดาดูลักษณะของคลื่นในทะเล ถ้าวันไหนคลื่นม้วนตัวเข้าหาฝั่งติดกันสามลูกซ้อน นั่นหมายถึงอันตรายห้ามลงเล่นน้ำทะเลเด็ดขาด

เพราะโอกาสจะถูกคลื่นม้วนออกไปไกลจากฝั่งนั้นมีมาก และคงยากที่จะกลับ
เข้าหาฝั่งอีกครั้ง จริง ๆ แล้วชาวสมุทรมักไม่ปล่อยให้ลูกหลานเล่นน้ำทะเล เพราะรู้ฤทธิ
ของทะเลเป็นอย่างดี

(กระต่ายในพระจันทร์. 2560 : 39)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมทะเล
นอกจากมีความรู้เกี่ยวกับการจับสัตว์น้ำแล้ว ยังต้องสอนให้สังเกต รอบรู้ธรรมชาติของทะเลหรือ
ลักษณะคลื่นที่อยู่รอบตัว เป็นความรู้และคำเตือนเพื่อให้ชีวิตปลอดภัย ถ้าคลื่นในทะเลมีลักษณะอย่างไร
จึงจะมีความหมายถึงอันตราย ชาวชนที่อาศัยอยู่ริมทะเลจึงต้องเรียนรู้จากคนในครอบครัวที่มีประสบการณ์
มาก่อนและรู้ถึงฤทธิของทะเลว่าจะระมัดระวังตัวอย่างไร

ในนวนิยายเรื่อง โลกสวยที่น้ำใส ตอนที่กล่าวถึงแดนมีความสงสัยเรื่องสนามบิน
พ่อก็อธิบายให้แดนเข้าใจ มีตัวอย่างต่อไปนี้

“ก็...สนามบินก็ต้องมีรันเวย์ยาว ๆ ไม่ใช่หรือครับ แล้วก็ไม่เห็นมีเครื่องบิน
สักลำ มีแต่เฮลิคอปเตอร์”

“เฮลิคอปเตอร์ก็คือเครื่องบินนะลูก เขาเรียกว่าอากาศยานแบบปีกหมุน
ปีกหมุนในที่นี้ก็คือใบพัดที่อยู่บนตัวเครื่อง ภาษาอังกฤษจะเรียกว่าแบบฟิวจิง”

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 55)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ในครอบครัวไทย ถ้าลูกเกิด
ความสงสัย พ่อแม่จะต้องมีหน้าที่อธิบายให้ความรู้แก่ลูก เพื่อแก้ความสงสัยและเป็นความรู้ใหม่ของลูก
ที่จะเรียนรู้จากพ่อแม่ ซึ่งจะต้องสนใจศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ เพื่อจะได้อธิบายเป็นความรู้ที่เยาวชน
จะได้สนใจศึกษาต่อไปในโรงเรียน

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน ตอนที่พ่อของน้อยสั่งสอนว่าให้ลูกต้องให้ความสำคัญกับ
การศึกษา แสดงให้เห็นถึงการศึกษในครอบครัว มีตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่องสำคัญที่สุดที่พ่อพร่ำสอนและย้ำเตือนกับลูก ๆ เสมอ นั่นก็คือ
“การศึกษา” พ่อบอกว่า การศึกษาเปรียบเสมือนนาทุ่งใหญ่ ที่หากมีแล้ว
จะทำให้สามารถทำมาหากินไปได้ตลอดชีวิต พ่อยังย้ำว่า พวกเราเกิดมาพ่อแม่
ไม่มีที่นาหรือทรัพย์สินสมบัติใด ๆ ให้เลย การศึกษาตัวเองเป็นสมบัติที่พ่อแม่สามารถ
จะมอบให้ลูก ๆ ได้ พ่อยังบอกว่าตนเองไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือสูง ๆ ทั้งที่
ตนเองเรียนดีกว่าคนอื่น ๆ ในห้อง ขณะเพื่อน ๆ ที่ได้เรียนหนังสือได้เป็นตำรวจ
ทหาร ครู หรือข้าราชการอื่น ๆ กันหลายคน นั่นเป็นเพราะการศึกษาพลิกชะตา
ชีวิตของคนได้

(ลูกชายแดน. 2559 : 119)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า ในครอบครัวผู้ใหญ่จะสั่งสอนลูกว่าต้องให้ความสำคัญกับการศึกษา เพราะสามารถใช้ความรู้ความสามารถที่ได้จากการศึกษามาทำมาหากินได้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ การที่ได้รับการศึกษาสูง ๆ ยังสามารถเปลี่ยนชีวิตของคนได้ เลื่อนระดับฐานะในสังคมได้

จากวิเคราะห์ดังกล่าว สรุปได้ว่า การศึกษาในครอบครัว พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีหน้าที่ต้องสั่งสอนลูกหลานให้เป็นคนดีต่อสังคม ด้วยวิธียกตัวอย่างซึ่งเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดหรือประสบการณ์ของตัวเอง ส่วนใหญ่เป็นความรู้พื้นฐานด้านการใช้ชีวิต เพื่อให้ลูกหลานเติบโตได้อย่างดี และสั่งสอนให้ลูกต้องเรียนหนังสือ ศึกษาความรู้ต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการศึกษา

3.2.2 การศึกษาจากโรงเรียน

นอกจากมีการสั่งสอนจากผู้ปกครองในครอบครัวแล้ว พอมีอายุที่สมควร เข้าหลักเกณฑ์ที่จะต้องเรียนในโรงเรียน เพื่อศึกษาความรู้อย่างเป็นระบบ ครูเป็นคนที่ทำหน้าที่สอนวิชาต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนจะสามารถศึกษาความรู้ต่าง ๆ แต่คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ขึ้นอยู่กับขนาดและระดับของโรงเรียน โรงเรียนในชนบทกับโรงเรียนในเมืองจะมีคุณภาพที่แตกต่างกันมาก โรงเรียนในเมืองได้รับการพัฒนามากกว่า และมีทรัพยากรด้านการศึกษาที่ดีกว่าโรงเรียนในชนบท

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่กล่าวถึงเซนที่ได้กลับไปอยู่กับย่าในชนบท ต้องย้ายจากโรงเรียนนานาชาติไปเรียนที่โรงเรียนเล็ก ๆ ในชนบท มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

โรงเรียนแห่งใหม่เป็นโรงเรียนเล็ก ๆ ในตำบล มีนักเรียนอยู่น้อยกว่าคุณครูก็มีอยู่ไม่ถึงสิบคน ชาวบ้านส่วนใหญ่มีค่านิยมส่งลูกไปเรียนในตัวจังหวัดกันหมดแล้ว.....แน่ละว่ามันแตกต่างกันมากระหว่างโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพฯ กับโรงเรียนเล็ก ๆ เก่าซอมซ่อในตำบลเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง

(เซนในสวน. 2558 : 59)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนในชนบทและในเมืองมีทรัพยากรด้านการศึกษาที่แตกต่างกันมาก โรงเรียนในชนบทมีขนาดเล็กและเก่า มีครูและนักเรียนจำนวนน้อย ส่วนโรงเรียนในเมือง เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีระบบโรงเรียนนานาชาติที่สอนภาษาต่างประเทศ แสดงให้เห็นความไม่เท่าเทียมกันของการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน ทำให้เยาวชนในชนบทและในเมืองมีคุณภาพแตกต่างกันมาก

ในนวนิยายเรื่อง กระจ่างในพระจันทร์ ตอนที่กล่าวถึงพ่อของสุดาเล่าเรื่องตอนสมัยที่เข้าเรียนให้สุดาฟัง นวนิยายแสดงให้เห็นถึงการศึกษาของเยาวชนในโรงเรียนสมัยก่อน มีตัวอย่างต่อไปนี้

โรงเรียนวัดสำเร็จเป็นเรือนไม้สองชั้นซึ่งแยกออกเป็นสองปีก มีหน้ามุขยื่นออกมาตรงกลาง ตรงกับเสาธงของโรงเรียนพอดี ครูประจำชั้นของพ่อ

ชื่อครูเสงี่ยม ชอบสอนร้องเพลงตอนช่วงบ่าย ๆ ครูพรสอนภาษาไทย ครูหวน
สอนเลข ครูเน็นเป็นครูใหญ่ ชอบหยิกขาอ่อนเป็นการทำโทษนักเรียนที่ทำผิด
(กระต่ายในพระจันทร์. 2560 : 32)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนในชนบทมีขนาดไม่ใหญ่มาก
สร้างเป็นเรือนไม้สองชั้น ทั้ง ๆ ที่เป็นโรงเรียนในชนบท แต่ก็มีเสาธง มีครูสอนวิชาต่าง ๆ อยู่หลายคน
แบ่งกันสอนวิชาตามหลักสูตร วิชาภาษาไทย วิชาเลข วิชาขับร้องเพลง ครูแต่ละคนมีความเอาใจใส่
และดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด

ในนวนิยายเรื่อง โลกสวยที่น้ำใส ตอนที่กล่าวถึงแดนเช้าเรียนวันแรก ที่โรงเรียนประจำ
ชุมชนบ้านน้ำใส นวนิยายได้แสดงให้เห็นถึงการศึกษาของเยาวชนจากโรงเรียน มีตัวอย่างต่อไปนี้

“เรามาต่อเรื่องที่ค้างไว้กันดีกว่า ก่อนเขตแดนจะมาถึง ครูให้นักเรียน
เสนอความคิดให้หัวข้อ ‘ที่บ้านฉันอนุรักษ์ธรรมชาติอย่างไร’ โดยที่ครูให้นักเรียน
เล่าเรื่องเกี่ยวกับบ้านของตนเองให้เพื่อนในห้องฟัง จากนั้นให้เสนอแนวคิด
การอนุรักษ์ธรรมชาติที่ลงมือทำไปแล้ว หรือยังไม่ได้ทำ แต่คิดว่าจะนำไปปฏิบัติ
ได้จริง”

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 25)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า การเรียนการสอนในโรงเรียน
มีความสำคัญต่อเยาวชน นอกจากมีครูพูดสอนอยู่คนเดียวเป็นวิธีปกติแล้ว ครูยังให้นักเรียนออกมาเสนอ
ความคิดเห็นของตัวเอง ตามที่ครูตั้งหัวข้อไว้ แล้วให้นักเรียนนำเสนอด้วยตัวเอง ทำให้นักเรียนได้ฝึกการคิด
ฝึกการพูด และมีความเชื่อมั่นในตัวเองของนักเรียน

ในนวนิยายเรื่อง โลกสวยที่น้ำใส ตอนที่คุณพ่อถามแดนว่า แดนรู้สึกเป็นอย่างไรบ้าง
ที่ไปโรงเรียนวันแรก แดนได้เล่าถึงวิธีการเรียนการสอนในโรงเรียน มีตัวอย่างต่อไปนี้

“ครูพี่บอกว่าที่ตรงนี้เป็นป่าพรุที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติมาก
ที่สุดในย่านนี้ครับ มีพืชและสัตว์หลายชนิดอาศัยอยู่เยอะมาก เราสามารถเรียนรู้
เรื่องราวสิ่งมีชีวิตทางธรรมชาติได้มากมายจากป่าพรุแห่งนี้”

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 36)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนที่อยู่ในชนบทมีสภาพแวดล้อม
ใกล้ชิดกับธรรมชาติ อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชและสัตว์หลายชนิด ครูควรจะสอนความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น
ที่เยาวชนอาศัยอยู่ด้วย จะทำให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ จากธรรมชาติที่อยู่ใกล้ตัว

ในนวนิยายเรื่อง ห้องเรียนไม่มีฝา ตอนที่กล่าวถึงมุเลไปเรียนวิชาภาษาบาลีที่
วัดสำนักเรียนบาลี ได้แสดงให้เห็นถึงการศึกษาของพระ มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

การเรียนรู้ด้วยแบบไวยากรณ์เล่มแรก นาม-อภัย-ศัพท์ พระอาจารย์
สอนเรื่องคำนามและวิธีแจกวิภัติ ทุกคนรู้สึกสนุกกับการแจกศัพท์ตามวิภัติต่าง ๆ
ตอนพระอาจารย์ให้ท่องพร้อมกัน เสียงก็ดังกระหึ่มจนนกเอี้ยงที่ชอบมาเกาะ
อยู่ตามซอกหลังคาพากันตกอกตกใจบินหาย พอเสียงเสียงก็บินมาเกาะใหม่
(ห้องเรียนไม่มีฝา. 2559 : 43)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า การศึกษาของพระในโรงเรียน
ทั้งภาษาบาลี การใช้ภาษาบาลี เป็นสิ่งสำคัญที่โรงเรียนปกติไม่ได้สอน เมื่อบวชแล้ว ก็ต้องเรียน
ในโรงเรียนที่จัดขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อจะได้ศึกษาคัมภีร์ศาสนาได้ต่อไป โรงเรียนสำหรับพระมีระบบ
การศึกษา การให้ความรู้ทีละขั้นตอน การศึกษาไวยากรณ์ภาษาบาลีจะเป็นพื้นฐานการอ่านคัมภีร์ที่
จารึกในอดีตได้เข้าใจ ดังนั้นเวลาสอน นักเรียนพระก็ตั้งใจเรียนทุกคน

จากวิเคราะห์ดังกล่าว สรุปได้ว่า การศึกษาในโรงเรียนระหว่างชนบทกับเมือง
มีความแตกต่างกันอย่างมาก เพราะโรงเรียนในเมืองได้รับการพัฒนามากกว่าโรงเรียนในชนบท
จึงมีทรัพยากรด้านการศึกษามากกว่า โรงเรียนในชนบทมีนักเรียนจำนวนน้อย เน้นการเรียนรู้
จากสิ่งแวดล้อม การรู้จักท้องถิ่นที่เยาวชนอาศัยอยู่ ฝึกความคิด การสังเกต การฝึกพูด การแสดง
ความคิดเห็นของนักเรียน ส่วนโรงเรียนในเมือง เน้นการเรียนรู้วิชาการ ภาษาต่างประเทศ เพื่อจะได้
ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ และยังมีการศึกษาในโรงเรียนศาสนาสำหรับเยาวชนที่ไปบวชเรียน
ในศาสนาพุทธ เป็นความรู้ภาษาบาลี เพื่อใช้สำหรับศึกษาคัมภีร์พุทธศาสนาต่อไป

จากวิเคราะห์ดังกล่าว สรุปได้ว่า การศึกษาของเยาวชนที่สะท้อนในวรรณกรรมเยาวชน
ที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 มีทั้งการศึกษาพื้นฐานชีวิตจากผู้ปกครองในครอบครัว
กับการศึกษาวิชาความรู้จากโรงเรียนตามความเหมาะสมและความต้องการของสังคมชนบทและ
สังคมเมือง ในการศึกษาทางศาสนา ก็มีระบบโรงเรียนที่เฉพาะสำหรับพระและเณร ทั้งนี้การศึกษา
มุ่งให้ความรู้ต่าง ๆ ในชีวิต เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นคนดี มีความรู้เพื่อดำรงชีวิตและการทำงานต่อไป

3.3 ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรม

วัฒนธรรมมีเฉพาะในสังคมมนุษย์ เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา วัฒนธรรมได้สะท้อนให้เห็น
ภาพต่าง ๆ ของสังคมมนุษย์ ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560
ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมไทยหลายด้าน ได้แก่ อาหารไทย ค่านิยม ความเชื่อ และประเพณีไทย ดังมีรายละเอียด
ต่อไปนี้

3.3.1 อาหารไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำหลายสาย ฝนตกตามฤดูกาล จึงทำให้มีทรัพยากรธรรมชาติมากมายหลายอย่าง ประชาชนไทยสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากร และสร้างสรรค์เป็นวัฒนธรรมอาหาร ใช้วัตถุดิบมีปลา ผัก และผลไม้หลาย ๆ ชนิด มาทำเป็นอาหารไทย ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเชว่นบู๊คอร์ด พ.ศ. 2558–2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงอาหารไทย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในนวนิยาย เช่นในสวน ตอนที่กล่าวถึงเซนกับแม่ไปเก็บผักเพื่อทำน้ำพริกกิน ได้แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมกรกินและอาหารไทยประเภทน้ำพริก มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

"เซน..." เสียงแม่เรียก ผมหันไปมอง แม่เดินตามหลังออกมาติด ๆ บอกว่า พ่อบ่นอยากกินน้ำพริก แม่ก็เลยต้องเดินเข้ามาหาเก็บพริกชี้หนูกับตั๋ดยอดชะอม ผมไม่ชอบกินไข่เจียวชะอมเพราะกลิ่นฉุน แต่ชอบมะเข็ญยาวชุบไข่ทอดมากกว่าเพราะหวานฉ่ำลิ้น

.....

เมื่อชุดข้า ตะไคร้ และเก็บใบมะกรูดเสร็จแล้ว ผมเดินออกไปหาแม่ที่แปลงชะอมแล้วเดินกลับเข้าบ้านพร้อมกัน

(เซนในสวน. 2558 : 16)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยนิยมกินอาหารประเภทน้ำพริก เป็นอาหารรสเผ็ด มีวัตถุดิบใช้ประกอบอาหารหาได้ง่าย มีข้าว ตะไคร้ พริกชี้หนู ใบมะกรูด เป็นต้น คนไทยหาได้ทั่วไปเพราะเป็นพืชสวนครัวที่ปลูกได้ดีในบริเวณบ้าน ปลูกได้ง่าย และเก็บมาทำอาหารได้สะดวก สำหรับเด็ก ๆ ซึ่งไม่ชอบกินอาหารรสขมและมีกลิ่น ก็ทำอาหารจากพืชผักสวนครัวประเภทมะเข็ญยาว มีคุณค่าและกินอร่อยเช่นกัน นอกจากนี้การทำอาหารกินร่วมกันในครอบครัว ทุก ๆ คน จะมาช่วยกันจัดหา เตรียมปรุงอาหารด้วยกัน ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความรักใคร่สนิทสนมกันมากขึ้น

ในนวนิยาย เช่นในสวน ตอนที่กล่าวถึงอาหารมื้อเย็นที่พ่อทำให้ครอบครัวกินกัน ได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของอาหารไทยที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของสังคมไทยได้ชัดเจน มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

"วันนี้พ่อจะทำต้มยำปลาช่อนกับยำกบให้กิน" พ่อบอกรายการอาหาร ขณะผมเดินเข้าไปดูปลาที่เหลือในถังน้ำ ปลาตุ๋กกับปลาหมอเทศดินขลุ่กขลุ่ก

.....

ก่อนตะวันลับฟ้า กับข้าวมื้อเย็นก็วางเรียงบนโต๊ะหินอ่อน ต้มยำปลาช่อน ยำกบ น้ำพริก ไข่เจียวชะอม หน้าตาของอาหารชวนให้หิวข้าวขึ้นมาทันที ผมกินข้าวจนหมดจานทั้ง ๆ ที่เฝ้าร้อนกับรสชาติอาหาร

(เซนในสวน. 2558 : 16 - 17)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยจะกินอาหารสดที่ปรุงใหม่ ๆ มีประโยชน์ เป็นอาหารประเภทปลา เพราะประเทศไทยมีแม่น้ำหลายสาย สามารถจับปลาได้ในแม่น้ำ และจับกบในป่าธรรมชาติ นำมาทำเป็นอาหารที่มีรสชาติอร่อย คือ ต้มยำปลา ยำกบ เป็นอาหารที่ไม่ต้องซื้อ ช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายและหาได้สะดวก อาหารมีรสชาติที่อร่อยมาก ทำให้เด็ก ๆ และเยาวชนกินอาหารได้มากขึ้น เสริมสร้างให้ร่างกายเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่แข็งแรง

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน ตอนที่กล่าวถึงน้อยกับพ่อแม่ไปดำนาน ต้องกินข้าวกลางวันในทุ่งนา ได้แสดงให้เห็นถึงอาหารไทยที่ปรุงง่าย ๆ จากวัตถุดิบที่หาได้จากสิ่งที่อยู่รอบตัว มีตัวอย่างต่อไปนี้

“พักกินข้าวก่อน เราไปเก็บหอยมาเผาอกินกับข้าวกลางวันดีกว่าน้อย”

พ่อชวน

เราสองคนเดินหาหอยโข่งตามก้อนหินในแปลงนาที่มีน้ำท่วม หอยโดยส่วนมากจะอยู่กันเป็นคู่ ๆ

เมื่อเราเก็บหอยได้เพียงพอกแก้อาหารกลางวันแล้ว จึงเดินกลับเถียงนาก็พบว่าแม่กำลังปรุงอาหารง่าย ๆ ได้แก่ ตำถั่วฝักยาวที่ปลูกไว้ตั้งแต่ต้นฤดูฝน พ่อเผาหอยโข่ง และนำแกงปลาที่เหลือจากตอนเช้าออกมา พวกเรากินกันอย่างเอร็ดอร่อย

(ลูกชายแดน. 2559 : 59)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยมีภูมิประเทศและภูมิอากาศที่ดี ฝนตกตามฤดูกาล จึงอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรที่ใช้ในวิถีชีวิต และเป็นแหล่งอาหารที่มีสัตว์น้ำต่าง ๆ สามารถนำมาทำเป็นอาหารได้ นอกจากอาหารประเภทปลาแล้วยังมีหอยหลายประเภทหาได้ง่ายในแหล่งน้ำ นำมาปรุงเป็นอาหาร และเก็บพืชผักหลายชนิดที่ปลูกได้เอง สังคมไทยจึงมีอาหารมากมายจากสภาพแวดล้อมธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ สามารถหาวัตถุดิบมาทำอาหารเลี้ยงชีวิตได้สุขสบาย และเป็นวิถีชีวิตแบบพอเพียง

ในนวนิยายเรื่อง ห้องเรียนไม่มีฝา ตอนที่กล่าวถึงประเพณีในเดือนสิบ ญาติโยมทยอยมาทำบุญ โดยนำอาหาร และขนมไทยที่ใช้ในเทศกาลไปทำบุญที่วัด มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

๑๐.๐๐ นาฬิกาของวันแรม ๑๕ ค่ำเดือนสิบ ญาติโยมทยอยมาทำบุญกันเนืองแน่น บ้างหิ้วปิ่นโต บ้างก็ช่วยกันอุ้มหม้อหรือสำหรับที่ประดับตกแต่งสวยงาม มีขนมเทศกาลเดือนสิบ ทั้งขนมพอง ขนมลา ขนมกง ขนมบ้า ขนมดีซำ สำหรับรูปทรงเหมือนเจดีย์ขนาดเล็ก มีก้านมะพร้าวติดแบงก์ขนาดต่าง ๆ เลียบไว้

(ห้องเรียนไม่มีฝา. 2559 : 89)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยมีวิถีชีวิตแบบเกษตรกรรม ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จึงมีเทศกาลที่เกี่ยวข้องกับฤดูกาลและพุทธศาสนาต่าง ๆ ตามวัฒนธรรมไทย เทศกาลเดือนสิบเป็นเทศกาลที่พืชพันธุ์ที่ปลูกไว้ เริ่มให้ผลผลิตเป็นครั้งแรก คนไทยก็จะรื่นเริงเบิกบานใจพากันทำอาหารและขนมประจำเทศกาลหลายชนิดเพื่อไปทำบุญที่วัด ขนมในเทศกาลเดือนสิบแสดงให้เห็นวิถีชีวิตและค่านิยมของคนไทยในภาคใต้ มีความเชื่อที่จะประดับตกแต่งสำหรับอาหารเป็นรูปทรงเจดีย์ แสดงสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ

ในนวนิยายเรื่อง กระจ่างในพระจันทร์ ตอนที่กล่าวถึงตลาดของชาวมุสลิมในชุมชนบ้านหัวถนน ได้แสดงให้เห็นถึงอาหารท้องถิ่นของไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม มีตัวอย่างต่อไปนี้

ตลาดหัวถนนนี้มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่มาก สมัยเด็ก ๆ ย่ามักจูงเธอเดินไปซื้อ “ดอกเห็ด” และ “โนนม” เป็นของว่างยามบ่าย “ดอกเห็ด” ที่ว่านี้ไม่ใช่เห็ด แต่เป็นปลากับกุ้งตัวเล็ก ๆ ชุบแป้งให้เกาะกันเป็นแพทรวงกลมแล้วนำไปทอดกรอบ เวลากินก็จิ้มกับน้ำจิ้มสามรส อร่อยล้ำ และหาไม่ได้ในเมืองกรุง

ของกินเล่นอีกอย่างที่สุดาโปรดปรานคือ “โนนม” ซึ่งเป็นชุบแป้งทอด เวลากินก็จิ้มกับน้ำจิ้มสามรสได้เหมือนดอกเห็ด พอฝรั่งกินแล้วชอบใจ ถามว่าคืออะไร ชาวเกาะไม่ทันได้ตั้งชื่อ ก็เลยตอบไปว่า “โนนม” และเรียกตาม ๆ กันมา ตั้งแต่บัดนั้น

(กระจ่างในพระจันทร์. 2560 : 19)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยมีคนไทยที่นับถือศาสนาแตกต่างกันแต่ก็อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังเช่นคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามก็อยู่ร่วมกันในชุมชนกับคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ดังที่มีการซื้อขายในตลาด คนไทยมุสลิมจะทำอาหารที่อยู่ในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมมาขายให้คนไทยพุทธ เป็นการผสมผสานวัฒนธรรมอาหารการกินที่แตกต่างกัน คนไทยมุสลิมจับสัตว์น้ำ คือ กุ้งตัวเล็ก ๆ มาทำเป็นอาหารประเภททอด มีรสชาติอร่อย เด็ก ๆ ชอบกินมาก

จากวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่า ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำหลายสาย ฝนตกตามฤดูกาล คนไทยจึงปลูกข้าวปลูกผักเพื่อนำมาเป็นอาหาร มีฝีมือในการทำอาหาร มีรสชาติอร่อย กินข้าวเป็นอาหารหลัก อาหารกินเล่นๆ เป็นสินค้าซื้อขายในตลาดชุมชน และนำไปทำบุญตามประเพณีและเทศกาลสำคัญ เป็นวัฒนธรรมอาหารของคนไทยที่มีลักษณะเฉพาะถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย

3.3.2 ความเชื่อ

ความเชื่อของมนุษย์เกิดจากยอมรับนับถือสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อต้องการแสวงคำตอบในสิ่งที่ตนไม่รู้และไม่สามารถค้นหาคำตอบได้ ถือว่าเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ในสังคมไทยมีความเชื่อต่าง ๆ

ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเวนบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558–2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของคนไทย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ความเชื่อเรื่องทำบุญ

ในนวนิยายเรื่อง ห้องเรียนไม่มีฝา ตอนที่กล่าวถึงสามเณรมูลออกไปรับบิณฑบาต ชาวบ้านได้เตรียมกับข้าวใส่บาตร แสดงให้เห็นถึงความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญในศาสนาพุทธของคนไทย มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

ถัดจากบ้านหลังแรก กับข้าวของหลังต่อ ๆ ไปที่ใส่ในบาตรก็คล้ายกัน คือแม่กึ่งผัดน้ำผึ้ง บ้างก็เป็นไข่ต้มหรือปลาแห้งทอด กับข้าวใส่บาตรล้วนหนักไปทางอาหารแห้ง ไม่ใส่แกงเหมือนอย่างวัดของหลวงลุง จึงเป็นคำตอบว่าทำไมที่นี่ ไม่มีได้แก้วต้อปิ่นโต

(ห้องเรียนไม่มีฝา. 2559 : 27)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเคารพศรัทธาศาสนาพุทธ มีคำสอนเรื่องการทำความดี จึงเป็นความเชื่อว่าการทำบุญกับพระในศาสนาพุทธเป็นการทำความดี โดยทำอาหารมาใส่บาตรเป็นประจำ เป็นอาหารที่หาได้เองจากแหล่งน้ำและการเลี้ยงเป็ดไก่ เป็นอาหารประเภทปลา กุ้ง ไข่ ที่ไม่ทำเป็นแกงหรืออาหารที่มีน้ำ ประเภทผัด ทอด แสดงถึงความเอาใจใส่ ทำอาหารที่เหมาะสมที่พระจะรับบิณฑบาตได้สะดวกและเป็นความเชื่อ ความเคารพศรัทธาในพุทธศาสนา

2) ความเชื่อเรื่องกรรม

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่ได้กล่าวถึงพ่อแม่ของเซนหย่าร้างกัน ย่าบอกว่า เป็นเรื่องที่เกิดจากกรรมเก่ากลับมาทำให้ได้รับผลตามที่เคยได้ทำมา แสดงให้เห็นถึงความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องกรรมของคนไทย มีตัวอย่างต่อไปนี้

“ไม่มีแม่ แต่เซนก็ยังมีย่านะลูก” ย่าพูดไปพลางเคี้ยวหมากไปพลาง
“มันคงเป็นเวรเป็นกรรมกระมัง เราเคยไปพรากรูกลูกของแม่เขา วันหนึ่ง
แม่ก็เลยมาพรากจากเราไป” ย่าพาดพิงไปถึงเรื่องที่พ่อเคยใช้หนังสือตีก็ยง
แม่นกตายตอนเด็ก

(เซนในสวน. 2558 : 48)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเคารพนับถือศาสนาพุทธ มีความเชื่อเกี่ยวกับผลของการทำความดีและทำความชั่ว ตามหลักคำสอนของพุทธศาสนา เชื่อว่าถ้าทำสิ่งใดก็จะได้รับผลตามที่ได้กระทำไว้ในอดีต เมื่อไปพรากรูกลูกสัตว์ ทำให้ลูกไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ ก็จะได้ผลเป็นกรรมที่ตามมาคือ เซนก็ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ ต้องมาอยู่กับย่าในชนบท ก็เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเซนเพราะพ่อแม่ได้ทำกรรมมาในอดีต ที่ได้ทำร้ายพ่อแม่ลูกสัตว์ ทำให้ไม่ได้อยู่กับ

เป็นครอบครัว เป็นเวอร์กรรมที่ย้อนกลับมาเป็นสิ่งไม่ดี เป็นผลร้ายกับตัวเอง คนไทยจึงมีแนวความคิด เชื่อว่าต้องทำดี เพื่อเป็นบุญ ไม่ทำสิ่งไม่ดีเพราะเป็นกรรมทำให้ชีวิตมีความเดือดร้อน

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน กล่าวถึงหมู่บ้านที่ครอบครัวน้อยอาศัยอยู่ถูกปีนถล่ม ยิงมา ทำให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรง น้อยก็ให้ปลอบใจตัวเองว่าเป็นเรื่องกรรม แสดงให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องกรรมที่มีอยู่ในสังคมไทย มีตัวอย่างต่อไปนี้

พวกเราคงทำได้ดีที่สุดในยุคนี้เพียงแต่ทำใจให้รับกรรม (ที่ตนเองไม่ได้ก่อ) อย่างจำใจที่สุดก็เท่านั้น ถ้าหากจะคิดให้สบายใจบ้าง ก็คงคิดว่า พวกเราคงเคย ทำบาปกรรมให้แก่พวกเขาในชาติปางก่อนโน้นกรรมัง ชาตินี้จึงต้องมาชดใช้ กรรมของตนเองร่วมกันอย่างนี้

(ลูกชายแดน. 2559 : 31)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า คนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับผลของการทำความดีและทำความชั่ว เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เชื่อว่าถ้าทำสิ่งใดก็จะได้ผลตามที่ได้กระทำไว้ในอดีต ในวันนี้ได้รับผลกระทบจากการสู้รบ ทำให้ชีวิตเดือดร้อนก็เชื่อว่าเพราะชาติปางก่อน เคยทำร้ายกับพวกเขา จึงทุกวันนี้ก็มีความยากลำบากเพราะพวกเขา

3) ความเชื่อเรื่องพระโพธิสัตว์

ในนวนิยายเรื่อง ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น ตอนที่กล่าวถึง ที่บ้านของนักเขียนมีรูปปั้นเจ้าแม่กวนอิมองค์หนึ่ง และนำซึ่งเป็นคนไทยเชื้อสายจีนของนักเขียนกราบไหว้ สะท้อนถึงความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมจีน มีตัวอย่างต่อไปนี้

หากมีใครมองเข้ามาในบ้านผม อาจเข้าใจผิดว่าบ้านหลังนี้เป็นศาลเจ้า ไม่ก็คงมีคนทรงเจ้า หรือรับตุตวง เพราะรูปปั้นเจ้าแม่กวนอิมขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ กลางบ้าน ช่างดูขลังและชวนให้เชื่อไปอย่างนั้น.....ตั้งแต่เจ้าฯ มาตั้งอยู่กลางบ้าน อีผมก็กราบไหว้ไม่มีขาดตกบกพร่อง ไม่ว่าเทศกาลใด ของไหว้จะถูกวางบูชา เต็มพื้นที่ว่างด้านหน้าตรงฐานของเจ้าแม่ฯ

(ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น 2559 : 30)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมไทยมีคนไทยที่มีเชื้อสายจีนจะมีความเชื่อเกี่ยวกับพระโพธิสัตว์คือเจ้าแม่กวนอิม คนจีนเคารพนับถือตามบรรพบุรุษ มีการกราบไหว้และเซ่นไหว้ด้วยอาหาร ผลไม้ตามพิธีกรรมของจีน เป็นความเชื่อในพุทธศาสนา นิกายมหายาน เป็นความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมจีน เมื่อเข้ามาในสังคมไทย ก็ได้ผสมผสาน เป็นความเชื่อกับคนไทย โดยเคารพนับถือพระพุทธรูปเจ้าในนิกายหินยาน กับเจ้าแม่กวนอิม เป็นแนวคิด ในการทำความดีตามหลักศาสนาพุทธทั้งสองนิกายของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนและคนไทย

ในนวนิยายเรื่อง กระจ่างในพระจันทร์ ตอนที่กล่าวถึงศาลเจ้าที่ตั้งอยู่บนชุมชนหัวถนนที่สุดาอยู่อาศัย แสดงให้เห็นถึงความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีนที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมบรรพบุรุษจีน มีตัวอย่างต่อไปนี้

ใกล้บ้านหัวถนนมีศาลเจ้าไทหล่าซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน
..... ยาวไปตามถนน จนถึงศาลเทพเจ้ากวนอู ศาลเจ้าไทหล่าประจำหมู่บ้าน
(กระจ่างในพระจันทร์. 2560 : 6-24)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมไทยมีคนไทยที่เป็นลูกหลานจีน มีกลุ่มคนจีนไทหล่า มีความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้า และยกย่องกวนอู ทหารของเล่าปี่ในเรื่องสามก๊ก เป็นผู้กล้าหาญและซื่อสัตย์เคารพนับถือว่าเป็นเทพเจ้า เมื่ออพยพเข้ามาในประเทศไทยก็ตั้งศาลเจ้ากวนอูในชุมชนคนจีน สืบทอดมาถึงรุ่นหลัง ที่ยังคงมีความเชื่อ เคารพนับถือกวนอู เป็นที่พึ่งและยึดเหนี่ยวจิตใจตามที่ได้รับความคิดเห็นจากบรรพบุรุษแสดงถึงวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่ผสมผสานกลมกลืนกับที่คนไทยก็เคารพนับถือกวนอูเช่นกัน

จากวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่า ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลเซเวนบูคส์อวอร์ด พ.ศ. 2558 – 2560 สะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมไทยมีความเชื่อหลากหลาย ทั้งความเชื่อของคนไทยและคนไทยเชื้อสายจีน เป็นความเชื่อตามคำสอนทางพุทธศาสนา มีความเชื่อเรื่องการทำความดี มีการทำบุญและการไม่ทำสิ่งที่ดีซึ่งจะเป็นกรรมกับมาทำร้ายตัวเอง นอกจากนี้มีความเชื่อของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมจีนและบรรพบุรุษ

3.3.3 ประเพณี

ในสังคมไทย มีประเพณีที่สืบทอดกันมาเป็นเวลานานอยู่มากมาย มีประเพณีในเทศกาลต่าง ๆ และประเพณีเกี่ยวกับชีวิต ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเวนบูคส์อวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงประเพณีต่าง ๆ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) ประเพณีในเทศกาลออกพรรษา

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่กล่าวถึงย่าของเซนเตรียมอาหารหลายอย่างเพื่อไปทำบุญที่วัดในเทศกาลออกพรรษา ดังมีตัวอย่างต่อไปนี้

พล่องเข้าเดือนตุลาคมก็เป็นเทศกาลงานบุญออกพรรษา ย่าทำกับข้าวหลายอย่างไปทำบุญ ทั้งแกงส้มปลาช่อน ผัดเผ็ดปลาตุ๋น กล้วยปลาทูทอด ขนมหวาน ย่าก็ทำจากดอกโสนที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ

(เซนในสวน. 2558 : 91)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมไทยมีประเพณีการทำบุญ โดยเฉพาะในเทศกาลสำคัญ คนไทยจะนิยมไปทำบุญที่วัด จัดเตรียมอาหารด้วยฝีมือของตัวเองด้วยความศรัทธาที่จะทำบุญในวันสำคัญทางศาสนาพุทธ แสดงให้เห็นวัฒนธรรมการทำอาหารที่หาได้จากสิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่อยู่อาศัยริมน้ำ เช่น ปลาประเภทต่าง ๆ ดอกโสน เป็นต้น

2) ประเพณีบวช

ในนวนิยาย เรื่อง ห้องเรียนไม่มีฝา ตอนที่กล่าวถึงสามเณรมุเลต์ตัดสินใจบวชเป็นเณรพระ เป็นประเพณีไทยสืบเนื่องมาแต่โบราณกาล ชายไทยเมื่ออายุ 20 ปี จะต้องบวชเป็นพระเพื่อสืบทอดศาสนา มีตัวอย่างต่อไปนี้

งานบวชหมู่เลจัดง่าย ๆ หลวงลุงเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด เพียงให้พ่อแม่ญาติโยมยกข้าวหม้อแกงหม้อมาเลี้ยงพระ และรับประทานกันเองในกลุ่มญาติพี่น้องก็เพียงพอแล้ว หลวงลุงบอกญาติโยมที่มาว่า ถ้ายึดตามพุทธประวัติ การบวชในพระพุทธศาสนาไม่ต้องสิ้นเปลืองอย่างที่ชาวพุทธทั่วไปทำกันตอนนี้ เพราะจุดประสงค์ของการบวชที่แท้จริง คือ การละกิเลส มิใช่พอกพูนกิเลส

(ห้องเรียนไม่มีฝา 2559 : 4)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมสะท้อนให้เห็นว่า ประเพณีบวชของผู้ชายไทยมีจุดประสงค์ที่สำคัญ คือ ศึกษาพระธรรมเพื่อละกิเลส ไม่ทำพิธีกรรมที่ฟุ้งเฟ้อที่เป็นการเพิ่มกิเลส หลวงลุงพระอาวุโสได้ทำหน้าที่ตามศาสนา มีพ่อแม่ญาติพี่น้องมาช่วยกันจัดพิธีบวช มีการทำอาหารถวายพระ ซึ่งสะท้อนถึงความศรัทธาในศาสนา และแสดงถึงความสามัคคีร่วมมือกันในครอบครัวและชุมชน

3) ประเพณีไหว้บรรพบุรุษ

ในนวนิยายเรื่อง ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น ตอนที่กล่าวถึงในวันสารทจีน อีจะเตรียมของเซ่นไหว้มากมายเพื่อบูชาอากง อาม่า และแม่ของ “ผม” ได้แสดงให้เห็นถึงประเพณีไหว้บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีอยู่ในสังคมไทย มีตัวอย่างต่อไปนี้

แน่นอน วันสารทจีนอย่างนี้ไม่มีพลาด บนโต๊ะหน้าหิ้งบูชาที่มีภาพขาวดำของอากง อาม่า และแม่ของผม เต็มไปด้วยของเซ่นไหว้ทั้งตามความเชื่อและความชอบของใครสักคน

เปิด ไข่ หมูแดงที่คัดสรรมาอย่างดีจากแผงข้างเคียงที่ตลาด กับข้าวที่ฮั้วตีนมาผัดตั้งแต่ผมยังนอนอยู่บนเตียง

ผมจุกจุก คุณเข้าไหว้บรรพบุรุษและผู้ให้กำเนิดโดยมีอ๊อฟเฝ้ามองอยู่ข้าง ๆ หลังจากจุกจุกครบตามธรรมเนียมก็ถึงเวลาเผากระดาษและมานั่งล้อมวงกินอาหารที่เพิ่งไหว้เสร็จ

(ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น. 2559 : 36)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนที่มีอยู่ในสังคมไทย มีประเพณีไหว้บรรพบุรุษตามวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา โดยในวันสารทจีน จะเตรียมเซ่นไหว้ เช่น เปิด ไข่ หมูแดง และกับข้าวหลายอย่าง ต้องจุกจุก คุณเข้าไหว้ รอถึงเวลาก็เผากระดาษ หลังจากนั้นก็นั่งกินอาหารที่เพิ่งไหว้เสร็จ ในสังคมไทย ได้สะท้อนให้เห็นประเพณีหลายประเพณีในสังคมไทย

ในนวนิยายเรื่อง ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น ตอนที่กล่าวถึงวันชิงเม้ง “ผม” กับญาติพี่น้องหลายคนไปไหว้บรรพบุรุษที่จังหวัดชลบุรี ก็ได้แสดงให้เห็นถึงประเพณีไหว้บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีอยู่ในสังคมไทย มีตัวอย่างต่อไปนี้

วันที่ผมตื่นเช้าที่สุดในแต่ละปีคือวันชิงเม้ง

ปีนี้ก็ไม่ต่างจากทุกปี ผมตื่นขึ้นมาเพราะเสียงอี๊ดกับข้าวฉู่ฉู่อยู่หลังบ้าน เพื่อเตรียมจัดโต๊ะปิ่นโตมุ่งหน้าไปไหว้บรรพบุรุษที่จังหวัดชลบุรี ส่วนเสียงดังมาจากเหล่าญาติ ๆ ที่ยืนออกกันอยู่หน้าบ้านรอรถทัวร์ที่โทร. จอกล่วงหน้าเป็นลึบดาร์ มารับตามนัดหมาย

(ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น. 2559 : 108)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนที่มีอยู่ในสังคมไทย มีประเพณีไหว้บรรพบุรุษ โดยเฉพาะในวันชิงเม้ง ญาติพี่น้องในครอบครัวทุกคนก็ต้องเตรียมตัวเพื่อไปไหว้บรรพบุรุษที่หน้าหลุม หลุมที่อยู่ไกลจากบ้านที่ต่างจังหวัด ก็ต้องเดินทางด้วยรถ เช่น ไหว้ต่าง ๆ ก็ต้องเตรียมให้เรียบร้อยก่อนที่จะออกเดินทาง

4) ประเพณีการกินข้าวห่อ

ในนวนิยายเรื่อง กระจ่ายในพระจันทร์ ตอนที่กล่าวถึงคนรุ่นใหม่บนเกาะสมุย ที่เรียนจบจากกรุงเทพฯ กลับมาช่วยกิจการ ได้แสดงให้เห็นถึงเทศกาลกินข้าวห่อ มีดังต่อไปนี้

คนจัดตั้งกลุ่มก็เป็นพวกหมอและคนรุ่นใหม่ที่เรียนจบมหาวิทยาลัยจากกรุงเทพฯ แล้วกลับไปช่วยกิจการที่บ้าน โครงการแรกที่จัดทำขึ้นคืองานเทศกาลกินข้าวห่อซึ่งเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวเกาะที่ในวันหยุดหรือช่วงมีเวลาว่างชาวบ้านจะห่อข้าวมานั่งกินรวมกันในกลุ่มเพื่อเป็นการพบปะพูดคุยกัน

(กระจ่ายในพระจันทร์. 2560 : 101)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมสะท้อนให้เห็นว่า บนเกาะสมุยมีประเพณีเทศกาลกินข้าวห่อเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวเกาะสมุย ในเวลาว่างชาวเกาะจะห่อข้าวมานั่งกินเพื่อพูดคุยกัน เป็นเทศกาลที่สามารถทำให้ชาวเกาะได้ติดต่ออย่างใกล้ชิด ทำให้ชุมชนสามัคคีและมั่นคง จึงมีคนรุ่นใหม่กลับมาเพื่อสืบถอดประเพณีนี้ให้มีอยู่ต่อไป

ในนวนิยายเรื่อง กระจ่ายในพระจันทร์ ตอนที่กล่าวถึงชีวิตอยู่บนเกาะสมุย มีวัฒนธรรมการกินข้าวห่อ มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

เกาะสมุยมีวัฒนธรรมการกินข้าวห่อ พ่อเล่าให้ฟังว่าทุกครั้งที่เปิดเทอมใหญ่ ได้กลับเกาะสมุย ครอบครัวญาติพี่น้องชาวเกาะจะต้องนัดกันไปกินข้าวห่อที่ไหนสักแห่ง การกินข้าวห่อที่วันนี้คือการที่แต่ละครอบครัวหรือแต่ละคนนำอาหารไป

คนละอย่างสองอย่างใส่ปั่นโตะไปกินในที่นัดหมายคล้าย ๆ การไปปิกนิก ที่เรียกว่า
ข้าวห่อเพราะแต่เดิมไม่มีปั่นโตะใช้ ก็อาศัยห่อข้าวกับใบตองไป

(กระต่ายในพระจันทร์. 2560 : 108)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า บนเกาะสมุยมีวัฒนธรรมการกิน
ข้าวห่อ หลายครอบครัวที่เป็นญาติพี่น้องจะนัดกันไปกินข้าวห่อที่สักแห่ง แต่ละครอบครัวหรือแต่ละคน
จะต้องนำอาหารคนละอย่างสองอย่าง เมื่อก่อนใส่ในใบตอง จึงได้ชื่อว่าข้าวห่อ ในสมัยนี้จะไม่ใช้ใบตอง
ใส่ในปั่นโตะ

ในนวนิยายเรื่อง กระต่ายในพระจันทร์ ตอนที่กล่าวถึง ญาติพี่น้องในบ้านหัวถนน
นัดไปกินข้าวห่อด้วยกัน ได้แสดงวัฒนธรรมการกินข้าวห่อบนเกาะสมุย มีตัวอย่างดังต่อไปนี้
ที่บ้านหัวถนนจะมีญาติพี่น้องอยู่ละแวกนั้นทำครอบครัวที่นัดกันไปกิน
ข้าวห่อประจำทุกปีเดือน เวลาลูกหลานกลับบ้าน บางครั้งไปโดยรถสองแถว
บางครั้งก็เดินเลาะไปตามชายหาด หาโชดหินที่เหมาะสม ๆ ปูเสื่อนั่งกินข้าวห่อ
รับลมทะเลกันสนุกสนาน

(กระต่ายในพระจันทร์. 2560 : 108)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมสะท้อนให้เห็นว่า บนเกาะสมุยมีวัฒนธรรมการกินข้าวห่อ
ในทุกปีเมื่อลูกหลานปีดเทอมกลับบ้าน ครอบครัวที่เป็นญาติพี่น้องกันหลายครอบครัวจะนัดกันไป
กินข้าวห่อ ไปกินที่บริเวณริมทะเล เมื่อกินข้าวห่อก็ยังสามารถรับลมทะเล ได้มีเวลาอยู่กับครอบครัวบ้าง
ญาติพี่น้องได้ติดต่อความสัมพันธ์กันอย่างดี

จากวิเคราะห์ดังกล่าว สรุปได้ว่า วัฒนธรรมที่มีอยู่ในสังคมไทย ที่สะท้อนในวรรณกรรม
เยาวชนที่ได้รับรางวัลเชว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 มีทั้งอาหารการกิน ความเชื่อและประเพณี
ประเทศไทยเป็นภูมิประเทศที่ราบ ผันตกตามฤดูกาล มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ คนไทย
นอกจากปลูกข้าวปลูกพืชผักเพื่อกินเองแล้ว ยังสามารถหาสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำมาทำเป็นอาหารได้
ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จึงมีความเชื่อและประเพณีต่าง ๆ
เกี่ยวกับพุทธศาสนา นอกจากนี้แล้ว ยังมีกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่จำนวนมาก จึงมีวัฒนธรรม
ของคนไทยเชื้อสายจีนอยู่ในสังคมไทย

3.4 ภาพสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมไทย

มนุษย์ที่อยู่บนโลกนี้ มีชีวิตที่อยู่คนเดียวไม่ได้ จะต้องมีความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ เรามีเพื่อน
และต้องสร้างครอบครัวของตัวเอง นอกจากนี้ เรายังต้องมีความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคม
ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเชว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 ได้กล่าวถึงภาพสะท้อน
ความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมไทยในหลาย ๆ ด้าน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.4.1 ความสัมพันธ์ในครอบครัว

ครอบครัวของคนไทยมีทั้งความอบอุ่นและความขัดแย้ง สมาชิกในครอบครัวรักกัน ช่วยกัน เวลาเจอกับปัญหาใด ๆ ก็ร่วมมือกันเพื่อแก้ปัญหาให้ได้ แต่พอมีความคิดไม่เหมือนกันก็มีพิพาท

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่กล่าวถึงเรื่องตอนที่พ่อยังเป็นเด็ก แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

ระหว่างพ่อนั่งปอกลูกตาลให้ย่ากับแม่ ย่าก็เริ่มบรรยายวีรกรรมของพ่อในอดีตให้ฟัง ย่าเล่าว่าตอนเด็ก ๆ พ่อชนมาก ชอบปีนป่ายขึ้นที่สูงโดยเฉพาะต้นไม้ ครั้งหนึ่งพ่อปีนขึ้นไปเก็บลูกคอแลนบนต้น สูงจากพื้นลึบกว่าเมตร..... ย่าบอกว่ามองขึ้นไปเห็นพ่อกำลังปีนยอดไม้แล้วพานจะเป็นลม วันรุ่งขึ้นย่าจึงต้องโค่นต้นคอแลนคันนั้นทิ้งด้วยความเสียดาย เพราะกลัวว่าพ่อจะปีนขึ้นไปอีก แต่พ่อก็ไม่มีต้นคอแลน พ่อก็หันไปปีนต้นกระท้อนต้นมะไฟแทน

(เซนในสวน. 2558 : 28)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้ว่า ครอบครัวของคนไทยจะมีความสุข พ่อแม่รักลูกด้วยหัวใจ เวลาลูกทำสิ่งที่อันตรายสิ่งใดสิ่งหนึ่ง พ่อแม่จะเป็นห่วงกับลูกเป็นอย่างยิ่ง เด็กที่อายุยังน้อย จะทำอะไรก็จะทำตามใจ จะไม่คิดก่อนว่าพ่อแม่จะเป็นกังวลใจ พอลูกเติบโตแล้ว ก็กตัญญูกับพ่อแม่เพื่อเป็นตอบแทนการเลี้ยงดูและสั่งสอนของพ่อแม่

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่กล่าวถึง พ่อแม่ของเซน คุยกันต่อหน้าเกี่ยวกับการเรียนพิเศษของเซน ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวตอนที่มีความคิดเห็นไม่เหมือนกัน มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

จำได้ว่าวันนั้นพ่อกับแม่คุยกันอยู่นานเรื่องยกเลิกการเรียนพิเศษทั้งหมด แม่ไม่เห็นด้วยเพราะกลัวผมจะเรียนสู้เพื่อนไม่ได้ แต่พ่อแย้งว่าในประเทศที่เจริญแล้ว นักเรียนใช้เวลาเรียนต่อวัน ต่อสัปดาห์ ต่อเดือน หรือต่อปี น้อยกว่าประเทศของเรามากนัก พ่อยกตัวอย่างประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา แม่นิ่งเงียบไม่โต้แย้ง แม่คงรู้ว่าถึงพูดไปก็ไร้ความหมาย ในเมื่อได้ตัดสินใจเอาไว้ตั้งแต่ก่อนจะพูดคุยกันแล้ว

(เซนในสวน. 2558 : 33)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับลูก โดยเฉพาะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษาซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมาก พ่อกับแม่จะนั่งคุยกันต่อหน้า เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับอนาคตของลูก จะพิจารณาอย่างรอบคอบ แม้บางเวลาพ่อแม่อาจจะมีความคิดที่แตกต่างกัน ทั้งสองคนก็ไม่ได้ทะเลาะกันอย่างจริงจัง มักจะต้องมีคนหนึ่งยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น และคนนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง

ในนวนิยายเรื่อง กระจ่าในพระจันทร์ ตอนที่สุดากล่าวถึงตอนที่พ่อและอาของสุดา ยังเป็นนักศึกษาต้องเข้าไปกรุงเทพฯ เพื่อเรียนต่อ ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว มีตัวอย่างต่อไปนี้

พ่อและอาของสุดาเข้ามาเรียนต่อที่กรุงเทพฯ ตอนที่พ่อเดินทางมากรุงเทพฯ ปุ่มอบเหรียญพระเจ้าห้าพระองค์ให้พ่อติดตัวไว้ และบอกว่าให้ขยันเรียนหนังสือ และระวังรักษาสุขภาพให้ดี ปู่ไม่ได้บอกว่าต้องเรียนเก่ง คำพูดนี้สุดาก็ได้ยินได้ฟัง จากปู่และย่ามาตั้งแต่เด็กเช่นกัน ไม่ต้องเก่งก็ได้ แต่ขอให้ขยันเข้มแข็งอดทนและ แข็งแรง สุดาได้ยินซ้ำอยู่อย่างนั้นจนจำขึ้นใจ

(กระจ่าในพระจันทร์. 2560 : 33-34)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว พ่อแม่รักลูก เวลาลูกต้องจากบ้านไปเรียนที่เมืองไกล พ่อแม่ก็กังวล นอกจากมอบเหรียญให้ลูกติดตัวแล้ว ยังเตือนว่าต้องดูแลสุขภาพให้ดี และบอกกับลูกว่าไม่ต้องเรียนเก่งแต่ขอให้ขยันเรียน เป็นความรักที่อบอุ่นจากพ่อแม่ให้แก่ลูก

ในนวนิยายเรื่อง กระจ่าในพระจันทร์ ตอนที่กล่าวถึงช่วงที่โรงเรียนปิดเทอมหยุดเรียน พ่อและน้อง ๆ ก็กลับบ้าน ช่วยพ่อแม่ทำงานในบ้าน แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว มีตัวอย่างต่อไปนี้

ทุกครั้งโรงเรียนปิดเทอมสี่สิบห้าวัน พ่อและน้อง ๆ ซึ่งถูกส่งไปเรียนหนังสือ ที่กรุงเทพฯ จะพากันกลับเกาะสมุย ช่วงปิดเทอมทุกคนมีหน้าที่เดินเก็บค่าไฟฟ้า รายเดือน โดยปู่เป็นคนเขียนใบแจ้งหนี้ แล้วให้พ่อและน้อง ๆ ไปเดินเก็บค่าไฟ ตามบ้าน

(กระจ่าในพระจันทร์. 2560 : 25)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมสะท้อนว่า คนในครอบครัวรักกันและช่วยกันทำงาน โดยเฉพาะลูกหลาน เวลาปิดเทอมก็กลับบ้านเพื่อช่วยพ่อแม่ทำงาน ลดความเหน็ดเหนื่อยของพ่อแม่ เวลาช่วยกันทำงาน ทุกคนต่างก็มีความรับผิดชอบของตัวเอง ผู้นำครอบครัวซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย จะเป็นผู้นำกำหนดงาน และสมาชิกในครอบครัวก็ช่วยกันทำงานกัน

ในนวนิยายเรื่อง ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น ตอนที่กล่าวถึง อีส่ง “ผม” ไปโรงเรียน ตอนที่ “ผม” ยังเด็ก แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว มีตัวอย่างต่อไปนี้

ก่อนผมโตพอที่จะนั่งรถเมลล์ไปเรียนเพียงลำพัง อีคือคนที่จูงมือผมขึ้นรถเมลล์ สาย 49 ไปส่งที่โรงเรียน ทุกเช้าตอนเดินเข้าประตูโรงเรียนจึงเป็นความระทึกใจ

เล็ก ๆ ด้วยกลัวเพื่อนจะเห็น ยิ่งวันไหนอีซวนกินมือเข้าที่ร้านไก่ทอดซึ่งอยู่ชั้นบน
ของโรงอาหารยิ่งแล้วใหญ่

(ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น. 2560 : 72)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ในครอบครัวผู้ใหญ่รักลูกหลาน
อย่างเต็มใจ ลูกหลานอายุยังน้อยไม่ไว้ใจจะพาเขาไปโรงเรียนโดยรถเมลคันเดียว ก็นั่งรถเมลไปด้วย
เพื่อส่งลูกหลานเข้าเรียน แต่ลูกหลานยังเป็นเด็ก ไม่สามารถได้รับรู้ความรักและความสนใจจาก
ผู้ใหญ่ จะไม่ชอบให้ผู้ใหญ่ไปส่งถึงโรงเรียน

ในนวนิยายเรื่อง ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น ตอนที่กล่าวถึง “ผม”
จะเดินทางไปต่างจังหวัดเพื่อทำงาน อีซวน “ผม” เตรียมของใช้ให้เรียบร้อย แสดงให้เห็นถึง
ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว มีตัวอย่างต่อไปนี้

คืนก่อนเดินทาง เมื่อผมกลับบ้านมาจะเห็นสบู่เหลว ชุมพู และยาสีฟัน
ขนาดเหมาะแก่การพกพาตั้งอยู่ในที่มองเห็นง่ายทุกครั้ง โดยไม่มีข้อความบน
กระดาษโน้ตแล้วเอาขวดสบู่ตั้งทับไว้เหมือนในหนังโรมานติก

(ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น. 2560 : 150)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า สมาชิกในครอบครัวรักกันอย่างเต็มใจ
เมื่อลูกหลานจะต้องออกเดินทาง ไม่ว่าจะไปที่ไกลหรือใกล้ ผู้ใหญ่ก็จะช่วยเตรียมของใช้ให้เรียบร้อย
วางของใช้ต่าง ๆ อยู่ในที่ลูกหลานมองเห็นได้ง่าย สะดวกต่อลูกหลานมองเห็นไม่ลืมนึกอะไรไป ไม่มี
ข้อความกระดาษแต่สามารถให้ลูกหลานได้รู้สึกความรักความสนใจจากสมาชิกในครอบครัว

ในนวนิยายเรื่อง ห้องเรียนไม่มีฝา ตอนที่กล่าวถึงมุเลเรียนจบกลับถึงบ้านเมือง และได้
เจอกับหลวงลุง แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว มีตัวอย่างต่อไปนี้

หลวงลุงปลาบปลื้มและยินดีกับผลสำเร็จครั้งแรกของสามเณร ผู้เป็นหลานแท้ ๆ
อย่างมาก เอ่ยชมไม่ขาดปาก มุเลนำขนมเฉพาะถิ่นที่วัดสำนักเรียนมาฝาก
หลวงลุงด้วย เพราะเห็นว่าแปลก หลวงลุงคงไม่เคยฉัน เป็นขนมทำจาก
จาวตาลเชื่อม

(ห้องเรียนมีฝา. 2559 : 120-121)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่าสมาชิกในครอบครัวรักกันและเคารพกัน
ลูกหลานเรียนจบได้ผลสำเร็จ ผู้ใหญ่จะภูมิใจและยินดีกับลูกหลาน ถ้าลูกหลานออกเดินทางไปทีที่ไกล
ก็ไม่ลืมซื้อของฝากซึ่งเป็นขนมท้องถิ่นกลับมาฝากให้ผู้ใหญ่ด้วย

ในนวนิยายเรื่อง ห้องเรียนไม่มีฝา ตอนที่กล่าวถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในครอบครัวของ
สามเณรหนู ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว ลูกกตัญญูพ่อแม่ มีตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่องราวกระจ่างขึ้นเมื่อมีการสอบถามผู้ป่วย แม่ของสามเณรหนุ่มป่วย มาร่วมเดือนแล้ว เริ่มจากเหน็บชาที่ขาเดินไม่ค่อยได้ ญาติพี่น้องพาไปรักษาเข้า โรงพยาบาลเกี่ยวกับเส้นประสาทนับเดือนก็ไม่ดีขึ้น อาการเหน็บชาลุกลามขึ้นเรื่อย ๆ กลายเป็นอัมพฤกษ์ครึ่งตัว ทุกเช้าสามเณรลูกชายจะมาดูแลป้อนข้าวให้ โดยเอาข้าวปลาอาหารที่บิดพบาตได้มาป้อน ป้อนข้าวป้อนน้ำเสร็จ เช็ดตัวให้ ก่อนกลับวัด ส่วนตอนเย็นและกลางคืนเป็นหน้าที่ของน้องสาว

(ห้องเรียนไม่มีฝา. 2559 : 60)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า สมาชิกในครอบครัวจะรักกันช่วยกัน โดยเฉพาะลูกกตัญญูพ่อแม่ เวลาพ่อแม่ไม่สบาย จะต้องใส่ใจดูแลพ่อแม่เหมือนที่พ่อแม่เลี้ยงดูเรา ต้องป้อนข้าวป้อนน้ำ และเช็ดตัวให้ ไม่ว่าจะป่วยหรือเป็นน้องก็ต้องมีหน้าที่ดูแลพ่อแม่ ช่วยกันแบ่งงานทำ เพื่อดูแลพ่อแม่ได้ดี

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน ตอนที่กล่าวถึงพ่อแม่ไปทำงานตั้งแต่เช้า น้อยอยู่บ้านก็ต้องดูแลน้อง ๆ ให้ดี ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว มีตัวอย่างต่อไปนี้

เป็นเพราะผมตื่นสายมากกว่าปกติ เลยไม่รู้ว่พ่อแม่ออกไปดำนางข้างคลอง เขตหรือนางของยาย แต่ผมก็รู้ดีว่แม่จะทำกับข้าวไว้ให้ก่อนออกไปดำนางเสมอ วันหยุดเช่นนี้ ผมกับนางต้องอยู่บ้านดูแลน้องวิทกับน้องคิด แต่หากเราทั้งคู่ไปโรงเรียน พ่อแม่จะหอบหิ้วทั้งสองไปไว้ใต้เถียงนาหรือไต้ร่มไม้ข้างแปลงนา เมื่อผมกลับบ้านจากโรงเรียน ก็มีหน้าที่ไปรับน้อง ๆ กลับบ้านพร้อมพ่อแม่ ส่วนนางจะหุงข้าวล้างจานไว้รอ ครั้นแม่มาถึงบ้านจะทำกับข้าวกินกัน

(ลูกชายแดน. 2559 : 18)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า สมาชิกในครอบครัวรักกันเป็นอย่างดี ทุกคนก็ทำหน้าที่ของตัวเอง พ่อแม่ออกไปทำงานเพื่อเลี้ยงครอบครัว ลูกนอกจากต้องไปโรงเรียนเพื่อเรียนหนังสือศึกษาความรู้ต่าง ๆ แล้ว เวลาหยุดเรียนอยู่บ้านก็ต้องทำงานบ้าน คนที่เป็นพี่ก็ต้องดูแลน้อง ๆ สมาชิกในครอบครัวรักกันช่วยกันทำงาน ก็จะรู้สึกมีความสุขได้ง่าย

จากการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวของสังคมไทย สมาชิกทุกคนก็รักกันด้วยหัวใจ เจอปัญหาก็คิดวิธีแก้ไขด้วยกัน ช่วยทำงานแสดงออกแบบลูกช่วยแบ่งงานของพ่อแม่เป็นหลัก พ่อแม่เลี้ยงดูและสั่งสอนลูกด้วยความใส่ใจอย่างยิ่ง และลูกก็กตัญญูกับพ่อแม่เพื่อเป็นการตอบแทนความรักและความสนใจที่ได้รับจากพ่อแม่ ทั้ง ๆ ที่อาจจะมีความขัดแย้งบ้าง แต่ก็สามารถแก้ไขให้ได้ ทำให้บรรยากาศในครอบครัวมีความสุขอย่างยิ่ง

3.4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน

หลายครอบครัวอาศัยอยู่ใกล้ ๆ เป็นกลุ่มกัน ทำให้เกิดเป็นหลายชุมชนที่มีอยู่ในสังคมไทย ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนก็มีทั้งช่วยเหลือกันและความขัดแย้ง

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่กล่าวถึงเจ้าหน้าที่ช่วยต่อสัญญาอินเทอร์เน็ทเสร็จ พ่อชวนกินข้าวที่บ้าน แต่เจ้าหน้าที่เกรงใจ ยาก็เตรียมอาหารใส่ในถุง เพื่อให้พวกเจ้าหน้าที่สามารถเอากลับไปกินได้ มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

เมื่อติดตั้งและทดลองเชื่อมต่อสัญญาอินเทอร์เน็ทเสร็จ พ่อเอ่ยชวนเจ้าหน้าที่ที่มาทำการติดตั้งให้กินข้าวด้วยกัน ย่าคงมองเห็นว่าเจ้าหน้าที่แต่ละคนนั้น ทำทางเกรงใจและดูขัดเขิน จึงแบ่งห่อหมกกับข้าวต้มมัดใส่ถุง บอกให้ผมนำไปให้เจ้าหน้าที่กลับไปกินที่ทำงาน

(เซนในสวน. 2558 : 57)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า คนในชุมชนก็มีความรักกัน คนมาช่วยทำงาน ก็แสดงความขอบคุณให้แก่เขา คนในสังคมก็ต้องมีความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ไม่ว่าจะเราทำอะไร เราก็อาจจะต้องการความช่วยเหลือจากคนอื่น ๆ และหลังจากได้รับการช่วยเหลือจากคนอื่น ๆ ก็ต้องแสดงความขอบคุณด้วย ในครั้งหน้าที่เราจะขอความช่วยเหลือจะง่ายขึ้น มีแต่คนในชุมชนรักกัน ช่วยกัน สังคมจึงจะได้พัฒนาอย่างดี

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่กล่าวถึงพ่อกับแม่ของใหม่เกิดอุบัติเหตุ เซนกับพ่อและเจริญพรก็รีบเข้าไปโรงพยาบาลเพื่อไปเยี่ยมพ่อกับแม่ของใหม่

"พ่อกับแม่ของใหม่ซีรหมดอร์ไซค์เสียหลักล้มคว่ำระหว่างกลับบ้าน" พ่อบอกให้ผมเข้าไปหยาบกุญแจรถ หลังจากนั้นผมกับเจริญพรก็กระโดดขึ้นหลังรถกระบะ พ่อสตาร์ทรถแล้วขับตรงไปโรงพยาบาล พ่อสอบถามเจ้าหน้าที่แต่ยังไม่ทันที่จะพูดคุยกะไรกันมากนัก เจริญพรก็ขี้อือบอกกับพ่อว่าเห็นใหม่อยู่ที่แผนกฉุกเฉิน ผมกับพ่อและเจริญพรจึงเดินรีตรงไปยังจุดที่ใหม่ยืนอยู่

(เซนในสวน. 2558 : 96)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า คนในชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เวลาคนในชุมชนเจอปัญหา คนที่รู้จักกันหรือที่อยู่ใกล้ก็ให้ความสนใจ โดยเฉพาะเป็นตอนที่เพื่อนบ้านเกิดอุบัติเหตุ คนที่พักอยู่ใกล้ ๆ กันก็จะไปเยี่ยมเพื่อคลายความกังวลและให้กำลังใจกับเพื่อนบ้าน

ในนวนิยายเรื่อง ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น ตอนที่กล่าวถึงเพื่อนบ้านสามารถเดินมาเข้าห้องน้ำ หรือมาขอกะหล่ำปลีที่บ้าน“เรา”ก็ได้ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน มีตัวอย่างต่อไปนี้

แต่สำหรับอี เพื่อนที่บ้านอยู่ถัดออกไปหน่อย สามารถเดินมาเข้าห้องน้ำที่บ้าน เราได้อย่างไม่เคอะเขิน หรือเพื่อนอีที่บ้านอยู่เยื้องกันก็สามารถเดินมาขอกะหล่ำปลี สักหัวในวันที่ลืมนซื้อจากตลาด และผมไม่รู้ว่าคนอื่นจะเลือกใครเป็นเพื่อนร่วมเดินทาง แต่อีมักชวนเพื่อนบ้านสายลุยของอีร่วมทริปไปด้วยกันเสมอ

(ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น. 2559 : 90)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมสะท้อนว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนรักกันและมีความสามัคคีกัน เป็นมิตรจิตมิตรใจ สามารถเดินมาเข้าห้องน้ำที่บ้าน สามารถมาขอผักกลับไป ทำอาหารถ้าลืมนซื้อ เพื่อนบ้านมีเรื่องเดือดร้อนก็ช่วยแก้ปัญหา

ในนวนิยายเรื่อง ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น ตอนที่กล่าวถึงอีแบ่งข้าวที่ มากเกินกว่าสมาชิกให้เพื่อนบ้านกิน เวลาที่เพื่อนบ้านเข้าโรงพยาบาล อีก็ไปเยี่ยม แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน มีตัวอย่างต่อไปนี้

วันไหนที่อีทำกับข้าวในปริมาณมากเกินกว่าสมาชิกในบ้านจะกินหมด อีจะ ตักแบ่งมันให้กับเพื่อนบ้านหลังข้างเคียง หรืออย่างเวลาเพื่อนบ้านล้มป่วยเข้า โรงพยาบาล อีจะซ้อนมอเตอร์ไซค์ไปเยี่ยม ไม่ว่าจะวันนั้นจะเหนื่อยล้าจากการงาน แค่นั้น

(ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น. 2559 : 92)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนรักกัน และเป็นมิตรจิตมิตรใจ ที่บ้านทำกับข้าวมากเกินไปก็แบ่งให้เพื่อนบ้านกิน จะได้ไม่ต้องเสียอาหาร ถ้าเพื่อนบ้านคนไหนล้มป่วยเข้าโรงพยาบาล ไม่ว่าจะทำงานเหนื่อยล้าแค่นั้นก็ไปเยี่ยมเขา

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน ตอนที่กล่าวถึงแอ็บเอารถเข็นมาเป็นของเล่น จนทำให้ รถเข็นเสีย บ้าดาไม่รู้จะทำอย่างไรดี เพราะอาจจะต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่พ่อของน้อยบอกว่าให้เขา จัดการเอง แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน มีตัวอย่างต่อไปนี้

“แอ็บ แม่ว่าแล้ว ลูกคนนี่ทำให้แม่เสียเงินอีกแล้วละลิเนี่ย เจ็บไหนล่ะ” บ้าดา โวยวายแล้วรีบเข้าไปดูที่แอ็บที่ยืนก้มหน้านั่งเหมือนยอมจำนนที่เข็นรถเล่นไปมา จนได้เรื่อง มือจับของรถเข็นไปเกี่ยวเอากระจกบานเกล็ดสองบานหลุดหล่นไป ตกกองอยู่ที่พื้น พ่อเองก็รีบเข้าไปช่วยเก็บกวาดอีกคน

“อ้าว แล้วจะทำยังไรดีละเนี่ย” บ้าดาถาม

“ไม่เป็นไรพี่ เดี่ยวผมจัดการเอง จะบอกเขาว่า ผมทำหล่นเอง แล้วให้เขา คิดเงินรวมกับค่ารักษาไปเลย เพราะว่าที่น้อยรักษาเนี่ยผู้พันทหาร เขารับผิดชอบ

หมดอยู่แล้ว” พ่อตอบบ่าทำให้บ่ามีสีหน้าดีขึ้น ขณะที่พี่เอ็บหายหน้าไปอย่างรวดเร็ว

(ลูกชายแดน. 2559 : 119)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนเป็นมิตร จิตมิตรใจและช่วยกัน ทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องไม่เกี่ยวกับตัวเอง เป็นปัญหาของคนอื่น แต่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน ก็ช่วยกันแก้ปัญหาให้ได้

ในนวนิยายเรื่อง กระจ่ายในพระจันทร์ ตอนที่กล่าวถึงชีวิตอยู่บนเกาะสมุย ชาวเกาะสมุยชอบออกมานั่งคุยกันที่ม้าหินหรือตั่งไม้หน้าบ้านเรือนไม้ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน มีตัวอย่างต่อไปนี้

สุดาจำได้ว่าชาวสมุยมักออกมานั่งรับลมยามเย็นที่ม้าหินหรือตั่งไม้หน้าบ้านเรือนไม้ นั่งคุยกันบ้างนั่งมองคนที่ผ่านไปผ่านมาบ้างเป็นกิจวัตร ช่วงปิดเทอมที่ สุดาและญาติพี่น้องของเธอกลับไปบ้านหัวถนน ก็จะพากันออกมานั่งหน้าบ้านตามวิถีชาวเกาะที่นี้เช่นกัน

(กระจ่ายในพระจันทร์. 2560 : 64)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่าความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนมีความสามัคคีกัน เป็นมิตรจิตมิตรใจ เวลาว่างก็ออกมาหน้าบ้านตากลมยามเย็นและนั่งคุยเล่นกัน ไม่ว่าคนที่เป็นญาติพี่น้องกัน หรือแค่เป็นเพื่อนบ้าน ก็นั่งคุยกันอย่างสนุกสนาน

ในนวนิยายเรื่อง กระจ่ายในพระจันทร์ ตอนที่กล่าวถึงทวดห้วยกับพ่อออกไปทำงานในสวนมะพร้าวที่ไกลจากบ้าน กลางวันไม่สามารถกลับบ้านกินข้าวกลางวัน แต่สามารถกินที่เพื่อนบ้าน ชาวสวนใกล้เคียงได้ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน มีตัวอย่างต่อไปนี้

เมื่อกลางวันในสวนมะพร้าว ทวดห้วยกับพ่อจะแกะข้าวห่อนั่งกินกันได้ร่วมมะพร้าว หรือบางทีก็จะพากันไปกินร่วมกับเพื่อนบ้านชาวสวนใกล้เคียง ทุกครั้วเรือนจะรู้จักทวดห้วยเป็นอย่างดี ถ้าไม่เป็นญาติกันก็เป็นเพื่อนบ้านที่มีมิตรไมตรีต่อกัน สุดาได้ยืนมาตลอดว่าทวดห้วยเป็นที่เคารพรักของชาวสวนแถวนั้นเพราะทวดมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีของมาฝากให้เสมอ และคอยช่วยเหลือชาวสวนหากใครมีเรื่องเดือดร้อน

(กระจ่ายในพระจันทร์. 2560 : 120-121)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า คนในชุมชนมีความสามัคคี รักกันช่วยเหลือกัน ถ้าเพื่อนบ้านไกลไม่สะดวกกลับไปกินข้าว ก็ยอมรับให้เพื่อนมากินที่บ้านตัวเองได้ คนมีมนุษยสัมพันธ์ดี คนในชุมชนจะรู้จักและเคารพกัน นอกจากมีของขวัญมาฝากแล้ว ยังช่วยเหลือกัน เวลาชาวบ้านคนไหนมีเรื่องเดือดร้อน

จากการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนในสังคมไทย มีความรักกันและช่วยเหลือกัน เวลาเพื่อนบ้านมีความยากลำบากคนอื่น ๆ ก็ให้กำลังใจ เพราะคนไทย ส่วนใหญ่เป็นคนใจดีเป็นเมตตา ทำให้บรรยากาศในชุมชนเงียบสงบสุข

3.4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน

คนที่อยู่ในสังคม นอกจากมีครอบครัวที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดแล้ว ยังมีเพื่อน ๆ ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเหมือนกัน

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่กล่าวถึงหลังจากเซนย้ายจากโรงเรียนนานาชาติในเมืองเข้าไปที่โรงเรียนเก่า ๆ ที่ตำบลเล็ก ๆ เขาได้รู้จักเพื่อนใหม่ และเพื่อนทั้งสองคนนี้ ทำให้เขาค้นเคยชีวิตในชนบทได้เร็วขึ้น มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

ใหม่สอนให้ผมถักยอคอตหญ้าเป็นรังใส่ตุ๊กแตน เจริญพรสอนให้ผมรู้จักลูกไม้ริมทางที่กินได้ อย่างเช่นลูกไม้ป่าสีแดงเลือดหมู ข้างในมีเมล็ดคล้ายเม็ดแมงลักขนาดใหญ่ รสชาติหวานติดลิ้น เรียกว่าลูกตุ๊กแก หรือสอนให้รู้จักลูกกะทกรก ลูกหว้า ลูกขำมะเลียง ลูกน้ำข้าว...แต่ก็เชื่อว่าผมจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากเพื่อนใหม่เพียงฝ่ายเดียว ผมตอบแทนใหม่กับเจริญพรด้วยการสอนพวกเขาร้องเพลงกระต่ายขูดมะพร้าว

(เซนในสวน. 2558 : 60)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ๆ ส่วนใหญ่เป็นแบบรักกันช่วยกัน เป็นเพื่อนกันก็ต้องรักกันช่วยกัน เพื่อนใหม่เพิ่งมาถึงบริเวณที่ไม่คุ้นเคย เป็นเพื่อนกันก็ต้องช่วยเขาเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่เพื่อนใหม่ไม่เคยทำ มีเรื่องสนุกสนานก็แนะนำให้เพื่อนรู้จักจะได้มีความสุขด้วยกัน

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่กล่าวถึง หลังจากครอบครัวของเซนย้ายออกจากกรุงเทพฯ ไปที่บ้านย่าซึ่งอยู่ในชนบทแล้ว ยังมีการติดต่อกับเพื่อนเรียนในกรุงเทพฯ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

บางทีพ่อก็พูดคุยกับเพื่อนสมัยเรียนซึ่งยังใช้ชีวิตอยู่ในกรุงเทพฯ กันเป็นส่วนใหญ่ พวกเขาเพื่อน ๆ ของพ่อติดต่อกันผ่านเทคโนโลยีและแอปพลิเคชันสมัยใหม่ รับรู้ความเคลื่อนไหวกันตลอดเวลา

(เซนในสวน. 2558 : 82)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า คนที่รู้จักและเป็นเพื่อนกัน ไม่ว่าจะจะมีระยะห่างกันอย่างไร ก็ยังเป็นเพื่อนกัน พอมีเวลาว่างก็พูดคุยกันได้ นอกจากเพราะว่ามีเทคโนโลยีที่ทันสมัยซึ่งสามารถให้เราติดต่อกันได้อย่างสะดวกสบายแล้ว ยังมีเหตุผลว่า เป็นเพื่อนที่รักกันสนิทกัน ไม่ว่าจะเวลาผ่านไปอย่างไร ระยะทางห่างกันเท่าไรก็ยังเป็นเพื่อนกันอยู่เสมอ

ในนวนิยายเรื่อง ห้องเรียนไม่มีฝา ตอนที่กล่าวถึงสามเณรทุกคนร่วมกันทำความสะอาดห้องเรียน แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

ทุกคนต่างช่วยกันคนละไม้คนละมือ เริ่มจากเก็บกวาดเศษขยะฝุ่นผงบนพื้นจัดการกับหยากไย่ที่ระโยงระยางอยู่ตามหลังคา ต่อด้วยรดน้ำเช็ดถูพื้นจนสะอาดสะอาดอ่านเท่า แล้วยกกระดานดำที่ได้รับอนุเคราะห์จากครูใหญ่มาวาง..... เมื่อจัดการภายในอาคารเรียนแล้ว ยังต้องช่วยกันถากถอนหญ้าารกเรือนอกอาคารด้วย.....งานถางหญ้ากับตัดหญ้านี้สามเณรทั้งห้าช่วยกันทำและเข้ากันเป็นอย่างดี มุเสสนุกกับงานต่าง ๆ ที่ได้ทำร่วมกันกับเพื่อน การทำงานร่วมกันช่วยให้มีความสนิทสนมกันยิ่งขึ้น

(ห้องเรียนไม่มีฝา. 2559 : 38)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมสะท้อนว่าเป็นเพื่อนกันจะช่วยกันทำงาน แบ่งงานบ้านทำเวลาทำงานมีความสามัคคี และทุกคนก็มีหน้าที่ของตัวเองมีงานต้องทำ ไม่มีใครเกียจคร้าน ไม่ตั้งใจทำงาน งานหนักแต่มีเพื่อนช่วยกันทำก็สามารถทำเสร็จได้เร็ว เพื่อน ๆ ช่วยกันทำงานจะมีความสนิทสนมกันอย่างดี

ในนวนิยายเรื่อง ห้องเรียนไม่มีฝา ตอนที่กล่าวถึงสามเณรเฝียดเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินเพื่อน ๆ คนอื่นไม่ได้ทิ้งเพื่อนไป ทุกคนก็ช่วยกันทำหน้าที่ของตัวเอง ส่งเพื่อนไปโรงพยาบาล แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

ร่างสามเณรเฝียดนอนแน่นิ่งจมกองเลือดที่ทะเลาะออกมาจากที่ไหนสักแห่งในร่างกาย สามเณรเลิศคุมสติได้ดีกว่าเพื่อน ออกคำสั่งให้สามเณรแขกวิ่งไปบอกคนที่อยู่ใกล้วัดให้นำรถมาพาคนเจ็บส่งโรงพยาบาล สามเณรหนูรีบวิ่งไปที่ระฆังขนาดเล็กที่แขวนตรงเสา กระหน่ำเคาะระฆังอย่างไม่มียั้งมือ ระฆังใบนี้เป็นที่รู้จักของคนในใกล้วัดว่าจะมีดีต่อเมื่อเกิดเหตุร้ายขึ้นเท่านั้น.....เหตุการณ์ทุกอย่างเกิดขึ้นเร็วจนมุเสไม่รู้ทำอะไรดี ได้แต่นั่งยกมือทั้งสองขึ้นปิดหน้า น้ำตาไหลด้วยความสงสารเพื่อน

(ห้องเรียนไม่มีฝา. 2559 : 110)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมสะท้อนว่า คนที่เป็นเพื่อนจะรักกันช่วยเหลือกัน เวลาเพื่อนมีเรื่องเดือดร้อน ก็กังวลและช่วยเหลือเพื่อน อยู่เป็นกำลังใจให้กับเพื่อน เวลาเพื่อนเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินก็โทรหาโรงพยาบาลและไปเรียกคนอื่นมาช่วยกันแก้ปัญหา

จากการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในสังคมไทย มีรักกันช่วยเหลือกันเป็นหลัก เวลาเพื่อนมีความยากลำบากก็ต้องให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจกับเพื่อน มีสิ่งที่สนุกสนานก็บอกให้เพื่อนรู้ เพื่อได้มีความสุขสนุกสนานกัน ทั้ง ๆ ที่อยู่ห่างกัน แต่ก็มีติดต่อกันบ้าง

ไม่เพียงแต่เพราะมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้การติดต่อกันสะดวกสบายมากขึ้น ยังเพราะว่า เพื่อนคือคนที่สามารถพูดคุยได้อยู่เสมอ และความสัมพันธ์นี้ทำให้สังคมไทยมีความอบอุ่นมากขึ้น

สรุปได้ว่า ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเวนบูคส์อวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 สะท้อนให้เห็นว่าสภาพของสังคมในด้านต่าง ๆ คนไทยมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างสงบสุข ชนบทใกล้ชิดกับธรรมชาติมีสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม ส่วนเมืองต้องปลูกต้นไม้ พืชหญ้าเพื่อมีธรรมชาติใกล้ตัว การคมนาคมสะดวกสบาย ประกอบอาชีพต่าง ๆ เพื่อหารายได้เลี้ยงดูครอบครัว การศึกษาของเยาวชนมีทั้งจากครอบครัวและโรงเรียน ผู้ปกครองและผู้ใหญ่ในครอบครัวมีหน้าที่ต้องส่งสอนลูกหลาน ส่วนการศึกษาในโรงเรียนมีความไม่เท่าเทียมกันด้านทรัพยากรการศึกษาระหว่างโรงเรียนในชนบทกับโรงเรียนในเมือง ด้านวัฒนธรรมนอกจากมีอาหารไทยหลากหลาย ยังมีความเชื่อ เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาพุทธ และประเพณีต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคม มีทั้งระหว่างครอบครัว ระหว่างเพื่อนและระหว่างคนในสังคม ทำให้เข้าใจสภาพสังคมไทยมากขึ้น

บทที่ 4

การวิเคราะห์ปัญหาในสังคมไทยและแนวทางแก้ไขปัญหาในวรรณกรรมเยาวชน ที่ได้รับรางวัลเชว่นบู๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560

นอกจากการสะท้อนสังคมไทยแล้ว ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเชว่นบู๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 ได้ให้แนวคิดเรื่องของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยแยกเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

4.1 ปัญหาครอบครัว

4.1.1 ปัญหาระหว่างสามีกับภรรยา

4.1.2 ปัญหาของเด็กกับเยาวชน

4.2 ปัญหาสังคม

4.2.1 ปัญหาสิ่งแวดล้อม

4.2.2 ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม

4.2.3 ปัญหาความยากจน

4.2.4 ปัญหาความเจ็บป่วย

4.3 ปัญหาการสู้รบของประเทศเพื่อนบ้าน

4.4 แนวทางแก้ไขปัญหา

4.4.1 แนวทางแก้ปัญหาคครอบครัว

4.4.2 แนวทางแก้ปัญหาคสังคม

4.4.3 แนวทางแก้ปัญหาคการสู้รบของประเทศเพื่อนบ้าน

มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ปัญหาในครอบครัว

ปัญหาคครอบครัวเกิดจากความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นความขัดแย้งระหว่างสามีกับภรรยา เพราะเวลาคมีความคิดเห็นที่ต่างกันหรือภรรยาไม่พอใจกับการตัดสินใจของสามี ซึ่งเป็นผู้นำของครอบครัว ก็จะเกิดความขัดแย้งได้ง่าย นอกจากนี้ ปัญหาคระหว่างพ่อแม่ อาจจะทำให้ปัญหาของเด็กกับเยาวชนเกิดขึ้น ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเชว่นบู๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในครอบครัวต่าง ๆ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1.1 ปัญหาหาคระหว่างสามีกับภรรยา

ปัญหาหาคระหว่างสามีกับภรรยาเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว เนื่องจากสามีซึ่งเป็นผู้นำของครอบครัวไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของภรรยา ด้วยความรักที่มีต่อกันภรรยาต้อง

ยอมอดทนไม่แสดงออก เมื่อเวลาผ่านไปภรรยาก็ไม่ยอมตามที่สามีต้องการ ได้แสดงความคิดเห็นโต้แย้งสามี กลายเป็นความขัดแย้งที่เป็นปัญหาใหญ่ในครอบครัว

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่กล่าวถึงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันระหว่างพ่อกับแม่ มีการโต้เถียงกันระหว่างสามีกับภรรยา ดังมีตัวอย่างต่อไปนี้

แม่แต่งงานกับพ่อหลังจากเรียนจบ แล้วใช้ชีวิตเป็นแม่บ้านนับแต่นั้น ตอนที่ธุรกิจเจริญรุ่งเรือง พ่อเคยซื้อรถยนต์สปอร์ตคันหนึ่งให้กับแม่ด้วย แต่พอธุรกิจของพ่อประสบปัญหา พ่อก็ตัดสินใจขายรถที่ซื้อให้แม่ ตอนนั้นแม่แสดงอาการไม่พอใจเป็นอย่างมาก ถึงขั้นขึ้นเสียงกับพ่อ

(เซนในสวน. 2558 : 46)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า สามีเป็นผู้นำของครอบครัว ทุกสิ่งที่สำคัญต่าง ๆ ในครอบครัว สามีจะเป็นผู้ทำงานเลี้ยงดูครอบครัว จึงมีอำนาจตัดสินใจทุกเรื่อง ภรรยาเป็นผู้ตาม ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นโต้แย้งได้ เมื่อครอบครัวที่ธุรกิจรุ่งเรือง สามีก็ตัดสินใจซื้อรถยนต์ให้ภรรยา เมื่อธุรกิจมีปัญหา ก็ขายรถไปโดยไม่ปรึกษาภรรยา จึงทะเลาะกัน เป็นปัญหาในครอบครัว

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่กล่าวถึง พ่อแม่ของเซน พุดคุยกันเรื่องเกี่ยวกับการเรียนพิเศษของเซน มีความคิดเห็นไม่เหมือนกัน เป็นปัญหาระหว่างสามีกับภรรยาที่ฝ่ายชายใช้อำนาจตัดสินใจ เป็นปัญหาในครอบครัว มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

จำได้ว่าวันนั้นพ่อกับแม่คุยกันอยู่นานเรื่องยกเลิกการเรียนพิเศษทั้งหมด แม่ไม่เห็นด้วยเพราะกลัวผมจะเรียนสู้เพื่อนไม่ได้ แต่พ่อแย้งว่าในประเทศที่เจริญแล้ว นักเรียนใช้เวลาเรียนต่อวัน ต่อสัปดาห์ ต่อเดือน หรือต่อปี น้อยกว่าประเทศของเรามากนัก พ่อยกตัวอย่างประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา แม่นิ่งเงียบไม่ได้แย้ง แม่คงรู้ว่าถึงพุดไปก็ไร้ความหมาย ในเมื่อได้ตัดสินใจเอาไว้ตั้งแต่ก่อนจะพุดคุยกันแล้ว

(เซนในสวน. 2558 : 33)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาระหว่างสามีกับภรรยาในครอบครัว เกิดจากสามีถือตัวเองว่าเป็นผู้นำและมีอำนาจตัดสินใจทุกอย่างของครอบครัว แม้ว่าจะพุดคุยปัญหาการเรียนพิเศษของลูกกับภรณาก็ตาม แต่ส่วนใหญ่สามีก็จะตัดสินใจตามความคิดเห็นของตัวเอง ไม่ได้ฟังเหตุผลของภรรยา แม้ว่าภรรยาไม่พอใจก็ต้องยอมอดทนไม่ได้เถียงเพื่อให้ลูกสบายใจ

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่กล่าวถึงแม่ของเซนตัดสินใจจากเซนกับสามี ในชนบทกลับไปเมือง เพราะอดทนชีวิตแบบชาวสวนไม่ไหว ได้แสดงให้เห็นถึงปัญหาในครอบครัวด้านสามีกับภรรยา ดังมีตัวอย่างต่อไปนี้

"แม่จะไปไหนครับ" ผมตกใจ ถามออกไปด้วยน้ำเสียงที่สั่นเครือ
 "แม่จะไปไหนครับ" ผมถามซ้ำอีกครั้งตามองเข้าไปในตัวรถ ชายแปลกหน้า
 คนหนึ่งนั่งนิ่งอยู่หลังพวงมาลัย
 "แม่จะกลับกรุงเทพ เช่นไปกับแม่ไหมลูก" แม่พูดเบา ๆ
 "แล้วพ่อละแม่" ผมถามแม่ไม่ตอบ
 "บ้านของเราที่กรุงเทพ ๆ ขายเป็นแล้วนี่ครับ แม่จะกลับไปอยู่ไหน"
 แม่นิ่งเงียบ ครู่ต่อมาจึงเดินเข้าไปคุยกับพ่อในบ้าน เสียงเอะอะดังลั่น จับใจความ
 ได้ว่าแม่ไม่อาจทนอยู่เป็นชาวสวนเช่นนี้ได้
 แม่บอกว่าการมาบ้านสวนเป็นครั้งคราวอาจมีความสุข แต่การมาอยู่แบบ
 ถาวรนั้นเป็นความทุกข์
 แม่มองไม่เห็นว่ามันจากนี้พ่อจะมีอนาคตอย่างไร แม่ชอบแต่งตัวสวย ๆ
 ใช้สินค้าแบรนด์เนม รักความสะอาดทุกสิ่ง.....
 "พ่อครับ แม่กำลังจะไปแล้ว" ผมละล่ำละลักบอก น้ำตานองหน้า โฝกอด
 พ่อเห็นด้ามปืนโผล่พ้นออกมาจากขอบกางเกงของพ่อด้วย
 ผมรู้ว่าพ่อคงโกรธแม่มาก และคงไม่เคยคิดมาก่อนว่าแม่จะจากเราสอง
 คนไปในห้วงยามของชีวิตซึ่งกำลังตกที่นั่งลำบากเช่นนี้ ผมเองก็ไม่เคยคิด
 เหมือนกัน
 (เซนในสวน. 2558 : 45)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า สามียะภรรยาไม่ตรงกัน
 ก็เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาในครอบครัว ค่านิยมของสามีและภรรยาไม่ตรงกัน จะมีชีวิตต่อไปไม่ได้
 ตอนที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันจะต้องมีฝ่ายหนึ่งซึ่งส่วนใหญ่เป็นฝ่ายหญิงต้องอดทน แต่ตามทีเวลา
 ผ่านไปเรื่อย ๆ ก็จะอดทนไม่ไหว จึงทำให้เกิดการทะเลาะกัน และกลายเป็นปัญหาใหญ่ในครอบครัว
 ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน กล่าวถึงพ่อบอกความจริงกับย่าว่าแม่จากครอบครัวไปทำให้
 ย่านึกถึงตอนเด็ก ๆ มีชีวิตอยู่กับย่าทวดเพียงสองคน แสดงให้เห็นถึงปัญหาสามีกับภรรยาในครอบครัว
 มีตัวอย่างต่อไปนี้

ย่าคาดคั้นอยู่นานกว่าพ่อจะยอมบอก แล้วจู่ ๆ ย่าก็ร้องไห้ รำพันถึง
 เหตุการณ์ตอนที่ปู่ทวดหึงย่าทวดไปมีผู้หญิงอื่น ทำให้ย่าทวดกับย่าต้องอยู่เฉยๆ
 ชีวิตกันเพียงสองคนแม่ลูก
 (เซนในสวน. 2558 : 48)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่าในครอบครัวมีปัญหาสามีมีผู้หญิงอื่น แล้วทั้ง
 ภรรยากับลูกไป จึงทำให้ภรรยากับลูกต้องมีชีวิตอยู่เพียงสองคน ครอบครัวไม่มีผู้ชายก็ขาดแรงงาน

ทำงาน ลูกไม่ได้ความรักและความสนใจจากพ่อ ทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่นและความสุข ทำให้ลูกมีความทรงจำที่ไม่ดี เติบโตแล้วยังไม่สามารถลืมความโศกเศร้าได้

ในนวนิยายเรื่อง โลกสวยที่น้ำใส กล่าวถึงแม่อยากย้ายไปอยู่ชานเมือง แต่พ่อไม่ยอมย้าย ได้แสดงให้เห็นถึงปัญหาสามีกับภรรยาในครอบครัว มีตัวอย่างต่อไปนี้

พ่อผมบอกว่าเมื่อหลายปีก่อน แม่อยากย้ายไปอยู่ชานเมืองเพราะแม่ไม่ค่อยแข็งแรงและเป็นโรคมะเร็งพัธด้วย แม่เคยชวนพ่อไปดูบ้านแถวพุทธมณฑลบ้าง แถวนนทบุรีบ้างตั้งหลายครั้ง พ่อก็พาไปแต่ไม่ซื้อเสียที แม่อยากมีพื้นที่สีเขียว อยากปลูกต้นไม้บนดิน อยากมีสวนกว้าง ๆ แต่พ่อก็ย้ายออกจากบ้านกลางเมืองไม่ได้เพราะตึกแถวเป็นของอาภรณ์ที่ซื้อให้ลูกหลานอยู่อาศัยและทำมาค้าขาย เป็นมรดกตกทอดกันมาจนถึงรุ่นพ่อผมซึ่งเป็นลูกคนเดียว พ่อจึงกลายเป็นคนที่ต้องรักษาบ้านของตระกูลไว้ ไม่สามารถทำตามที่แม่ต้องการมาจนถึงทุกวันนี้ครับ”

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 27)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า ตามสถานการณ์สามีกับภรรยา อาจจะมีความคิดเห็นและความต้องการที่ตรงกัน ชานเมืองจะน่าอยู่มากกว่ากลางเมืองสำหรับผู้ที่ไม่แข็งแรง แต่ตึกแถวในกลางเมืองก็เป็นมรดกวัฒนธรรมกับสถาปัตยกรรม ต่างคนมีงานกับความรับผิดชอบของตัวเอง จึงทำให้มีปัญหาสามีกับภรรยาเกิดขึ้นในครอบครัว

ในนวนิยายเรื่อง โลกสวยที่น้ำใส ตอนที่แดนกับพ่อพูดคุยกัน ได้แสดงถึงหลังจากแม่เสียชีวิตไป พ่อยังมีอารมณ์โศกเศร้าซ่อนอยู่ในใจ ดังมีตัวอย่างต่อไปนี้

“เรามีกันอยู่สองคน ถ้าไม่ฟังพ่อแล้วแดนจะฟังใครล่ะครับ” แดนพูดไม่คิดอะไร แต่พ่อมีอากัปภิกิริยาเปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัด

“นี่ถ้าแม่ของลูกยังอยู่ล่ะก็ อะไร ๆ มันคงดีกว่านี้เยอะเลยนะ”

พ่อทำหน้าที่เศร้าให้แดนเห็นอีกแล้ว

“พ่อคิดถึงแม่อีกแล้วลิ”

แทนคำตอบ พ่อพยักหน้ารับไว้ลุ่มเสียด

“พ่อเคยบอกให้แดนเข้มแข็ง แต่พ่อกลับเป็นอย่างนี้ทุกทีที่พูดถึงแม่”

พ่อของแดนสะบัดศรีษะเบา ๆ แล้วยิ้มให้ลูกชาย เป็นรอยยิ้มที่ดูเศร้า ๆ แดนรู้ว่าข้างในอกพ่อยังคงปวดร้าวกับแผลเป็นที่พ่อตำหนิตัวเองอยู่เรื่อยว่าตนมีส่วนเป็นต้นเหตุ

.....

พ่อไม่มีแม่ พ่อกลายเป็นคนที่มีความทุกข์เรื้อรังอยู่ในใจ และยิ่งแสดงออกให้เห็นเด่นชัดเมื่อมองหน้าเขา

“หลานหน้าเหมือนแม่ของหลานมากนะ รู้หรือเปล่า” คุณยายเคยคาดเดาถึงความเป็นไปได้ของสาเหตุที่พ่อเกิดความรู้สึกบางอย่างเวลาเห็นหน้าแดน

แดนเชื่อว่าคงเป็นเพราะพ่อรักแม่มากด้วย พ่อจึงทำใจรับความสูญเสียครั้งใหญ่ไม่ได้ มันคงเป็นความเศร้าที่ค้างคาอยู่ในอกพ่อสุดลึก ไม่สามารถลบเลือนหรือรักษาให้หายขาดได้ และแดนเองนั้นแหละที่กลายเป็นตัวกระตุ้น โดยไม่ได้ตั้งใจ

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 42-43)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า ในครอบครัวมีปัญหาเกิดจากเพราะพ่อแม่ฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตไป คนที่ยังมีชีวิตอยู่จะคิดถึงคนที่เสียชีวิตไปเป็นอย่างยิ่ง ในระยะเวลาที่ยาวนานก็ไม่สามารถเดินออกจากความโศกเศร้าได้ เวลาที่พูดถึงคู่รักที่เสียชีวิตไป ทั้ง ๆ ที่มีรอยยิ้มบนหน้าทำงาน มีชีวิตตามปกติทุกวัน แต่ยังคงมีความเจ็บและโศกเศร้าอยู่ในใจ ในเวลาว่างหรืออยู่คนเดียวก็คิดถึงคู่รักอยู่เสมอ

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่า ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเชว่นบู๊ค อวอร์ด พ.ศ. 2558–2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาครอบครัวที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างสามีกับภรรยา สามีเป็นผู้นำของครอบครัว ต้องตัดสินใจทุกอย่าง โดยปกติภรรยาต้องฟังและทำตาม แต่ภรณาก็มีความคิดเห็นของตัวเอง ถ้ามีความไม่พอใจก็ต้องอดทน ตามเวลาผ่านไปเรื่อย ๆ เมื่อภรรยาอดทนไม่ได้ ก็จะเกิดการทะเลาะกัน และถ้าสามีกับภรรยาหย่าร้างกันหรือมีฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตไปหรือทิ้งครอบครัวไป อีกฝ่ายหนึ่งหรือคนที่ยังมีชีวิตอยู่ก็จะมีอารมณ์โศกเศร้า โดยเฉพาะคนที่ยังมีชีวิตอยู่ จะคิดถึงคนที่เสียชีวิตไปเป็นอย่างยิ่ง

4.1.2 ปัญหาเด็กกับเยาวชน

ปัญหาเด็กกับเยาวชนในครอบครัว อาจเกิดขึ้นเพราะได้รับอิทธิพลต่อจากปัญหาจากสามีและภรรยา ถ้าพ่อแม่มีความขัดแย้งตลอดเวลา ในครอบครัวจะขาดความรักและความอบอุ่น ทำให้ลูกได้รับอิทธิพล และเกิดปัญหาต่าง ๆ

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่กล่าวถึง เซนได้เห็นข้าวของแม่ซึ่งเป็นข้าวแต่งงานใหม่ แล้วจึงร้องไห้ แสดงให้เห็นถึงปัญหาเด็กกับเยาวชนที่หลังจากพ่อแม่หย่าร้างไป มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

ข้าวของแม่กับหนูมีใหญ่ไฮโซเจ้าของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ผมนั่งดูอยู่ด้วยใกล้ ๆ สักพักพ่อก็หันมาทางผมแล้วพูดว่า "แม่เขาคงตัดสินใจถูกแล้วละเซน" พ่อพูดออกมาแค่นั้น แต่กลายเป็นผมเองที่ร้องไห้โฮสะอึกสะอื้น

(เซนในสวน. 2558 : 45)

จากตัวอย่างที่ยกมา วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า หลังจากพ่อแม่หย่าร้างไป ลูกจะเสียใจ เพราะในหัวใจของลูกแต่ละคนคงอยากได้ครอบครัวที่มีทั้งพ่อทั้งแม่ อย่างนี้จึงถือว่าเป็นครอบครัวที่ครอบครัวสมบูรณ์และมีความสุข หลังจากได้รับรู้แม่จะจากครอบครัวไป จึงเสียใจและร้องไห้ เพราะไม่กล้าจะคิดชีวิตที่ไม่มีแม่จะอยู่ต่อไปอย่างไร

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่กล่าวถึงแม่ของเซนป่วยเป็นมะเร็ง สุดท้ายเสียชีวิตไป เซนเสียใจเป็นอย่างมาก ยิ่ง แสดงให้เห็นถึงปัญหาเด็กกับเยาวชนในครอบครัว มีตัวอย่างต่อไปนี้

ผมร้องไห้ทุกวันที่ไปงานศพของแม่ ตั้งแต่วันแรกจนถึงวันเผา ทุกครั้งที่หันมองดูรูปถ่ายของแม่ ผมรู้สึกราวกับว่าสายตาของแม่ที่จ้องมองมา ยังห้วงหาอาหารและคอยเป็นห่วงเป็นใยผมอยู่เสมอ

(เซนในสวน. 2558 : 123)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า ในครอบครัวที่เกิดปัญหาเด็กกับเยาวชน ถ้าพ่อหรือแม่เสียชีวิต ลูกจะโศกเศร้าใจเป็นอย่างมาก เพราะโดยทั่วไปเยาวชนไม่สามารถควบคุมอารมณ์เหมือนผู้ใหญ่ได้ บุคคลที่ใกล้เคียงที่สุดเสียชีวิตไปไม่สามารถกลับมาอีกได้ เมื่อมองเห็นรูปถ่ายก็นึกถึงความรักและความใส่ใจดูแลที่ได้รับจากแม่ จึงร้องไห้ไม่หยุดในระหว่างงานศพ

ในนวนิยายเรื่อง โลกสวยที่น้ำใส กล่าวถึงแม่เสียชีวิตตอนที่แดนอายุยังน้อย แดนไม่สามารถเข้าใจเรื่องความตายได้ แสดงให้เห็นถึงปัญหาเยาวชน มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตอนที่แม่จากไป แดนอายุยังไม่ถึงสิบขวบ ความเป็นเด็กทำให้แดนไม่เข้าใจเรื่องความตาย เขารู้จักสภาวะของการเจ็บไข้ได้ป่วยกับการเสียชีวิตเพียงผิวเผิน รับทราบแต่เพียงว่าช่วงหนึ่งแม่ไม่สบายมาก และวันหนึ่งแม่ก็ถูกพาตัวไปนอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล ต่อมาอีกพักหนึ่งแม่ก็หายตัวไปไม่กลับมาอีกเลย หายขึ้นไปอยู่บนฟ้าตามคำบอกเล่าของคุณตาคุณยาย แดนจำไม่ได้หรือจะพูดให้ถูกก็คือยังจำไม่เป็น ได้แต่ปะติดปะต่อคำบอกเล่าผสมผสานกับเหตุการณ์หลายอย่าง แล้วคิดเอาเองอย่างเด็ก ๆ ว่าแม่ไปสวรรค์ จนกระทั่งเมื่อโตพอจะรู้อะไรดีขึ้น แดนจึงรับรู้ความจริงว่า...แม่ตายแล้ว

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 43)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า ในครอบครัว เด็กกับเยาวชนจะเกิดปัญหาง่ายหลังจากที่พ่อหรือแม่เสียชีวิต เพราะอายุและความรู้ที่ไม่เพียงพอทำให้เยาวชนไม่สามารถเข้าใจเรื่องความตายได้ ผู้ใหญ่คนอื่นในครอบครัวก็อธิบายด้วยภาษาง่าย ๆ และจินตนาการที่เด็กกับเยาวชนเข้าใจได้

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน ตอนที่กล่าวถึง เมื่อการสู้รบเกิดขึ้น ปืนใหญ่ส่งเสียงดังน้อย ๆ ทั้งสามคนก็ร้องไห้เพราะพ่อแม่ไม่ได้อยู่พร้อมกัน แสดงให้เห็นถึงปัญหาเยาวชน มีตัวอย่างต่อไปนี้

“พี่น้องฮือ ๆ พ่อแม่จะเป็นไบบ้างฮือ ๆ” ในที่สุดนางร้องให้ขึ้นมาคนแรก
 “วิทอยากหาแม่ งา ๆ” วิทก็ร้องผสมโรง
 “น้องคิดร้องขึ้นมาอีกคน”
 “ใจเย็น ๆ น้องหยุดร้องเสียเถอะ พ่อแม่คงไม่เป็นไรหรอก”
 ผมพยายามปลอบน้อง ๆ ทั้ง ๆ ที่เลือดในกายตนเองจวนจับกันเป็นก้อน
 แข็งเข้าไปทุกที แต่น้อง ๆ หาได้ฟังเสียงไม่ กลับร้องให้เสียงดังมาก
 (ลูกชายแดน. 2559 : 23)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า เด็กกับเยาวชนส่วนใหญ่จะรู้สึกไม่ปลอดภัย
 เมื่อมีเหตุการณ์น่ากลัวเกิดขึ้น มีนิสัยที่พึ่งพาผู้ปกครอง โดยเฉพาะถ้าเหตุการณ์ทำให้ตัวเองรู้สึก
 ไม่สบายใจไม่ปลอดภัย ก็อยากจะไปหาพ่อแม่ เพราะเด็กกับเยาวชนมีอายุน้อย ได้ความรู้สึกปลอดภัย
 ส่วนใหญ่มาจากผู้ปกครอง

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่า ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเวนบุคกอร์ด
 พ.ศ. 2558–2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาครอบครัวด้านเด็กกับเยาวชน ส่วนใหญ่เกิดขึ้นเพราะ
 ได้รับอิทธิพลจากความขัดแย้งจากพ่อแม่ ถ้าครอบครัวขาดความอบอุ่นและความรักไป ลูกในครอบครัว
 จะรู้สึกไม่มีความสุข ถ้าผู้ปกครองให้ความสนใจน้อยหรือวิธีการสั่งสอนไม่เหมาะสม ลูกจะมีปัญหา
 เกิดขึ้นได้ง่าย

4.2 ปัญหาสังคม

มนุษย์มีสังคมและดำเนินชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน โดยนำทรัพยากรธรรมชาติมา
 ใช้เพื่อดำรงชีวิต เริ่มจากเป็นสังคมเกษตร และพัฒนาเป็นสังคมอุตสาหกรรม มนุษย์ได้นำ
 ทรัพยากรธรรมชาติมาใช้มากมาย ทำให้สิ่งแวดล้อมถูกทำลาย มีผลกระทบกลายเป็นปัญหาสังคม
 ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเวนบุคกอร์ด พ.ศ. 2558–2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหา
 สังคมในด้านสิ่งแวดล้อม ความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม ความยากจน และความเจ็บป่วย ดังมี
 รายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติหลากหลาย คนไทยจะ
 นำทรัพยากรจากธรรมชาติมาเพื่อดำรงชีวิตได้อย่างสะดวกสบาย โดยเฉพาะในชนบทซึ่งส่วนใหญ่
 ทำการเกษตร แต่ค่านิยมในชนบทเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ คนที่ทำการเกษตรน้อยลง คนใช้ทรัพยากรธรรมชาติ
 เพื่อดำรงชีวิตก็น้อยลง และตามสังคมพัฒนาเรื่อย ๆ เศรษฐกิจได้การเจริญเติบโต แต่สิ่งแวดล้อม
 ก็ถูกทำลาย ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเวนบุคกอร์ด พ.ศ. 2558–2560 ได้สะท้อน
 ให้เห็นถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่กล่าวถึง เซนเดินตามพ่อไปจับปลาในทุ่งนา ในน้ำยังมีปลาแต่ในนาไม่มีข้าว ได้แสดงให้เห็นถึงปัญหา ๆ ด้านการใช้ทรัพยากร มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

"เซนเห็นไหม ในน้ำยังมีปลา" พ่อพูดพลางรับลูกกลับไปถือ

"แต่ในนาไม่มีข้าว" ผมตีสำนวนต่อปากต่อคำกับพ่อ

"ใช่ ในนาไม่มีข้าว" พ่อพูดเสียงเรียบ "ไม่ทำนาแล้วจะมีข้าวได้อย่างไร

ข้าวในนาเกิดเองไม่ได้นะลูก เราต้องปลูกมันขึ้นมา" พ่อพูดกลัวยิ้ม

(เซนในสวน. 2558 : 12)

จากตัวอย่างที่ยกมา วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นว่า ในชนบทอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ชาวบ้านสามารถนำมาใช้ได้อย่างสะดวกสบาย แต่คนที่ทำการเกษตรน้อยลงจนในนาไม่มีข้าว ตามที่สังคมพัฒนาไปเรื่อย ๆ ชาวบ้านมองไม่เห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่รอบ ๆ ตัว ทรัพยากรพวกนี้ไม่ได้ถูกใช้ให้เป็นประโยชน์

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่เปิดเรื่องแสดงให้เห็นชีวิตและความเป็นอยู่ในชนบท ช่วงฤดูร้อนมีลักษณะแห้งแล้ง อากาศร้อนระอุ มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

แดดเดือนเมษายาร้อนระอุ มองไกลออกไปในท้องทุ่ง เปลวแดดจับตัว

ต้นระริกอยู่ไหน ๆ หากมองเผินผ่าน ภาพท้องทุ่งนาจะเป็นเหมือนภาพเขียนสี

น้ำมันของจิตรกรแนวอิมเพรสชันนิซึมในโปสเตอร์การ์ด บางช่วงเป็นสีน้ำตาลหม่น

บางช่วงเป็นสีเทาตุ้มน้ำโคลน ไม่มีหญ้าคลุมดิน มีหน้าซำผืนดินนั้นยังแห้งจนแยก

ออกจากกันเป็นร่องลึกอีกด้วย

(เซนในสวน. 2558 : 9)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า ในช่วงฤดูร้อน ฝนไม่ตก จึงเกิดปัญหาความแห้งแล้ง พื้นดินที่ทำเกษตรไม่มีน้ำและไม่ได้ปลูกข้าวปลูกนา แห้งจนแยกออกจากกัน ส่วนใหญ่เป็นสีน้ำตาลหม่นหรือสีเทา ตุ้มน้ำโคลนไม่มีชีวิตชีวา

ในนวนิยายเรื่อง โลกสวยที่น้ำใส ได้กล่าวถึงบริษัทก่อสร้างต้องตัดต้นไม้ กำจัดวัชพืชเพื่อมีที่ว่างทำการก่อสร้าง แสดงให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

แดนหันไปมองพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีสีเขียวปกคลุมเป็นหย่อม ๆ ผิวน้ำราบเรียบ

ที่เคยกระเพื่อมเป็นริ้วและแสงประกายระยิบระยับยามลมพัดอันตรธานไป

เหมือนถูกกำจัดด้วยยางลบก้นถัง แดนพยายามมองหาสิ่งมีชีวิตที่เห็นว่ามีอยู่

มากมายเมื่อวันก่อน แต่ดูเหมือนว่าสัตว์ต่าง ๆ หนีหายไปเกือบหมด พวกแมลงปอ

และผีเสื้อยังมีหลงเหลือให้เห็นบ้าง แต่หมุ่นกกาหนีไปหมดแล้ว ไม่มีทั้งนกบิน

นกกินน้ำ วันก่อนแควมีเสียงจามของคนในทีมงานครั้งเดียว มันยังตกใจบินหนีด้วย

อาการแตกตื่น แล้ววันนี้ละ เสียงดังโครมครามขนาดนี้ ความสั่นสะเทือนเลื่อน
ลั่นปานนี้ ความเคลื่อนไหวเข้าชั้นโกลาหลอลหม่านขนาดนี้ มันคงไม่อยู่รอเผชิญแน่
(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 49)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า มนุษย์ต้องการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ
จึงต้องการที่ว่างเปล่าเพื่อก่อสร้างถนนและสนามบิน จึงต้องตัดต้นไม้ กำจัดพืชหญ้าในป่าไม้ ทำให้สัตว์
ต่าง ๆ ไม่มีที่พำอาศัยจึงต้องหนีหายไปที่อื่น ป่าไม้ที่สวยงามมีชีวิตชีวากลายเป็นแหล่งก่อสร้าง มนุษย์
เข้ามาทำกิจกรรม เกิดมลพิษทางเสียง ทำให้สัตว์ท้องถิ่นตกใจ ไม่ได้มีชีวิตที่เงียบสงบ จึงต้องหนีไป
ที่อื่นเพื่อมีชีวิตต่อไปได้

ในนวนิยายเรื่อง ห้องเรียนไม่มีฝา กล่าวถึงหลวงลุงอธิบายให้มูเลฟฟังว่า ทำไมต้นไม้
ถึงตาย แสดงให้เห็นถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในสังคม มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

“แล้วทำไมต้นไม้ถึงตายครับหลวงลุง”

“การเลี้ยงกุ้งต้องใช้น้ำเค็ม เครื่องสูบน้ำจะดูดน้ำเค็มจากทะเลมาใส่
ในบ่อ พอดินถูกน้ำเค็มก็กลายเป็นดินเค็ม ต้นไม้ทุกชนิดเลยตายหมด...
แถมพื้นที่ที่ใช้ทำบ่อกุ้งจะปลูกอะไรไม่ขึ้นอีกนับหลายสิบปีทีเดียว”

(ห้องเรียนไม่มีฝา. 2559 : 13)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า ในชนบทที่ริมทะเลชาวบ้านนิยมทำบ่อมา
เลี้ยงกุ้ง จึงต้องใช้เครื่องสูบน้ำดูดน้ำเค็มจากทะเลลงมาในบ่อเพื่อเลี้ยงกุ้งได้สะดวก เมื่อทำอย่างนี้ไป
เวลานาน ที่ดินก็กลายเป็นดินเค็ม เพราะน้ำเค็มแทรกเข้าไปในที่ดินหมด หลังจากนั้นไปที่ดินรอบ ๆ
บ่อเลี้ยงกุ้งจึงไม่สามารถปลูกพืชพันธุ์ขึ้นมาอีก สิ่งแวดล้อมถูกทำลาย

ในนวนิยายเรื่อง กระทายในพระจันทร์ ได้กล่าวว่าสวนมะพร้าวบนเกาะสมุยลดลง
เรื่อย ๆ เพราะชาวเกาะเล็กทำสวนมะพร้าวผันตัวไปทำธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งต้องตัดต้นมะพร้าวเพื่อ
ก่อสร้างแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก มีตัวอย่างต่อไปนี้

สุดาสั่งเกตว่าจำนวนสวนมะพร้าวไม่ว่าจะเป็นบนภูเขาหรือใกล้ชายหาด
ลดลงเรื่อย ๆ จากการท่องเที่ยวที่มีแต่การก่อสร้าง ถางสวนถมทะเล เพื่อสร้าง
ป่าคอนกรีต ชาวสวนมะพร้าวหลายคนเลิกทำสวนตากแดดตัวดำและผืนตัวเอง
เข้าสู่วงการธุรกิจสร้างตึกติดแอร์ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตไม่เคยหยุดนิ่ง
มันเปลี่ยนแปลงไปตามผู้คนบนโลกที่เปลี่ยนแปลงไปจริง ๆ

(กระทายในพระจันทร์. 2560 : 91)

เกาะสมุยขึ้นชื่อว่าเป็นเกาะแห่งมะพร้าว มีมะพร้าวพันธุ์ดีที่สุดและเป็น
แหล่งผลิตมะพร้าวได้มากที่สุดของประเทศไทย เสน่ห์ของสมุยก็คือมีสวนมะพร้าว
อยู่ทั่วทุกเนินเขา และทิวมะพร้าวยาวไปตลอดแนวชายหาด แต่เมื่อการท่องเที่ยว

เข้ามา มีการก่อสร้างเกิดขึ้นมากมาย ต้นมะพร้าวถูกโค่นลงต้นแล้วต้นเล่า สุดา
อดสงสัยไม่ได้ว่าแล้วสมุญจะเหลือเสน่ห์อะไรไว้สร้างประทับใจให้
นักท่องเที่ยว

(กระต่ายในพระจันทร์. 2560 : 92)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า ตามที่สังคมได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว ดังเช่น
เกาะสมุย ชาวบ้านดั้งเดิมจากประกอบอาชีพทำสวนมะพร้าวได้เปลี่ยนไปทำธุรกิจท่องเที่ยวซึ่งไม่ต้อง
ทำงานหนัก มีการตัดต้นมะพร้าวเพื่อใช้ที่ดินไปเป็นแหล่งท่องเที่ยว สร้างที่พัก มีสิ่งก่อสร้างเกิดขึ้น
มากมาย จำนวนต้นมะพร้าวก็ลดลงไป ทำให้ธรรมชาติบนเกาะสมุยถูกทำลาย มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยว
ที่เกาะสมุยมากขึ้น เป็นปัญหาของธรรมชาติที่เสื่อมโทรม ไม่เห็นต้นมะพร้าวที่สวยงามเหมือนเดิม

ในนวนิยายเรื่อง กระต่ายในพระจันทร์ ได้กล่าวถึงจำนวนของปลาในทะเลอยู่รอบ ๆ
เกาะสมุยลดลงมา เพราะเรือประมงขนาดใหญ่เป็นต้นเหตุทำให้ธรรมชาติถูกทำลาย มีตัวอย่างต่อไปนี้

ทะเลแถบนี้มีเรือประมงขนาดใหญ่ออกจับปลาเพิ่มมากขึ้น แต่จำนวน
ปลาลดลงตามความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศทางทะเล ชาวประมงต้องค้นหา
ปลาได้ยากเต็มที จนบางรายต้องเปลี่ยนอาชีพไปเป็นคนขับเรือพานักท่องเที่ยว
ไปเที่ยวตามเกาะใกล้ ๆ

(กระต่ายในพระจันทร์. 2560 : 125)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติในทะเลถูก
ทำลาย เพราะนายทุนเรือขนาดใหญ่มีอุปกรณ์ช่วยจับปลาได้จำนวนมาก จึงทำให้ชาวบ้านที่มีทุนน้อย
เรือขนาดเล็กหาปลาหาจับปลายากขึ้น และตามทีชาวบ้านแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติมากเดินไป
ทำให้ระบบนิเวศน์เสื่อมโทรม จำนวนปลาก็ลดลงไป ชาวบ้านที่เป็นอาชีพประมงไม่สามารถหารายได้
เลี้ยงครอบครัวด้วยวิถีเดิม จึงเปลี่ยนไปทำธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อดำรงชีวิตต่อไป

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่า ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเวนบุ๊กอวอร์ด
พ.ศ. 2558–2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสังคมในด้านสิ่งแวดล้อม สาเหตุคือมนุษย์จัดกิจกรรมต่าง ๆ
เพื่อพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ ต้องตัดป่าไม้เพื่อก่อสร้างถนนหรืออาคารต่าง ๆ ทำให้ต้นไม้สีเขียว
ลดลง สัตว์ต่าง ๆ ก็หนีหายไปเพราะไม่มีที่พักอาศัย สภาพอากาศเลวร้ายมากขึ้น สังคมได้พัฒนา
แต่ธรรมชาติถูกทำลาย

4.2.2 ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม

ความขัดแย้งเป็นประเด็นที่มีอยู่เสมอเพราะตั้งแต่เกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมา เมื่อมีคนที่มี
ความแตกต่างกัน เราก็เจอความขัดแย้ง ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเวนบุ๊กอวอร์ด
พ.ศ. 2558–2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ในนวนิยายเรื่อง โลกสวยที่น้ำใส ตอนที่พวกแดนขับรถผ่านบ้านริมถนนในชุมชนบ้านน้ำใส ได้เห็นชาวบ้านที่ต่อต้านโครงการก่อสร้างสนามบินในชุมชนบ้านน้ำใส แสดงให้เห็นถึงปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม มีตัวอย่างต่อไปนี้

“นั่นไง เจออีกแล้ว เมื่อเข้าตอนผ่านมามองไม่เห็น” พ่อของแดน
บอกน้ำเกษมกับพี่ทรงกลดขณะชี้ให้ดูบ้านริมถนนหลังหนึ่งซึ่งปักป้ายรูปกำปั้น
และรูปเครื่องบินถูกคาดหวังด้วยกากบาทสีแดง

อาชวลิตชะลอความเร็วรถลง แดนอ่านข้อความที่เขียนไว้ได้ภาพ

‘ไปสร้างสนามบินที่อื่น ไป!’

ทุกคนในรถถอยถ่วงหน้าอาชวลิตซึ่งเป็นผู้ขับมองหน้ากัน

“เมื่อเข้าตอนขามาแดนก็เห็นป้ายหนึ่งเขียนว่า ‘บ้านน้ำใสไม่เอาสนามบิน’” แดนเสริม

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 67)

จากตัวอย่างที่ยกมา วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า เมื่อมีความขัดแย้ง โดยปกติจะต้องแสดงความคิดเห็นด้วยออกมา เริ่มต้นเป็นปักป้ายพร้อมข้อความที่เข้าใจง่าย ต้องปักที่คนอื่นเห็นได้ง่าย และชัดเจน ยังนิยมใช้เครื่องหมายหรือสีสันเพื่อได้อธิบายและการเตือน

ในนวนิยายเรื่อง โลกสวยที่น้ำใส ได้กล่าวถึงฝ่ายต่อต้านโครงการสนามบินจัดเดินขบวนแห่ง แสดงให้เห็นถึงปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม มีตัวอย่างต่อไปนี้

รถตู้เพิ่งเลี้ยวออกจากบ้านพัก แดนเหลียวหลังมองคอแทบเคล็ด ขบวนรถ
และกลุ่มคนที่เคลื่อนไปบนถนนในเลนตรงข้ามไม่ใช่ขบวนแห่หน้าคหรือผ้าป่า
มหากุศลแน่ แม้จะไม่มีผู้คนร่วมขบวนลั่นทลามาหน้าตา แต่ก็มีจำนวนไม่น้อย
บางคนถือป้ายเล็ก ๆ บางคนช่วยกันถือป้ายผ้ายาว บนรถกระบะแบบมีโครงเหล็ก
ข้างรถติดป้ายรอบคัน เสียงประกาศผ่านเครื่องขยายเสียงดังลั่นอยู่ในตัวรถ
ฟังไม่รู้เรื่องว่าพูดอะไรบ้าง

“งานเข้าแล้วสิพวกเรา” อาชวลิตชะลอรถแล้วชำเลืองมองในกระจกหลัง

ป้ายผ้าและเขียนคำด่าทอกล่าวหาว่าโครงการทำให้น้ำท่วมชุมชนใน
ระดับสูงและชงนานผิดปกติ

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 116)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า นอกจากที่ปักป้ายพร้อมข้อความที่เข้าใจง่ายแล้ว ยังมีจัดการเดินขบวนประท้วงอยู่แถวถนนหรือสถานที่ต่าง ๆ กลุ่มคนที่ต่อต้านจะร่วมตัวถือป้ายเล็กหรือช่วยกันถือป้ายยาว ยังมีเครื่องขยายเสียงเพื่อสามารถแสดงความคิดเห็นและความต้องการของตัวเองอย่างชัดเจน

ในนวนิยายเรื่อง โลกสวยที่น้ำใส กลางถึงหลังจากมีฝ่ายต่อต้านโครงการสนามบินมาจัดเดินขบวนขึ้นมา ก็มีฝ่ายสนับสนุนจัดเดินขบวนขึ้นมาด้วย แสดงให้เห็นถึงปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม มีตัวอย่างต่อไปนี้

ทว่าเพียงสองวันหลังจากที่กลุ่มผู้ต่อต้านสนามบินตั้งเต็นท์ประท้วงและแสดงสิทธิคัดค้านตามระบอบประชาธิปไตย เหตุการณ์ไม่คาดฝันก็เกิดขึ้น

เด็ก ๆ ในห้องเรียนต่างพูดคุยกันถึงมีในตอนเช้า มีประชาชนที่อาศัยอยู่ในห้องที่บ้านน้ำใสกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยกว่ากลุ่มต่อต้านกว่าครึ่ง รวมตัวกันจัดขบวนแห่ไปตามถนนและไปตั้งเต็นท์อยู่ที่ชายสวนของคนในกลุ่ม ไม่ไกลจากพื้นที่ก่อสร้างของบริษัทสยามออยล์และเต็นท์ของกลุ่มต่อต้านโครงการ แม้จะมีการดำเนินกิจกรรมคล้ายกัน แต่ข้อความและเนื้อหาของกลุ่มหลังนี้แสดงออกว่าสนับสนุนให้มีการก่อสร้างสนามบินในบ้านน้ำใส.....

แดนกับเพื่อนในห้องเรียนจับกลุ่มพูดคุยเรื่องนี้อย่างเคร่งเครียด

“เรื่องมันชักบานปลายกันไปใหญ่แล้ว” วิณาเริ่ม

“ไม่น่าเลย มันกลายเป็นเรื่องความขัดแย้งของพ่อกับแม่พวกเราไปได้
อย่างไรกัน” ปิ่นทองทำหน้ามุ่ม

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 122)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า เวลาที่มีความขัดแย้ง ทั้งสองฝ่ายอาจจะมีจำนวนสมาชิกไม่เท่ากัน แต่ทั้งฝ่ายต่อต้านและฝ่ายสนับสนุนก็มีการจัดกิจกรรมคล้ายกัน ถือป้ายเขียนด้วยข้อความง่าย ๆ รวมตัวกันเดินขบวน เพื่อสนับสนุนมุมมองและตำแหน่งของตัวเอง

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่า ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเชว่นบู๊คเอดวอร์ด พ.ศ. 2558–2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม เพราะต่างคนมีความคิดเห็นและค่านิยมไม่ตรงกัน ชาวบ้านนิยมรวมตัวกันจัดเดินขบวนแห่ ถือป้ายหลายขนาดที่เขียนคำง่าย ๆ หรือใช้เครื่องขยายเสียง เพื่อแสดงความคิดเห็นกับความต้องการของตัวเอง

4.2.3 ปัญหาความยากจน

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน ได้กล่าวถึงสถานการณ์ครอบครัวของน้อยที่มีฐานะยากจน ไม่มีเงินรักษาโรค ในตอนที่พ่อของน้อยป่วยโรคลมชัก แม่ก็เริ่มตั้งครุฑ ตั้งตัวอย่างต่อไปนี้

แม่เล่าให้ฟังว่า แรกเริ่มเดิมทีก็พอมีเงินและที่ทางอยู่บ้าง แต่เริ่มจากที่ปลูกบ้าน และทรัพย์สินทั้งหมดต่างถูกขายไปจนหมด ดังนั้นพ่อแม่จึงเหลือแต่ตัวและเมื่อผมกับน้อง ๆ เกิดมาจึงพบกับความยากจนขั้นแค้นเท่านั้น

(ลูกชายแดน. 2559 : 14)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า ในสังคมไทยมีปัญหาความยากจน โดยเฉพาะครอบครัวที่อยู่อาศัยในชนบท ผู้ชายซึ่งเป็นผู้นำครอบครัว ต้องทำงานหาเงินมาเลี้ยงดูครอบครัว ถ้าสุขภาพไม่แข็งแรงเจ็บป่วยเป็นโรคที่ไม่สามารถทำงานได้ ประกอบกับภรรยาตั้งครรรค์ก็ขาดแรงงานทำมาหากินเพื่อดำรงชีวิต จึงต้องนำทรัพย์สินไปขายเพื่อได้เงินมาเลี้ยงดูครอบครัว เมื่อมีลูกหลายคน ก็ต้องหาเงินมาเลี้ยงดูลูกอีกหลายคน เป็นปัญหาความยากจนที่ทำให้ครอบครัวมีความเดือดร้อนมากยิ่งขึ้น

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน ได้กล่าวถึงปัญหาความยากจนในชนบท ถ้าไม่มีที่ดินทำมาหากินเป็นของตัวเอง ต้องไปเช่าที่ดินของคนอื่น ก็จะไม่มียาได้ที่มากพอไปเลี้ยงดูครอบครัว มีตัวอย่างต่อไปนี้

ปีนี้พ่อเช่าที่นาของยายปิ่นที่อยู่ถัดจากคลองยาง ซึ่งอยู่หลังหมู่บ้านไปราวครึ่งกิโลเมตร เหตุที่พ่อเช่านาทุ่งนี้เพราะค่าเช่าถูกกว่าของเจ้าอื่น ด้วยว่าพื้นที่นี้ต้องเสี่ยงอันตรายมากกว่าบริเวณอื่น คนอื่น ๆ ต่างไม่กล้าเสี่ยง แม้กระทั่งเจ้าของที่นาก็บอกเช่นนั้น

(ลูกชายแดน. 2559 : 14)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า ในสังคมไทยมีปัญหาความยากจน โดยเฉพาะในชนบท ชาวบ้านส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตร แต่บางคนไม่มีที่ดินของตัวเอง ก็ต้องไปเช่าที่ดินของคนอื่น เพื่อทำมาหากินเลี้ยงดูครอบครัว ทั้ง ๆ ที่เป็นที่ดินใกล้บริเวณมีการต่อสู้ซึ่งต้องเสี่ยงอันตรายมากกว่าบริเวณอื่น แต่มีค่าเช่าถูกจึงยอมไปทำนาที่บริเวณนี้

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน ตอนที่กล่าวถึงสภาพที่อยู่อาศัยของครอบครัวน้อย ได้แสดงให้เห็นถึงปัญหาความยากจน มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

บ้านของพวกเราเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวดูโรโรโกโลไม่ต่างจากเถียงนา ใต้ถุนยกสูงไว้ผูกวัว พื้นบ้านแบ่งเป็นสองห้อง ห้องนอนยกพื้นสูงกว่าห้องด้านนอกเล็กน้อย นอกจากนั้นพ่อยังต่อห้องเล็ก ๆ ยื่นออกมาขนานกับชานบ้านเพื่อทำเป็นห้องครัว เสาบ้านทำจากไม้ประดู่ถากหยาบ ๆ ส่วนประกอบอื่น ๆ ล้วนทำจากไม้ไผ่ หลังคามุงด้วยตับหญ้าคาที่ถึงรอบปีต้องสานตับใหม่มาเปลี่ยนเสมอ

(ลูกชายแดน. 2559 : 15)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า คนไทยในชนบทมีปัญหาความยากจน มีที่พักอาศัยอย่างโรโรโกโล ซึ่งนาหญ้า ต้นไม้ จากธรรมชาติมาเป็นวัสดุที่สร้างที่พักอาศัย เสาบ้านใช้ต้นไม้ที่แข็งแรง หลังคามุงด้วยหญ้า ที่เหลือทำจากไม้ไผ่ ไม่ได้สร้างด้วยคอนกรีต เป็นที่พักอาศัยที่เรียบง่ายไม่ต่างจากเถียงนา มีพื้นที่ไม่กว้างใหญ่ คนอยู่ด้านบนแต่ด้านล่างต้องเลี้ยงสัตว์

ในนวนิยายเรื่อง ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น กล่าวถึงบ้านอามาเกิด อุบัติเหตุไฟไหม้ ทุกสิ่งอย่างถูกเผาไปหมด แสดงให้เห็นถึงปัญหาความยากจนในสังคมไทย มีตัวอย่างต่อไปนี้

อีเล่าว่า หลังจากไฟไหม้ที่บ้านลำบากมาก อามา-แม่ของอีหยิบ
ของมีค่าติดมือออกมาได้เพียงไม่กี่อย่าง นอกนั้นหายวับไปกับเปลวไฟคล้ายเวลา
เผากระดาษไหว้เจ้าอย่างไรอย่างนั้น ยงดีที่ทุกคนในบ้านหนีออกมาได้ทัน

(ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น. 2559 : 25)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า สาเหตุที่มีปัญหาความยากจนเพราะเกิด
อุบัติเหตุหรือภัยพิบัติ มีปัจจัยทางธรรมชาติมีปัจจัยทางมนุษย์ที่ทำให้มีอุบัติเหตุหรือภัยพิบัติเกิดขึ้น
ซึ่งมีพลังงานที่ยิ่งใหญ่สามารถทำลายทุกสิ่งทุกอย่าง เกิดความสูญเสียหนักและเป็นอันตราย ทำให้
ครอบครัวที่ลำบากอยู่ยิ่งยากจนมากขึ้น

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่า ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊ค
อวอร์ด พ.ศ. 2558–2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความยากจนมีสาเหตุจากคนไทยโดยเฉพาะ
ในชนบท นิยมมีลูกหลายคน แต่ไม่ได้เป็นแรงงานช่วยหารายได้เลี้ยงครอบครัวได้ เมื่อผู้นำใน
ครอบครัวป่วย จะไม่มีแรงงานทำมาหากิน และคนไทยส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร มีรายได้ต่ำ ไม่
เพียงพอ บางคนไม่มีที่ดินของตัวเองจึงต้องไปเช่านาของคนอื่น นอกจากนี้เกิดอุบัติเหตุหรือภัยพิบัติ ก็
เป็นสาเหตุที่ทำให้มีปัญหาความยากจน

4.2.4 ปัญหาความเจ็บป่วย

ความเจ็บป่วยเป็นเรื่องปกติของคนในสังคม ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล
เซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558–2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความเจ็บป่วยของคนในสังคม มีตัวอย่าง
ดังต่อไปนี้

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน กล่าวถึงแม่เจ็บหายไปไม่ได้ติดต่อเซนเพราะป่วยเป็น
มะเร็ง ต้องเข้ารักษาในโรงพยาบาล แสดงให้เห็นถึงปัญหาความเจ็บป่วย มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

แม่นอนหลับนิ่งอยู่บนเตียง ผอมซูบ และสวมหมวกไหมพรมบนศีรษะ
ผมตกใจขณะมองดูแม่ที่นอนนิ่งอยู่บนเตียง ผมคิดไม่ถึงว่าแม่จะป่วยหนักเพียงนี้
หัวใจของผมเต้นรัวแรงและหวาดหวั่น

มองดูอย่างไรก็ไม่เหมือนแม่เลย

“แม่เป็นอะไรครับ ทำไมแม่เป็นแบบนี้...” ผมละล่ำละลักถาม
แม่กระซิบอ้อมแขนกอดผมแน่น ก่อนจะคลายวงแขนออกแล้วบอกเล่าอาการป่วย

นี่เองคือสาเหตุที่แม่เจ็บหายไป แม่ป่วยเป็นมะเร็งตับระยะสุดท้าย
ผมของแม่ร่วงจนหมดเพราะผลข้างเคียงจากการทำเคมีบำบัด

(เซนในสวน. 2558 : 120-122)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเขาวงกตสะท้อนว่า ในสังคมไทยมีปัญหาความเจ็บป่วย มีสถานภาพที่ป่วยหนัก เป็นมะเร็งตับระยะสุดท้ายซึ่งเป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาได้ ความเจ็บป่วย มีผลกระทบต่อหน้าตาและรูปร่างของผู้ป่วย ทำให้ผู้ป่วยผอมลง ผมหงอก ส่วนญาติพี่น้องเพื่อนฝูง ก็เสียใจเมื่อได้เห็นสภาพของผู้ป่วย

ในนวนิยายเรื่อง ห้องเรียนไม่มีฝา ได้กล่าวถึงความกตัญญูของสามเณรหนูดูละคุณแม่ที่ป่วย ได้แสดงให้เห็นถึงปัญหาความเจ็บป่วย มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

เรื่องราวกระจ่างขึ้นเมื่อมีการสอบถามผู้ป่วย แม่ของสามเณรหนูดูล้มป่วย มาร่วมเดือนแล้ว เริ่มจากเหน็บชาที่ขาเดินไม่ค่อยได้ ญาติพี่น้องพาไปรักษา เข้าโรงพยาบาลเกี่ยวกับเส้นประสาทนับเดือนก็ไม่ดีขึ้น อาการเหน็บชาลุกลามขึ้น เรื่อย ๆ กลายเป็นอัมพฤกษ์ครึ่งตัว

(ห้องเรียนไม่มีฝา. 2560 : 60)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเขาวงกตสะท้อนว่า ปัญหาความเจ็บป่วยที่มีอยู่ในสังคมไทย ยังมีโรคที่เกี่ยวกับเส้นประสาท ส่วนใหญ่อาการป่วยจะตามทีละขั้นตอน แต่ในระยะเวลาไม่นานมาก ก็ป่วยหนักขึ้น มีอาการป่วยที่ได้รับความดูแลไม่ดีขึ้น จนต้องนอนนิ่งอยู่บนเตียงในที่สุด

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน ได้กล่าวถึงพ่อของน้อยป่วยเป็นโรคชก แสดงให้เห็นถึง ปัญหาความเจ็บป่วยที่มีอยู่ในสังคมไทย มีตัวอย่างต่อไปนี้

ขณะอาการป่วยของพ่อทุเลาลงเมื่อได้น้องคนที่สอง ก่อนที่เหตุการณ์ ชายแดนจะรุนแรงขึ้น จนพวกเราต้องย้ายไปอยู่นาดง และคราวเคราะห์ซ้ำกรรมซัด เพราะในช่วงที่อยู่นาดงนั้น พ่อกลับป่วยหนักขึ้นมาอีก ชักตาตั้ง น้ำลายฟูมปาก นอนแน่นิ่ง ตัวแข็งทื่อเป็นเวลานาน ๆ ทั้งเช้าทั้งเย็น

(ลูกชายแดน. 2559 : 18)

วันนั้นพ่อบ่นตั้งแต่เช้า ว่าร้อนในคอมาก อ่อนเพลีย ไม่มีเรี่ยวไม่มีแรงเอา เสียเลย จึงลงไปนอนข้าง ๆ เพลของน้องวิท แต่พ่อตกป่วยกลับชักตาตั้งโดยเริ่ม จากที่พ่อบอกว่าหายใจไม่ออก แล้วสะอึกดังอีก ๆ ในลำคอ ตะกายไขว่คว้า อากาศ แล้วเอามือสองข้างดันคอตนเองจนสุด เหมือนจะให้สุดลมหายใจได้ กระนั้น หลังจากนั้นพอก็ตาเหลือกค้าง กล้ามเนื้อแขนขากระตุก น้ำลายฟูมปาก

(ลูกชายแดน. 2559 : 112-113)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเขาวงกตสะท้อนว่า ปัญหาความเจ็บป่วยที่มีอยู่ในสังคมไทย ผู้ป่วยได้ผลกระทบต่ออาการป่วยจึงทำให้ชีวิตมีความลำบาก และอาการป่วยอาจจะได้รับอิทธิพลจาก สภาพแวดล้อม ซึ่งสภาพสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมสามารถทำให้อาการป่วยเป็นหนักมากขึ้น ซึ่งอาการป่วยที่ร้ายแรงทำให้ชีวิตประจำวันของผู้ป่วยไม่สามารถดำเนินการต่อไปอย่างปกติได้

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน กล่าวถึงน้อยเกิดอุบัติเหตุ ทำให้ได้รับบาดเจ็บในหลายที่ของร่างกาย แสดงให้เห็นถึงความเจ็บป่วยที่อยู่ในสังคมไทย มีตัวอย่างต่อไปนี้

ถึงผมจะเดินเองได้แล้ว แต่ยังเจ็บที่แขนคอขาขวามากอยู่ การเดินเห็นหยิบจับอะไรก็ยังไม่คล่องแคล่วเอาเสียเลย โดยเฉพาะที่ขานั้นแผลลึกเกือบถึงกระดูก ซึ่งแผลนี้ยังต้องใช้ผ้าพันแผลปิดไว้ ขณะที่แผลตามหัว ลำคอ และแขนต่างตกระเด็นแล้ว ส่วนแผลเล็ก ๆ น้อย ๆ ตามส่วนอื่น ๆ ของร่างกายตกระเด็นแข็ง และมีไม่น้อยที่สะเก็ดหลุดไปแล้ว แลเห็นวงสีขวามวมชมพูเป็นดอกดวงอยู่ทั่วร่างกาย

(ลูกชายแดน. 2559 : 121)

จะตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า ปัญหาความเจ็บป่วยที่มีอยู่ในสังคมไทย มีผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของผู้ป่วย การบาดเจ็บที่ขาซึ่งมีแผลลึกเกือบถึงกระดูก ทำให้ผู้ป่วยเดินไม่ค่อยคล่องแคล่ว และส่วนที่บาดเจ็บอื่น ๆ ก็มีอยู่ที่อื่นของร่างกาย มีบางที่ยังต้องปิดผ้า แต่มีแผลที่เล็กน้อยก็ตกระเด็นหรือสะเก็ดหลุดไปแล้ว

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่า ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเชว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสังคมด้านความเจ็บป่วย มีทั้งรักษาได้และไม่สามารถรักษาได้ มะเร็งตับระยะสุดท้ายหรือโรคที่เกี่ยวกับเส้นประสาทเป็นโรคที่ไม่สามารถที่จะรักษาหรือรักษายาก และอาการป่วยก็ทำให้ผู้ป่วยไม่สามารถดำเนินชีวิตตามปกติได้ ต้องนอนนิ่งพักผ่อนให้คนอื่นดูแล หรือต้องกินยาเพื่อบรรเทาอาการป่วย นอกจากนี้สภาพสิ่งแวดล้อมก็เป็นสาเหตุที่ทำให้อาการป่วยหนักขึ้นได้

4.3 ปัญหาการสู้รบของประเทศเพื่อนบ้าน

ปัญหาการสู้รบของประเทศเพื่อนบ้านสะท้อนภาพความเดือดร้อนของคนไทยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ติดกับชายแดน ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเพียงเรื่องเดียว คือเรื่อง ลูกชายแดน

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน ได้กล่าวถึงครอบครัวน้อยกำลังกินข้าวมื้อเย็น ได้ยินเสียงปืนดังขึ้น ทำให้สมาชิกในครอบครัวตกใจกันทุกคน และที่ดินก็ถูกใช้ไปในการต่อสู้ มีตัวอย่างต่อไปนี้

ขณะที่พวกเราเริ่มลงมือกินข้าวมื้อเย็น เสียงการสู้รบของเขมรที่บริเวณแหลมหนองเอี่ยนก็ดังขึ้นราวข้าวตอกแตกในหม้อคั่ว ไม่นานเสียงปืน ค.๘๒ สองกระบอกที่อยู่ในเขตเขมรใกล้ที่นาของผมนักคำรามดังปัง ๆ ก้องไปทั่วหมู่บ้านอย่างน่าสะพรึงกลัว เสียงปืนปังแรกเป็นเสียงปืนขึ้น แต่ปังสองที่กระชั้นชิดนั้นเป็นเสียงสะท้อน จากนั้นเสียงลูกปืนก็แหวก อากาศดังวู้ ๆ ห่างออกไป ราวชั่วอึดใจก็มีเสียงครีมี ๆ ที่ตำแหน่งการสู้รบในเวลาไล่เลี่ยกันก็มีเสียงปืนใหญ่อีกสามกระบอกที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกัน ยิ่งขึ้นไปสนับสนุนแนวรบเพิ่มเข้าไปอีก พวกเรา

ต่างมองหน้ากันอย่างงุนงงระระคนสงสัย มากกว่าการตกใจ เพราะนี่เป็นครั้งแรก
ที่ปืนใหญ่ยิงใกล้หมู่บ้านเป็นจำนวนมาก.....

“นั่น! วันนั้นมันย้ายฐานปืนมาตั้งติดคลองข้างที่นาเราเสียด้วย เอ้อ! พ่อว่า
ไม่นานพวกเฮง สัมริน จะยิงได้กลับ แล้วเราจะอยู่กันลำบาก หากมันยิงสวนมา
ไม่ถึงเขมรที่อยู่หลังนาเราละก็ คราวนี้แหละ พวกเราเดือดร้อนกันถ้วนหน้าแน่”
พ่อบอก.....

ผมยังคิดต่อไปอีกว่า ในโลกแห่งความเป็นจริงไม่มีอะไรจะแน่นอนสัก
อย่าง ดูอย่างพวกเขมรแดงที่อยู่ใกล้หมู่บ้านเรานี่เถิด เมื่อสามปีก่อนโหดร้ายกับ
พวกเรา รวากับเป็นศัตรูหมู่บ้านมิตรที่ต้องทำหั้นรบราฆ่าฟันกันให้ถึงสุด พวกเขา
เข้ามารบกวนสร้างความเดือดร้อน จนพวกเราต้องอพยพหนีจากหมู่บ้าน
แต่บัดนี้พวกเขาถูกฝ่ายเขมรเฮง สัมริน ตีรันถอยมาเรื่อย ๆ จากความเป็นศัตรู
ก็เลยกลายเป็นมิตรกับชาวชายแดนอย่างเหลือเชื่อ สิ่งก็ตามมาก็คือ ยิ่งแนวรบ
ร่นเข้ามาเท่าใด พวกเขาก็ยิ่งย้ายปืนใหญ่เข้ามาใกล้ชายแดนไทยมากขึ้นเท่านั้น

(ลูกชายแดน. 2559 : 16-17)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า ในสังคมไทยมีปัญหาการสู้รบของประเทศเพื่อนบ้าน
ทำให้ชาวบ้านที่อยู่อาศัยชุมชนบริเวณชายแดนเกิดความเดือดร้อนในชีวิตประจำวัน ชุมชนไม่ได้
เงียบสงบ ไม่ปลอดภัย มีเสียงปืนดังขึ้นซึ่งไม่มีเวลาที่จำกัด ทำให้ชาวบ้านที่อยู่บริเวณชายแดนกลัวและ
ระมัดระวังอยู่เสมอ นอกจากนี้แล้ว เวลาการสู้รบทั้งสองฝ่ายจะยิ่งไปยิ่งมาด้วยปืนหลายขนาด ทำให้
ที่ดินที่นำมาทำการปลูกพืชผักข้าวสารแต่เดิมเปลี่ยนเป็นพื้นที่ต่อสู้ ชาวบ้านจึงหาที่ดินที่ทำเกษตรเพื่อ
ทำมาหากินเลี้ยงดูครอบครัวยาก และตามเวลาที่เวลาผ่านไป การสู้รบไม่ได้ลดลงแต่ยิ่งดุร้ายขึ้น ชาวบ้าน
ต้องอพยพย้ายบ้านหลายครั้ง ทำให้ชีวิตของชาวบ้านไม่สงบและลำบากยิ่งกว่าเดิม

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน ได้กล่าวถึงการสู้รบจากแถวชายแดนมีเสียงปืนดังขึ้นทันใดนั้น
ทำให้ชุมชนใกล้แถวนั้นถูกทำลาย ชาวบ้านต้องหนีหลบใต้ถุนเพื่อความปลอดภัย มีตัวอย่างต่อไปนี้

“วิว วิว วิว วิว วิว วิว วิว วิว แซ่ด ๆ แซ่ด ๆ”

เสียงนั้นแหวกอากาศข้ามหมู่บ้านไป ลั่นเสียงแซ่ดแต่ละเสียงก็มีเสียงบี้ม!
บี้ม! กระทบกระทันตามมาติด ๆ แผ่นดินสะเทือนเลื่อนลั่นกลิ้งเหินใหม่ที่ไม่เคย
สัมผัส คละคลุ้งเข้ามาจนพวกเราแทบสลัก ควันคำม้วนตัวตลบเข้ามาปกคลุม
หมู่บ้านอย่างรวดเร็วพอ ๆ กับเหล่าสะเก็ดสีเงินน้อยใหญ่ที่ปลิวว่อนทุกทิศทาง
เศษชิ้นเหล็กวิบวับจมหายลงไปในดินหน้าบ้านดังฉีก ๆ อย่างน่าเสียวไส้ ทั้งก่อนดิน
เศษโคลน กระดอนกระเด็นมาปะทะฝาบ้านดังเฝียะมะ ขณะบนหลังคาก็มีเสียง

ดื่บดื่บ ๆ อย่างน่าประหลาดประหลาด พวกเราได้นั่งนั่งนิ่งตั้งใจจ้องจ้องราวถูกสาป
เป็นหินอยู่อย่างนั้น!!.....

“นาง! วิท! ปีนใหญ่ ไปหลบใต้ถุนเร็วเข้า!” ผมตะโกนขึ้น

เมื่อสำเนียงบอกชัดเจนเช่นนั้น ความมึนงงก็เปลี่ยนเป็นความกลัวขึ้นมา
ชนิดจับชั่วหัวใจในบัดดล เจ้าเหล่าสะเก็ดสีเงินต่างปลิวว่อนฉีกโน่นฉีกนี่ดังฉะฉะ
ทั้งต้นไม้ ฝาบ้าน ลังกะลือของบ้านข้าง ๆ ต่างถูกฉีกเสียงดังน่ากลัว ไม่เว้นแม้แต่
ปีกฉีกฉีกลงในใต้ถุนค้ำค้ำหัวพวกเรา เสียงครืน ๆ วิว ๆ แชน ๆ ยังดังไม่ขาดสาย
พอ ๆ กับเสียงระเบิดก็ดังบึ้ม ๆ ! ไม่หยุดหย่อน น่อง ๆ รีบวิ่งลงใต้ถุนบ้าน
อย่างรวดเร็ว ส่วนผมรีบคว้าน้องคิดขึ้นมาอุ้มแล้ววิ่งถลันตามลงไปปานกระโจน

(ลูกชายแดน. 2559 : 21-22)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนได้สะท้อนว่า ปัญหาการสู้รบของเพื่อนบ้านคือประเทศเขมร
มีการยิงต่อสู้กัน ทำให้ชุมชนหมู่บ้านที่อยู่ติดกับชายแดน ได้รับผลกระทบ บ้านเรือนถูกระเบิด ชีวิต
ไม่ปลอดภัย ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ก็ต้องหลบหนีจากอันตรายเข้าไปใต้ถุน เป็นปัญหาในการทำมาหากิน
และการดำเนินชีวิตของคนไทยในพื้นที่ที่มีการสู้รบกัน

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน กล่าวถึงเขมรฝ่ายเฮง สัมริน ยิงปืนใหญ่ถล่มมาในหมู่บ้านที่
ครอบครัวน้อยอาศัยอยู่ ความปลอดภัยส่วนบุคคลไม่มีประกัน ทำให้ชาวบ้านตกใจและเกิดความเสียหาย
ร้ายแรง มีตัวอย่างต่อไปนี้

“โอ๊ย! โอ๊ย! เกิดมาไม่เคยพบไม่เคยเห็น ทำไมมันน่ากลัวอย่างนี้ สมัยก่อน
ยิ่งกับเขมรแดงก็ยังไม่น่ากลัวถึงขนาดนี้” ลุงพรมาพูดแล้วลูบแขนตนเองเพื่อ
ไล่ลูบขนที่ลุกขึ้น

“นี่เล่นถล่มมาเป็นร้อย ๆ ไม่รู้บ้านเรือนไร่นา หรือจะมีใครเป็นอะไรบ้าง
หรือเปล่าก็ไม่รู้” พ่อเฒ่าแลกล่าวเสริมขึ้นอีก

.....

“โอ๊ย! โอ๊ย! น่ากลัวจริง ๆ ใ้นั้น จ่อย กาน ตายแล้ว ไม่น่าเชื่อ วันก่อน
ยังล้อเล่นกันอยู่เลย” พ่อพูดอย่างขวัญเสีย หน้าซีดปานไก่อต้ม

“ปืนถล่มมาเป็นร้อยเลย วิวตายเป็นลิบตัว ตายคาไถศาคราดก็หลายตัว
ส่วนอีกหลายตัวตายเกลื่อนทุ่ง ต้นข้าวกระจุกกระจายเละเทะไปหมด หลุมระเบิด
ขนาดควายสามตัวลงไปนอนได้นั้นเต็มไปหมด มันยังไม่ถึงฐานปืนเขมรแดง
เลยโดนพวกเรา บ้านเรือนในหมู่บ้านก็เสียหายไม่น้อย” พ่อเล่า

(ลูกชายแดน. 2559 : 27-29)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเขาวงกตสะท้อนว่า การสู้รบที่เกิดขึ้น ทำให้หมู่บ้านที่อยู่แถบชายแดน ได้รับผลกระทบ ชาวบ้านตกใจกันหมด และความปลอดภัยส่วนบุคคลไม่มี คนที่หนีจากปืนถล่มไปไม่ทันก็เสียชีวิตไป ส่วนสัตว์ซึ่งไม่รู้จะหนีไปแหล่งที่ปลอดภัยก็ตายไปจำนวนไม่น้อย ต้นข้าวก็ถูกทำลายไปหมด

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน ได้กล่าวถึงการต่อสู้กับประเทศเขมรไม่ไกลจากชุมชนหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านแถบชายแดนมีความเดือดร้อน มีอันตรายต่อชีวิต มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

เสียงระเบิดบึ้ม ๆ ของกระสุนชุดแรกดังมาจากหมู่บ้านด้านทิศ ตะวันออก คำวณด้วยความรู้สึกว่า วิธีการตกกระจากหมู่บ้านไปจรดริมคลอง เขตเขมรที่ห่างจากหมู่บ้านเพียงสามร้อยเมตรนั้นแน่นอน สิ่งก็ตามเสียงบึ้มมาติด ๆ คือเสียงปะทะตู่ปะของเศษดิน เศษไม้ และสะเก็ดปืนใหญ่ ผืนดินสะท้อนเลื่อนลั่น เอียงวูบไปมาชวนขวัญหนีดีฝ่อ ไอความร้อนอัดปากหลุมหลบภัยดังวูบ ๆ และยังไม่ทันหายใจหายคอ กระสุนชุดต่อมาก็ตกบึ้ม ๆ ต่อเนื่อง ครั้งแล้วครั้งเล่าอยู่อย่างนั้น.....

ครั้นปืนพักการยิง ผมรู้สึกได้ความอึดอื้ออ้าวและอับชื้นของหลุมหลบภัย ที่เป็นเสมือนบ่อดิน พวกเรา รู้สึกอึดอัดกับบรรยากาศรอบด้านต่างพยายาม สูดอากาศเข้าปอดให้มากที่สุด ราวสามนาที่ต่อมาก็มีเสียงปืนเล็กดังขึ้นที่บริเวณ แหลมหนองเอียนตรงข้ามหมู่บ้านโคกสะแบงราวประทัดแตก พร้อมกันนั้นก็ มีเสียงปืนอาร์พีจีดังครีบกريمة ๆ อย่างต่อเนื่อง.....

เสียงการสู้รบที่แนวรบที่ข้างหมู่บ้านโคกสะแบงก็ยังคงราวประทัดงานวัน ตรุษจีน เสียงปรืด ๆ ของปืนอาร์กาดังขรมขึ้นมาสลับกับเสียงปืนกลดังพรีด ๆ เป็นชุด ๆ ต่อเนื่อง แทรกด้วยเสียงครีบกريمة ๆ ของการยิงขึ้นไปบนอากาศในแนว เเฉียงรอบทิศทาง แสงสีส้มแดงสว่างวาบ ๆ เป็นระยะ ๆ ปืนใหญ่หลังหมู่บ้านยังไม่ยิงขึ้นไป เพราะคาดว่าคงกลัวพิกัดที่ผิดพลาดเดี๋ยวจะโดนพวกเดียวกัน

(ลูกชายแดน. 2559 : 34-37)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเขาวงกตสะท้อนว่า ชุมชนที่ใกล้แถบชายแดนเขมร มีปัญหาจากการต่อสู้ ทั้งสองฝ่ายยิงกัน ทำให้มีเสียงระเบิดตลอดเวลา และการต่อสู้ทำให้พื้นดิน ต้นไม้ถูกทำลาย ชีวิตของ ชาวบ้านอันตราย จึงต้องหนีไปอยู่ในหลุมหลบภัยที่มีบรรยากาศอึดอัด

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน ได้กล่าวถึง โรงเรียนของน้อยถูกโจมตีจากปืน น้อยวิ่งหนีไม่ทัน จึงได้รับบาดเจ็บ มีตัวอย่างต่อไปนี้

ผมเป็นคนที่อยู่ใกล้ที่สุด จึงออกวิ่งตามไปเพื่อจะเก็บลูกฟุตบอลในขณะที่ ผมวิ่งเข้าไปใกล้เสาธงประมาณสามเมตรเศษ

พลัน...ก็มีเสียง

“แฮ่ด ๆ วิ๊ด! ซี้ด ๆ !! บี้ม!!!”

เปลวไฟสีส้มแดงขนาดเท่าควายสามตัวรวมกัน สูงท่วมเสาธงปรากฏขึ้น
ตรงหน้า

.....

ผมตกใจสุดขีดอีกครั้ง เมื่อเห็นก้อนเนื้อชิ้นใหญ่กว่าหัวแม่มือห้อยออกมา
ปิดปากแผลใหญ่เหนือข้อศอกขวา นอกจากนั้นยังมีจุดเลือดเกราะกรังเต็มแขน
ไปหมด เลือดสีขาวกลายเป็นสีเลือดแดงฉาน ผมตะลึงพรึงเพริดมากขึ้นไปอีก
เมื่อก้มมองต่อไปถึงขาขวาที่นอนบน ซึ่งขณะนี้มีเลือดไหลออกมาไม่หยุดเลือดไหล
รวมกันลงไปปลายเท้า แล้วหยดลงนองพื้นกระดาน ผมรู้สึกเหนียวราววิงมาไกล
เป็นแสนลิ้ว มีหน้าซำยังเกิดอาการเจ็บอึด ๆ ที่ได้เข็มขัดจนทรวงอกแน่นจุกแทบ
หายใจไม่ทั่วท้อง

(ลูกชายแดน. 2559 : 94-98)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนว่า การสู้รบทำให้ชาวบ้านที่อยู่แถบนั้นมีความ
เดือดร้อน ความปลอดภัยส่วนบุคคลมีการคุกคาม ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ตาม ถ้ามีการยิงปืนขึ้นมา
คนที่วิ่งหนีไม่ทันก็จะได้รับบาดเจ็บ

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่า ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุคกอร์ด
พ.ศ. 2558-2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการสู้รบของประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้ชาวบ้านที่อยู่อาศัย
ชุมชนบริเวณชายแดนมีความยากลำบากในชีวิตประจำวัน ชุมชนไม่สงบสุข ชีวิตไม่มีความปลอดภัย
ไม่มีพื้นที่ทำเกษตร เพราะถูกเอาไปใช้ในการต่อสู้ ชาวบ้านจึงทำมาหากินเพื่อเลี้ยงครอบครัวยาก

4.4 แนวทางแก้ไขปัญหา

ทั้ง ๆ ที่ในสังคมมีปัญหามากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาครอบครัวหรือปัญหาสังคม ก็มีวิธีสามารถ
แก้ไขปัญหานี้ให้ได้ ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุคกอร์ด พ.ศ. 2558-2560 ได้สะท้อน
ให้เห็นถึงแนวทางที่แก้ไขปัญหามานานหลายด้าน ดังมีรายละเอียดตามต่อไปนี้

4.4.1 แนวทางแก้ปัญหาในครอบครัว

แนวทางการแก้ไขปัญหาในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวต้องสามัคคีกัน ควรอดทน
และให้ความเข้าใจกัน สื่อสารกัน ผู้ปกครองให้ความใส่ใจในดูแลลูก ทำให้เด็กกับเยาวชนได้รับความ
อบอุ่นจากครอบครัว เป็นต้น

1) แนวทางที่แก้ไขปัญหามีกับภรรยา

ในนวนิยายเรื่อง โลกสวยที่น้ำใส กล่าวถึงแดนตามพ่อเรื่องเกี่ยวกับแม่ ทำไมแม่ยอมมาอยู่ในกลางเมือง พ่อก็อธิบายว่าเพราะแม่อดทน มีตัวอย่างดังนี้

“แล้วทำไมแม่ถึงยอมมาอยู่กับพ่อที่ตึกแถวในกรุงเทพฯล่ะครับ”

“ก็พ่อขอร้องเขา ให้เหตุผลว่าพ่อมีงานประจำที่มั่นคงในกรุงเทพฯ และพ่อมีภาระต้องรับผิดชอบรักษาตึกแถวซึ่งเป็นมรดกที่อาภิงของลูกสร้างไว้ให้ตระกูลเรา พ่อรู้ดีว่าแม่ของลูกอดทนอดขานทนที่ต้องถูกจับมาขังไว้ในความเจริญของเมืองใหญ่ แต่แม่เขาก็อดทน.....”

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 44)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนแสดงให้เห็นว่า การแก้ปัญหามีกับภรรยา ทั้งสองฝ่ายควรสามัคคีและให้อภัยกัน เวลามีปัญหาที่สื่อสารกันเพื่อแก้ไขปัญหาก็ได้ จึงมีฝ่ายหนึ่งต้องอดทน และให้ความเข้าใจกับอีกฝ่ายหนึ่ง

2) แนวทางที่แก้ไขปัญหามีกับเยาวชน

แนวทางที่แก้ไขปัญหามีกับเยาวชน คือ ผู้ปกครองหรือสมาชิกในครอบครัวอื่น ๆ ให้ความรักและความสนใจ หรือคำสั่งสอนที่อ่อนโยน ทำให้เด็กได้รับความอบอุ่นจากครอบครัว

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่กล่าวถึงแม่ของเซนจากเซนไป เซนเสียใจและร้องไห้ แต่พ่อได้ปลอบใจและให้กำลังใจกับเซน มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

ผมรู้แต่ว่าพ่อกอดผมแน่น และได้ยินเสียงพ่อพูดปลอบตลอดเวลา "อย่าไปโทษแม่เขาเลยลูก ทั้งหมดเป็นความผิดของพ่อเอง" ในความมืดมิด ผมนอนร้องไห้จนตึกตื่น พ่อยังคงพูดปลอบจนคิดว่าผมหลับไปแล้ว

(เซนในสวน. 2558 : 46)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนแสดงให้เห็นว่า แนวทางที่แก้ไขปัญหามีกับเยาวชน ผู้ปกครองควรให้ความรักและความสนใจ แม่ไปแล้วยังมีพ่อ และสอนลูกเป็นคนที่ยืดหยุ่น อ่อนโยนกับคนอื่น ๆ เพราะบางเรื่องที่เกิดขึ้นไปแล้วจะไม่สามารถย้อนกลับมาได้ เราจึงต้องเป็นคนที่มีจิตใจเข้มแข็ง สู้กับความยากลำบากในชีวิตได้

ในนวนิยายเรื่อง เซนในสวน ตอนที่กล่าวถึงเซนคุยกับแม่ทางอินเทอร์เน็ต แต่การกระทำของแม่ทำให้เซนไม่สบายใจ พ่อก็ปลอบเซนไม่ให้เซนเสียใจ มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

"เอาไว้วาง ๆ ค่อยคุยกันใหม่นะ เซน"

แล้วแม่ก็กดออฟไลน์ โดยไม่ถามสักคำเลยว่าผมกับพ่อกำลังคุยกันและน่าจะสบายดีไหม เป็นอย่างไรบ้าง

"แม่เขาคงงานยุ่งนะ เซน อย่าไปโกรธแม่เขาเลยนะ" พ่อพูดปลอบเหมือนเคยก่อนจะเอ่ยชวนผมออกไปเดินดูต้นไม้ในสวน จากนั้นพ่อก็ลุกขึ้นเดินออกไปรอนอกบ้าน ผมรีบออกจากระบบและปิดคอมพิวเตอร์แทบจะในทันทีที่พ่อบอกแล้วรีบเดินตามออกไป

(เซนในสวน. 2558 : 84)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนแสดงให้เห็นว่า ถ้าจะแก้ไขปัญหาเด็กกับเยาวชน ผู้ปกครองควรอยู่กับเด็ก ให้ความสนใจ และใช้คำสั่งสอนที่เหมาะสม สอนให้เด็กเป็นคนเมตตาและอ่อนโยน และมีจิตใจที่เข้มแข็ง ไม่ไปโกรธใครโดยไม่มีใครทำผิด และโอนความสนใจของเด็กไกลจากความเศร้าเสียใจ ไม่ให้เด็กคิดเยาะเกี้ยวไป

ในนวนิยายเรื่อง โลกสวยที่น้ำใส กล่าวถึงตอนที่แม่เสียชีวิต แดนอายุยังน้อย แต่พ่อก็ยังเล่าเรื่องของแม่ให้ฟังบ่อย ๆ อย่างนี้แต่แดนไม่เคยเบื่อ มันทำให้เขา

ไม่ลืมแม่ ไม่ลืมความรักความสนใจของแม่ ทำให้ไม่รู้สึกรู้ว่าการที่มีเพียงพ่อดูแล และให้ความรักความเอาใจใส่เพียงคนเดียวเป็นปมด้อย หรือเป็นเรื่องที่เจ็บปวดรวดร้าว ถ้าพ่อเปราะบางตรงไหน เขาแข็งแรงตรงนั้นในเมื่อชีวิตมีกันเพียงสองคน เท่านั้นก็ต้องช่วยกัน

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 46)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนแสดงว่า ผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่ในครอบครัวต้องให้ความสนใจและความรักแก่เด็กและเยาวชน ทำให้พวกเขาได้รับความอบอุ่นจากครอบครัว นอกจากนี้ผู้ใหญ่ควรเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับเด็กกับเยาวชน เมื่อเจอความยากลำบากต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง และสมาชิกในครอบครัวต้องช่วยกัน เพื่อดำรงชีวิตประจำวันต่อไป

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน กล่าวถึงเวลาน้อยได้มีโอกาสอยู่กับพ่อเพียงสองคน ความรักความสนใจที่ได้รับจากพ่อ ทำให้น้อยมีความรู้สึกอบอุ่นใจ มีตัวอย่างต่อไปนี้

ผมรู้ซึ่งถึงความอบอุ่นมั่นคงในการที่มีพ่อเป็นทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตเสมอ ดูอย่างเมื่อวานในตอนที่ผมปานจะขาดใจอยู่ร้อน ๆ นั้น พ่อก็โผล่มาเป็นพลังชุบชีวิตผมอย่างมหัศจรรย์ ในยามที่ตนเองโชคร้ายสุด ๆ เช่นนี้ ผมก็ยังคิดในแง่ดีว่า นี่ก็เป็นความโชคดีสุด ๆ ที่ผมจะได้มีโอกาสคลุกคลีกันกับพ่อเพียงสองคน ยาวนานอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน

(ลูกชายแดน. 2559 : 111)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนแสดงว่า ผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่ในครอบครัว ควรใส่ใจดูแลเด็กกับเยาวชน โดยเฉพาะในช่วงที่เด็กกับเยาวชนเจอปัญหา ควรอยู่พร้อมกับเด็กกับเยาวชนเพื่อเป็นกำลังใจ

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่า ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเวนบูคอวอร์ด พ.ศ. 2558–2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาในครอบครัว ของสามีกับภรรยาต้องอดทนและให้ความเข้าใจกัน ส่วนแนวทางแก้ปัญหาเด็กกับเยาวชน คือ ผู้ปกครองหรือสมาชิกในครอบครัว ต้องให้ความรักและความสนใจกับเด็ก ทำให้พวกเขาได้รับความอบอุ่นจากครอบครัว และใช้วิธีที่ถูกต้องและอ่อนโยนในการสั่งสอน เพื่อให้เด็กกับเยาวชนมีความคิดที่ถูกต้องและจิตใจเข้มแข็ง

4.4.2 แนวทางแก้ปัญหาสังคม

ปัญหาสังคม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาความขัดแย้งของคนในสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาความเจ็บป่วยก็สามารถแก้ไขได้ ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเวนบูคอวอร์ด พ.ศ. 2558–2560 ได้แสดงให้เห็นแนวทางแก้ปัญหาสังคมได้ชัดเจน

1) แนวทางที่แก้ไขปัญหาสังแวดล้อม

แนวทางที่แก้ไขปัญหาสังแวดล้อม จะมีทำงานเกี่ยวกับเกษตร ปลูกพืชพันธุ์และไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงสู่ธรรมชาติอย่างตามสบาย เป็นต้น

ในนวนิยายเรื่อง *เซนในสวน* กล่าวถึงพ่อและเซนช่วยกันทำงานปลูกข้าวทำนา และเวลาผ่านไปไม่นานก็สามารถมองเห็นต้นข้าวขึ้นมาเขียวครึ้ม มีตัวอย่างต่อไปนี้

พ่อจ้ำรถไถมาไถนาซ้ำอีกครั้งเพื่อเตรียมดินให้พร้อมสำหรับหว่านกล้า
น้ำในนาเริ่มชุ่มโชก พันธุ์ข้าวเปลือกที่แช่น้ำทิ้งไว้สองคืนมีรากงอกมาเล็กน้อย
ก็พร้อมแล้ว จากนั้นก็จัดแจงขนเมล็ดพันธุ์ข้าวไปที่นา...หนึ่งสัปดาห์ต่อมา ต้นข้าว ก็
เขียวครึ้มไปทั่วท้องทุ่ง มองผ่าน ๆ เหมือนสนามหญ้าสีเขียวอ่อนสวยงามยิ่งนัก
ผมยืนมองผืนนาด้วยความสุขสดชื่น มันไม่แห้งระแหงและแล้งเหมือนตอนวันแรก
ที่มาถึง

(เซนในสวน. 2558 : 50-51)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนแสดงว่า ทำงานเกี่ยวกับเกษตร ปลูกข้าวทำนาในชนบท เป็นแนวทางอย่างหนึ่งที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาสังแวดล้อมได้ ต้นข้าวเขียวครึ้มไปทั่วพื้นดินช่วยบำรุงพื้นดิน เพื่อไม่ให้เกิดการพังทลายของดินได้ง่าย นอกจากนี้แล้ว มองไปถึงท้องทุ่งที่เป็นสีเขียวยังทำให้ชาวบ้านเป็นอารมณ์ดีด้วยความสุขสดชื่น

ในนวนิยายเรื่อง *โลกสวยที่น้ำใส* กล่าวถึงพ่อของแดนได้อธิบายและให้คำประกันกับชาวบ้านชุมชนบ้านน้ำใสว่าจะใช้วิธีสร้างสนามบินแต่ไม่ทำลายธรรมชาติ เพื่อให้ชาวบ้านไม่ต้องเป็นห่วง มีตัวอย่างต่อไปนี้

พ่อของแดนย้ำว่า บริษัทรับปากว่าจะดำเนินการก่อสร้างอย่างระมัดระวังที่สุด และจะไม่ให้เกิดความเดือดร้อนต่อชีวิตและสังคมบ้านน้ำใส รวมทั้งจะมีการใช้วัสดุก่อสร้างสนามบินที่ไม่เป็นพิษภัยต่อธรรมชาติ เมื่อเปิดใช้งานแล้ว บริษัทยืนยันว่าจะไม่ให้มีการทิ้งขยะและปล่อยน้ำเสียลงสู่ธรรมชาติ ส่วนเรื่องเสียงนั้น เนื่องจากอากาศยานที่ใช้เป็นแบบปีกหมุน เสียงจึงไม่ดังมากเหมือนเครื่องบินแบบไอพ่น อีกทั้งโครงการบินขึ้นลงก็จำกัดอยู่เหนือพื้นที่แคบ ๆ ริมชายฝั่งทะเล ไม่ได้บินเข้าเขตชุมชน

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 132)

ผมขอเวลาไม่กี่เดือนในการก่อสร้างโครงสร้างสนามบินและอาคารที่ทำการ จากนั้นผมจะดำรงพื้นที่รอบสนามบินให้เป็นสีเขียวผมจะขุดดินที่อยู่ข้างใต้สนามบินออกเพื่อจะได้เป็นที่รับน้ำในฤดูฝน แม้ว่าเราไม่สามารถจะคืนพื้นที่ชุ่มน้ำและสิ่งมีชีวิตที่เคยอยู่อาศัยได้ แต่เราก็จะรักษาสິงที่เหลือยู่ให้ดีที่สุด ผมยืนยันว่าบริษัทมีสีเขียวอยู่ในใจครับ ขอโอกาสพ่อแม่พี่น้องให้สนามบินได้อยู่ร่วมกับธรรมชาติของบ้านน้ำใสเถิดครับ

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 133)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนแสดงว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมประเภทที่สิ่งแวดล้อมถูกทำลายจากที่กิจกรรมต่าง ๆ โดยมนุษย์จัดขึ้นมา มีแนวทางแก้ไขว่าในระยะเวลาทำงานก็ต้องระมัดระวัง และควรมีความตระหนักด้านรักษาสิ่งแวดล้อม ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงสู่ธรรมชาติและใช้วัสดุก่อสร้างที่ไม่เป็นพิษภัยต่อธรรมชาติ เป็นต้น พยายามรักษาสิ่งแวดล้อมให้ดีที่สุด

2) แนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม

ในนวนิยายเรื่อง โลกสวยที่น้ำใส กล่าวถึงแดนให้ข้อเสนอว่าให้ทั้งสองฝ่ายที่ขัดแย้งมาสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหน้าต่หน้ากันเพื่อให้แก้ไขปัญหาได้ มีตัวอย่างต่อไปนี้

“ถ้าฉันเราขอเสนอความคิดว่าไหน ๆ กลุ่มผู้ต่อต้านต้องพูดจากับพ่อของเราอยู่แล้ว เราหาทางทำให้กลุ่มที่สนับสนุนมาคุยด้วยดีกว่า จะได้คุยที่เดียวกันเลย ไม่ต้องฟังกันคนละครั้ง พูดกันไปคนละอย่างทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องเดียวกัน จะได้ไม่ต้องมีผู้ใหญ่ทะเลาะกันให้พวกเราดู เห็นด้วยไหม” แดนพูดเสียงเครียด

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 126)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนแสดงให้เห็นว่า แนวทางที่แก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม ทั้งสองฝ่ายที่ขัดแย้งกันควรมีการสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความต้องการต่หน้ากัน เพื่อแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

ในนวนิยายเรื่อง *โลกสวยที่น้ำใส* กล่าวถึงฝ่ายต่อต้านสนามบิน ฝ่ายสนับสนุนสนามบินและทางบริษัทก่อสร้างจัดการเจรจาเพื่อแก้ปัญหาท่าก่อสร้างสนามบินในชุมชน ตัวอย่างต่อไปนี้

วันเสาร์ ห้องประชุมโรงเรียนคับคั่งไปด้วยผู้คนที่สนใจการเจรจาครั้งสำคัญ ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นครั้งแรกที่มีการเปิดใจพูดคุยกับระหว่างผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงทุกฝ่ายจากการก่อสร้างสนามบินสำหรับอากาศยานปีกหมุนหรือเฮลิคอปเตอร์ที่บ้านน้ำใส ฝ่ายชาวบ้านที่ไม่เห็นด้วยมีครูพิริยากับพ่อของปิ่นทองเป็นตัวแทนในการพูดคุย ฝ่ายสนับสนุนมีแม่ของภรตกับเจ้าของที่ดินหลายแปลงในบ้านน้ำใส ซึ่งแดนใช้วิธีให้พ่อของเขาไปชวนมาร่วมประชุม โดยการติดต่อผ่านพรต และฝ่ายบริษัทสยามออยล์มีพ่อซึ่งเป็นผู้จัดการโครงการตัวแทนจากบริษัทกับคุณบุญยั้งผู้จัดการโครงการของบริษัทรับเหมาก่อสร้าง โต๊ะนั่งถูกจัดให้ชนกัน เป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัสกลางห้องประชุม เมื่อตัวแทนทั้งหกคนนั่งลงแล้วจะหันหน้าเข้าหากัน รอบ ๆ เป็นเก้าอี้สำหรับชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ของทางการ และคนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ที่สนใจเข้าฟังทั้งหมด

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 127)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนแสดงแนวทางที่แก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม มีการจัดการเจรจาขึ้นมาเพื่อให้ฝ่ายที่ขัดแย้งกันได้มีโอกาสสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเป็นทางการ ทั้งสองฝ่ายเลือกผู้แทนเพื่อเป็นโฆษกในการเจรจา

ในนวนิยายเรื่อง *โลกสวยที่น้ำใส* กล่าวถึงพ่อของแดนในฐานะของบริษัทก่อสร้างสนามบิน เปิดศูนย์รับเรื่องเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากชาวบ้าน มีตัวอย่างต่อไปนี้

“ผมจะเปิดศูนย์รับเรื่องที่สำนักงานโครงการครับ ถ้ามีอะไรให้ติดต่อหรือบอกกล่าวกันได้เลย” พ่อหันไปบอกน้ำเกษม “คุณเกษมจะเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องการประสานงานและดำเนินการครับ”

ถึงไม่ปรากฏรอยยิ้ม แต่ความขึงตึงและบรรยากาศเคร่งเครียดก็หายไปแล้ว มีเสียงจ้อแจ้วแจ้วดังไปทั่ว แดนมองพ่อที่จับมือกับชาวบ้านผู้ชายอย่างอ่อนคลาย เด็กชายเหลือบมองครูของเขา ครูพิริยามองพ่อด้วยสายตาเป็นมิตรขึ้นและพูดคุยด้วยดีโดยไม่มีที่ทำป่นปิ้งอีกแล้ว

(โลกสวยที่น้ำใส. 2558 : 134)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนแสดงว่า เปิดศูนย์รับเรื่องก็เป็นแนวทางชนิดหนึ่งที่แก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม การเปิดศูนย์รับเรื่องสามารถรับทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากชาวบ้าน เพื่อมีการสื่อสารกันได้ และเป็นวิธีสื่อสารที่ทั้งสองฝ่ายไม่จำเป็นต้องเสียเวลาเจอหน้ากัน

3) แนวทางแก้ปัญหาคความยากจน

แนวทางแก้ปัญหาคความยากจนที่แสดงในวรรณกรรมเยาวชน ต้องมีทัศนคติที่ดี และอดทน ญาติพี่น้องเพื่อนฝูงควรให้ช่วยเหลือกัน

ในนวนิยายเรื่อง *เซนในสวน* กล่าวถึงครอบครัวของเซนมีความล้มเหลวในธุรกิจ จึงล้มละลาย แต่พ่อของเซนไม่ท้อแต่เข้มแข็งขึ้นเพื่อผ่านความยากลำบากได้ มีตัวอย่างต่อไปนี้

พ่อบอกให้แม่จัดการขายข้าวของและทรัพย์สินทุกอย่างที่สามารถแปลงเป็นเงินได้ เพื่อนำเงินมาจ่ายหนี้สินบางส่วน แม้กระทั่งบ้านที่แลกมาด้วยความอดสาหัสและหยาดเหงื่อแรงกาย พ่อก็ติดประกาศขาย พ่ออธิบายว่า ความเชื่อมั่น ความเชื่อถือ และความไว้วางใจทางสังคมนั้นสำคัญยิ่งกว่าทรัพย์สิน เพราะวันหนึ่งในอนาคตพ่ออาจจะกลับไปทำธุรกิจอีกครั้งก็เป็นได้

(เซนในสวน. 2558 : 10)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนแสดงว่า ในช่วงที่มีความยากลำบาก ต้องยอมที่จะนำทรัพย์สินทุกอย่างไปขายเพื่อแลกเงินจ่ายหนี้สิน และข้อสำคัญคือควรมีทัศนคติที่ดีไม่ต้องท้อ ซึ่งต้องเชื่อมั่นใจว่าจะผ่านความยากลำบากนี้ไปได้

ในนวนิยายเรื่อง *ความทรงจำอยู่ที่ไหน* ความคิดถึงอยู่ที่นั่น กล่าวถึงหลังจากบ้านถูกไฟไหม้ อาม่าได้รับความช่วยเหลือจากคนอื่น มีตัวอย่างต่อไปนี้

เมื่อบ้านหายไป ไม่มีที่ซุกหัวนอน อาม่าจึงต้องหอบลูก ๆ ไปอยู่กับญาติ ...อาม่าเอาเงินที่ได้จากการประกันบ้านหลังเก่า รวมเงินกับญาติผู้ใหญ่อีกคนซื้อบ้านหลังใหญ่ ซึ่งก็คือหลังที่ผมอาศัยอยู่กับอี่

อี่กล่าวว่าตอนย้ายมาใหม่ ๆ บ้านหลังนี้อยู่กันเป็นสิบคน ห้องนอนหนึ่งห้องนอนเบียดเสียดกันสี่ห้าคนแต่ไม่มีใครบ่นสักคำ ทุกคนดูมีความสุขกว่าตอนที่อยู่บ้านหลังใหญ่ที่ไปอาศัยเขาเสียอีก

(ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น. 2559 : 25-26)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนแสดงว่า เมื่อเกิดปัญหาคความยากจน ความช่วยเหลือที่ได้รับจากญาติพี่น้องเพื่อนฝูง ก็ช่วยให้ผ่านช่วงเวลาที่ลำบากได้ นอกจากนี้แล้ว สมาชิกในครอบครัวทุกคนควรอยู่พร้อมและสามัคคีกัน เพื่อแก้ปัญหาคความยากจน

4) แนวทางแก้ไขปัญหาคความเจ็บป่วย

แนวทางแก้ปัญหาคความเจ็บป่วยที่แสดงในวรรณกรรมเยาวชน คือต้องไปหาหมอหรือรีบเข้าโรงพยาบาลเพื่อได้รับการรักษา

ในนวนิยายเรื่อง *ลูกชายแดน* น้อยเกิดอุบัติเหตุได้รับการบาดเจ็บ พ่อและครูก็รีบส่งน้อยเข้ารับรักษาที่โรงพยาบาล มีตัวอย่างต่อไปนี้

“น้อย! เป็นไงบ้างลูก!” เสียงพ่อตะโกนขึ้นอย่างตกใจ
 พ่อเข้ามาประคองกอดผมอย่างตกใจสุดขีด ส่วนผมทั้งตกใจตื่นตันใจ
 พ่อมาได้ตั้งใจให้ผมโหยหาตามจังหวะเหมาะเจาะเหลือเกิน
 “ครูมีรถใหม่ เอาลูกผมไปหาหมอ!” พ่อละล่ำละลัก
 พ่อพูดพลางอุ้มผมขึ้นแนบอก ครูอำนวยการรีบวิ่งไปติดเครื่องรถมอเตอร์ไซด์
 (ลูกชายแดน. 2559 : 99)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนแสดงว่า เมื่อเกิดอุบัติเหตุร้ายแรง ควรรีบนำ
 คนบาดเจ็บเข้าโรงพยาบาลเพื่อรับการรักษาที่ถูกต้องและทันเวลา

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน กล่าวถึงหลังจากเกิดอุบัติเหตุ น้อยได้เข้ารักษาที่
 โรงพยาบาล มีคุณหมอมารตรวจอาการและแผล มีพยาบาลมาดูแลและฉีดยาตามเวลา มีตัวอย่าง
 ต่อไปนี้

“เข้ามาแล้วค่ะ” ผู้ช่วยพยาบาลชุดสีเขียววิ่งเข้ามา
 “ปรับเตียงให้นอนน้อยนะคะจะได้ทานได้” เธอบอกพ่อ
 ...เธอจึงเข้ามาปรับเตียงให้ชันมากขึ้น ผมก็นั่งกึ่งนอนบนเตียง

.....
 “เดี๋ยวสักพัก หมอจะเข้ามาตรวจแล้วค่ะ” พยาบาลคนนั้นบอกพ่ออีก
 “เดี๋ยวหนูจะล้างแผลให้ก่อนนะคะ” เธอบอกพลางเริ่มแกะผ้าพันแผลที่
 แขนผมออก แล้วใช้คีมคีบสำลีชุบแอลกอฮอล์มาถูบริเวณแผลที่มีเนื้อห้อย
 ออกมา ผมแทบจมน้ำร้อนออกมาดัง
 “ทนหน่อยนาหนูน้อย” พยาบาลกระซิบ เพราะเธอคงเห็นว่าผมใกล้จะ
 ร้องไห้เต็มที
 (ลูกชายแดน. 2559 : 105-106)

“เป็นไงบ้าง ดีขึ้นไหม ไม่เป็นไรมากหรอคะ ทั้งแขน ขา กระดูกไม่แตก
 สะเก็ดบางส่วนฝังอยู่ในร่างกายบ้าง ไตหนึ่งบริเวณหัวข้าง แต่ไม่เป็นไร ไม่ต้อง
 ผ่าตัดหรอก เพราะมันจะไม่อักเสบขึ้นมาหรอก เราไม่จำเป็นต้องผ่าตัด
 โดยเฉพาะในหัวที่ติดกับเส้นประสาทนั้นอาจอันตรายถ้าผ่าออก”

คุณหมอพูดแล้วยิ้มอ่อนโยน ผมมีกำลังใจขึ้นเป็นกอง คุณหมอมองตรวจชีพ
 จจรและแกะดูแผล และสั่งให้พยาบาลเตรียมยาแก้อักเสบ
 (ลูกชายแดน. 2559 : 108-109)

“ได้เวลาฉีดยาแก้อักเสบอีกแล้วค่ะ”
 พยาบาลถือถาดฉีดยาเข้ามา ทำให้ผมหลุดจากภวังค์ และยาแก้อักเสบ
 แสบปวดมันก็ทำผมอีกแล้ว ผมไม่มีเรี่ยวแรงกระดิกกระเดี้ยเป็นลิบนาที่ ตอนเข็ม

จิ้มเข้าไปที่สะพานที่เจ็บแล้ว ตอนเร่งยาถึงเจ็บปวดมาก ขึ้นไปอีกหลายเท่า แต่เมื่อถอนเข็มออกนั้น ยิ่งเจ็บปวดสาหัสมากกว่านักอีกทั้งยาวนานจนแทบสลบ

“ต้องฉีดย่อยแค่วันครึ่ง” พ่อถาม เพราะคงสงสารผมที่ต้องนอนแบบ เป็นหุ่นอยู่อย่างนี้

“อ้อ ช่วงแรก ๆ อย่างนี้ต้องฉีดย่อย ๆ สี่ชั่วโมงละ” พยาบาลตอบแล้วเดิน จากไป

(ลูกชายแดน. 2559 : 117)

จากการตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนแสดงว่า แนวทางชนิดหนึ่งที่แก้ปัญหา ความเจ็บป่วย คือเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล เป็นแหล่งที่ปลอดภัย พร้อมไปด้วยอุปกรณ์การแพทย์ที่ช่วย การรักษา มีคุณหมอตระวจอาการป่วย และมีพยาบาลมาฉีดยารักษาตามเวลา เพื่อให้ผู้ป่วยได้หายป่วย เร็วที่สุด นอกจากนี้ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ป่วยและญาติของผู้ป่วยสามารถใช้ชีวิต ในโรงพยาบาลอย่างสบาย

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน กล่าวถึงพ่อไปหาหมอที่โรงพยาบาลอยู่ที่ต่างจังหวัด เพื่อรักษาโรคชัก มีตัวอย่างต่อไปนี้

เหตุที่พ่อเรียกหมอชัชและหมอนันท์ก็สองสามีภรรยาว่าหมอเทวดา เพราะทั้งคู่เป็นคนรักษาพ่อไม่ให้เกิดอาการชัก เมื่อคราวที่พวกเราย้ายมาจาก นาดงนั้นพ่อก็มีอาการชักเกือบทุกวัน ลุงหลอดอีกเช่นเคยมีให้พี่ดำมาบอกว่า มีหมอ จากกรุงเทพฯ ย้ายมาประจำที่โรงพยาบาลวัฒนานคร ซึ่งเป็นอำเภอที่อยู่ติดกับ อำเภอรัฐประเศ เมื่อพ่อรู้ข่าวก็ตื่นตื่นไปหา และราวกับเทวดามาโปรดจริง ๆ เพราะผลการรักษาของพ่อดีเกินคาด หลังจากกินยาของหมอแล้ว พ่อก็ดีขึ้นดีคืน จนไม่มีอาการชักอีกต่อไป หากแต่ยังเหนื่อยอยู่บ้าง พ่อก็ฉีดยาบำรุงบ้าง ฉีดกลูโคสบ้าง ทำให้ทำงานกลางทุ่งได้ตามปกติ

(ลูกชายแดน. 2559 : 226-227)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนแสดงว่า แนวทางที่แก้ปัญหาความเจ็บป่วยหาหมอ ที่โรงพยาบาล เพื่อได้รับการรักษาที่ดีได้ทันที การรักษาที่ถูกต้องและทันที่สามารถบรรเทาอาการปวด และ ผู้ป่วยต้องทำตามคำแนะนำของแพทย์ ต้องกินยาหรือฉีดยาตามเวลาหลังจากกลับบ้าน เพื่อให้ไม่ให้เกิดอาการป่วยขึ้นมาอย่างร้ายแรง

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่า ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเชว่นบู๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาในสังคม ด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม มนุษย์ควรมีความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม ปลูกพืชพันธุ์เพื่อบำรุงพื้นดิน ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสีย ลงสู่ธรรมชาติ ด้านปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม การจัดการเจรจาซึ่งทั้งสองฝ่ายได้

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอต่อกัน เป็นวิธีที่ดีที่สุดที่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านปัญหาความยากจน นอกจากตัวเองต้องมีทัศนคติที่ดีและจิตใจที่เข้มแข็งแล้ว ญาติพี่น้องเพื่อนฝูง ก็ควรให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ผ่านชีวิตที่ลำบากได้ ส่วนด้านปัญหาความเจ็บป่วย ผู้ป่วยควรไปหาหมอ และเข้ารักษาที่โรงพยาบาลอย่างทันที และทำตามคำแนะนำของแพทย์ เพื่อรีบกลับสู่สุขภาพได้ทันที

4.4.3 แนวทางแก้ปัญหาการสู้รบของประเทศเพื่อนบ้าน

แนวทางที่แก้ปัญหาการสู้รบของประเทศเพื่อนบ้านที่แสดงในวรรณกรรมเยาวชน ส่วนใหญ่เป็นด้านที่เกี่ยวกับชาวบ้านที่มีความเดือดร้อนจากการสู้รบ ชาวบ้านบำรุงบ้านเรือนให้แข็งแรงขึ้น หรืออพยพไปที่อื่นเป็นชั่วคราว เป็นต้น

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน กล่าวถึงหลังจากได้ข่าวว่าการสู้รบจะหนักขึ้นมา ทางทหารจึงให้ทหารมาแนะนำชาวบ้านทำหลุมหลบภัยกันเองเพื่อป้องกันความปลอดภัย มีตัวอย่างต่อไปนี้

พวกเราได้ข่าวมาว่า จากนี้เป็นต้นไป การรบพุ่งคงถึงขั้นแตกหักแน่นอน ภาระสุมปืนใหญ่คงไม่แคล้วถล่มลงมาแถบหมู่บ้านของเราว่าฝนอีกเป็นแน่ ทางทหารคงเข้าใจดี จึงให้ทหารเข้ามาแนะนำให้ชาวบ้านทำหลุมหลบภัยกันเอง ทุกครัวเรือน ชาวบ้านแดนตายอย่างพวกเราต้องพากันขุดรูอยู่เหมือนหนูเหมือนปู ในทุ่งนากระนั้น.....ผมกับน้องต่างช่วยพ่อพูนดินริบขอบหลุมอย่างขมิ้นตลอดวัน เมื่อขุดหลุมเสร็จ พ่อก็ยกเสาขึ้นมาปิดด้านบน จากนั้นเอาดินกลบเสาให้สูงขึ้น อีกชั้น

(ลูกชายแดน. 2559 : 33)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนแสดงว่า แนวทางอย่างหนึ่งที่แก้ปัญหาลักษณะพบจากการสู้รบ คือบำรุงรักษาบ้านเรือน หรือทำหลุมหลบภัยเพื่อให้บ้านเรือนแข็งแรงยิ่งขึ้น เมื่อเกิดการสู้รบ จะได้มีความปลอดภัยมากกว่าเดิม และทางการควรให้ความช่วยเหลือกับชาวบ้าน แนะนำวิธีป้องกันตัวเองต่าง ๆ ให้ชาวบ้าน

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน กล่าวถึงเวลาที่มีการสู้รบเกิดขึ้น บ้านเรือนของน้อย ไม่ปลอดภัย ครอบครัวจึงตัดสินใจไปบ้านลุงพรหม เพื่อความปลอดภัยและมีเพื่อน มีตัวอย่างต่อไปนี้

“ไปบ้านลุงพรหมมากันไหม” แม่กล่าวเสียงลั่น

“ก็ดีเหมือนกัน จะได้มีพวกด้วย” พ่อตอบ

“มันคงยิ่งกันที่ข้างหมู่บ้านโคกสะแบงโน่นแน่ ๆ ” พ่อบอก

“ตอนนี้นั่นก็คงยังไม่ถล่มลงมาแถวนี้หรอก เคลื่อนกันได้แล้วละ” แม่พูด

“วิ่งลูก! วิ่งให้เร็วที่สุด!” พ่อสั่งและอุ้มน้องวินทำหน้าที่กระเตงน้อง

ติดตามไปติด ๆ ผมกับนางวิ่งแข่งพ่อมุ่งสู่ใต้ถุนบ้านลุงพรหมมาราวพายุหมุน

พวกเราวิ่งเร็วที่สุดชีวิต ขณะที่เสียงปืนเล็กย้งดังราวข้าวตอกแตกในหม้อคั่ว
อยู่ที่ข้างหมู่บ้านโคกสะแบงตลอดเวลา

(ลูกชายแดน. 2559 : 35-36)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมแสดงแนวทางแก้ปัญหาการสู้รบ ชาวบ้านสามารถวิ่งหนีจากที่
ไม่ปลอดภัยไปที่ปลอดภัย และชาวบ้านสามารถอยู่พร้อมกัน เพื่อเป็นเพื่อนที่ให้กำลังใจกัน จะได้ลด
ความรู้สึกกลัวในเวลามีการสู้รบเกิดขึ้น

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน กล่าวถึงครอบครัวน้อยตัดสินใจไปที่วัด ซึ่งทหารได้ทำ
หลุมหลบภัยเพื่อให้ชาวบ้านไปรวมกัน มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

“เรารีบไปที่วัดกันเถอะ ทหารเขาทำหลุมหลบภัยใหม่ให้พวกเราไป
รวมกันที่นั่น” พ่อบอกพร้อมคว่ำผ้าห่มเท่าที่ติดมือได้ อีกมืออุ้มน้องวิท ขณะที่
แม่อุ้มน้องคิด นางวิ่งนำหน้า ส่วนผมคว่ำผ้าห่มแล้วเร่งเดินกะผลก ๆ ตามไปติด ๆ

ทันทีที่พวกเราเคลื่อนออกจากบ้าน เสียงปืน ค.๑๐๕ และ ปรส. ที่ตั้งติด
คลองเขตก็คำรามฝั่งๆ สะเทือนเลื่อนลั่น ทั้งหมู่บ้านคูโกลาหลวุ่นวาย ชาวบ้าน
ต่างอุ้มลูกจูงหลานไปยังหลุมหลบภัยรวม ซึ่งมีอยู่สองแห่ง คือที่โรงเรียนและวัด
เพราะหลังจากผมได้รับบาดเจ็บ ทหารช่างได้เข้ามาทำหลุมหลบภัยสองแห่งนี้
ให้กับหมู่บ้าน เพื่อใช้เป็นที่พักและรวมพล เพราะหากต้องอพยพ ทางทหารจะได้
ส่งรถมารับได้สะดวกรวดเร็ว

(ลูกชายแดน. 2559 : 124-125)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนแสดงว่า ทำหลุมหลบภัยขึ้นมาก็เป็นแนวทางอย่าง
หนึ่งที่แก้ปัญหาการสู้รบ การสร้างหลุมหลบภัยขึ้นมาเพื่อใช้เป็นที่พักและรวมพล เพื่อให้ชาวบ้านที่มี
ความเดือดร้อนจากการสู้รมีสถานที่ปลอดภัย ไกลจากอันตรายที่สามารถอยู่ได้ การสร้างหลุมหลบภัย
ไม่เพียงได้มีความปลอดภัยมากขึ้น ถ้าต้องอพยพ ก็สามารถให้รถมารับส่งได้ทันที

ในนวนิยายเรื่อง ลูกชายแดน กล่าวถึงทหารให้ชาวบ้านที่ได้ผลกระทบจากการสู้รบ
อพยพไปที่อื่น เพื่อความปลอดภัย มีตัวอย่างต่อไปนี้

“ทุกคนครับ พรุ่งนี้จะต้องอพยพกันแล้วครับ” หมวดทหารกล่าว เสียงดัง
จนได้ยินกันทั่ว

“อพยพ! จะให้เราไปไหน!” เสียงดังแข่งกันออกมาจากหลุมหลบภัย

“หน่วยเหนือแจ้งมาว่า การต่อสู้จากนี้ไปจะหนักมากขึ้น และทางการ
กังวลว่าหมู่บ้านชายแดนจะไม่ปลอดภัย เพราะหากเขมรแดงแตกทัพแล้ววิ่งเข้า
หมู่บ้าน อีกฝ่ายคงตามไล่ล่า ชาวบ้านอย่างพวกเราอาจบาดเจ็บล้มตายไปด้วย
พรุ่งนี้จะมีรถจีเอ็มซีมารับแต่เช้า ให้ทุกบ้านเก็บข้าวของเตรียมไว้ให้พร้อม

ส่วนชายฉกรรจ์ให้อยู่ดูแลหมู่บ้านและทรัพย์สินของตนเอง เด็ก ๆ ผู้หญิงกับ
คนแก่ให้ไปอยู่ที่ศูนย์อพยพบ้านไทยสามารถ”

(ลูกชายแดน. 2559 : 186-187)

จากตัวอย่าง วรรณกรรมเยาวชนแสดงว่า แนวทางที่แก้ปัญหาผู้รับยังมีวิธีอย่างหนึ่ง คือ
อพยพจากแถวที่มีการสู้รบ ไปที่ปลอดภัย เพราะการสู้รบที่รุนแรงทำให้ชุมชนไม่สงบไม่ปลอดภัย
ชาวบ้านไม่สามารถปลูกข้าวทำนาเพื่อเลี้ยงดูครอบครัวต่อไปได้ จึงต้องอพยพไปที่อื่น ไปที่ไกลจากการสู้รบ
เป็นที่ปลอดภัย เพื่อสามารถมีชีวิตอยู่ต่อไปได้และไกลจากอันตราย

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่า ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเชว่นบู๊ค
อวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 ได้สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาการสู้รบของประเทศเพื่อนบ้าน
ชาวบ้านสามารถบำรุงรักษา ทำหลุมหลบภัยกับบ้านเรือน หรือไปอยู่กับเพื่อนบ้าน ทางเราก็ควรสร้าง
หลุมหลบภัยขึ้นมาเพื่อความปลอดภัยของชาวบ้าน หรือสามารถอพยพไปที่ปลอดภัยไกลจากการสู้รบ

สรุปได้ว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเชว่นบู๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 ได้
สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสังคมไทย ด้านครอบครัว สามีกับภรรยาไม่สามัคคีหรือมีฝ่ายหนึ่งเสียชีวิต
ทำให้ครอบครัวไม่สมบูรณ์ แล้วก็เกิดปัญหาเด็กกับเยาวชน แก๊วโดยคนในครอบครัว คนที่ยังมีชีวิต
อยู่ควรมีจิตใจเข้มแข็ง และเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับเด็กกับเยาวชน ให้ความรัก ความสนใจกับเยาวชน
ด้านปัญหาสังคม มีสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย คนในชุมชนมีความคิดเห็นไม่ตรงกันในเรื่องหนึ่ง จึงเกิด
ความขัดแย้งกัน แก๊วโดยคนในสังคมรักชาติ จิตใจเจรจาเพื่อสื่อสารกัน มีจิตใจที่เข้มแข็ง
และช่วยเหลือกัน ปัญหาความยากจนมีสาเหตุเพราะเกิดอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ ความล้มเหลวทางธุรกิจ
ครอบครัวมีรายได้น้อยแต่ต้องเลี้ยงลูกหลายคน ยังมีปัญหาความเจ็บป่วย เป็นโรคที่รักษาได้และรักษา
ไม่ได้ เวลาไม่สบายก็ไปหาหมอเข้ารับรักษาในโรงพยาบาล ในสังคมไทยยังมีปัญหาการสู้รบของประเทศ
เพื่อนบ้าน ชุมชนไม่สงบไม่ปลอดภัย แก๊วโดยทางการและคนในชุมชน ทำหลุมหลบภัยหรืออพยพ
ไปที่อื่น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 และปัญหาสังคมไทยกับแนวทางแก้ปัญหาในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 โดยศึกษาจากในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 จำนวน 6 เล่ม นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) มีผลการวิจัยซึ่งสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

5.1.1 ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560

ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 มี 4 ประการ ได้แก่ ภาพสะท้อนในด้านชีวิตความเป็นอยู่ การศึกษาของเยาวชน วัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคม โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ภาพสะท้อนในด้านชีวิตความเป็นอยู่ วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 สะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมไทย 3 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อม ประกอบอาชีพ การคมนาคม ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพแวดล้อม ในชนบทและเมือง มีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ในชนบทที่อยู่อาศัยใกล้ธรรมชาติ มีทุ่งหญ้าและทุ่งนาสีเขียวที่สวยงาม ท้องฟ้าสดใส อากาศสดชื่น มีต้นไม้อยู่ทั่วไป ส่วนสภาพแวดล้อมในเมืองไกลจากธรรมชาติที่แท้จริง คนในเมืองก็พยายามปลูกต้นไม้เพื่อจะได้มีธรรมชาติอยู่รอบ ๆ ตัว และเมืองได้พัฒนามากกว่าชนบท จึงมีย่านธุรกิจที่วุ่นวายและสถานที่บันเทิงมากมาย 2) ด้านประกอบอาชีพ คนไทยในสังคมไทย ประกอบอาชีพหลายประเภท ตามลักษณะของถิ่นที่อยู่อาศัยในชนบทและในเมือง เช่น มีอาชีพเป็นเกษตรกร ปลูกข้าวปลูกผัก คนที่อาศัยอยู่ใกล้ทะเลก็มีอาชีพชาวประมง อาชีพค้าขายทำธุรกิจ มีอาชีพเป็นครู ที่จะอบรมสั่งสอนและช่วยเหลือเยาวชน และมีอาชีพแพทย์ พยาบาล ที่จะช่วยเหลือให้เยาวชนหรือคนอื่น ๆ หลีกเลี่ยงการเจ็บป่วย 3) ด้านการคมนาคมในสังคมไทย ตามที่สังคมได้พัฒนาเรื่อย ๆ การเดินทางก็มีพาหนะหลายประเภทที่สามารถเลือกใช้ได้ และเดินทางได้อย่างสะดวกสบาย อย่างเช่น จักรยาน เรือ รถประจำทาง รถส่วนตัว มอเตอร์ไซด์รับจ้าง เป็นต้น แต่ก็มีปัญหาการจราจรหนาแน่นติดขัด และต้องเสียค่าโดยสารแพงขึ้นตามเวลาที่ผ่านไป เสียเวลาในระหว่างการเดินทาง

2. ภาพสะท้อนด้านการศึกษาของเยาวชน วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 สะท้อนให้เห็นการศึกษาของเยาวชนทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ การศึกษาจากครอบครัวและการศึกษาจากโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาจากครอบครัว พ่อแม่ผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองมีหน้าที่ต้องสั่งสอนลูกหลานให้เป็นคนดีต่อสังคม ด้วยวิธียกตัวอย่างซึ่งเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ของตัวเอง ส่วนใหญ่เป็นความรู้พื้นฐานด้านการใช้ชีวิต เพื่อให้ลูกหลานเติบโตได้อย่างดีและปลอดภัย 2) การศึกษาจากโรงเรียน มีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียนชนบทกับโรงเรียนเมือง โรงเรียนในเมืองมีทรัพยากรด้านการศึกษามากกว่าโรงเรียนในชนบท เพราะเมืองได้รับการพัฒนามากกว่าชนบท โรงเรียนในชนบทมีนักเรียนจำนวนน้อย เน้นการเรียนรู้ออกจากสิ่งแวดล้อม การรู้จักท้องถิ่นที่เยาวชนอาศัยอยู่ ส่วนโรงเรียนในเมือง เน้นการเรียนรู้อาษาภาษาต่างประเทศ เพื่อจะได้ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ และยังมีการศึกษาในโรงเรียนศาสนาสำหรับเยาวชนที่ไปบวชเรียนในศาสนาพุทธ เป็นความรู้ภาษาบาลี เพื่อใช้สำหรับศึกษาคัมภีร์พุทธศาสนาต่อไป

3. ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรม วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมไทย 3 ด้าน ได้แก่ อาหารไทย ความเชื่อ และประเพณี ผลการวิจัยพบว่า 1) วัฒนธรรมอาหารของคนไทยที่มีลักษณะเฉพาะถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย คนไทยนิยมปลูกข้าวปลูกผักเพื่อนำมาเป็นอาหาร มีฝีมือในการทำอาหาร มีรสชาติอร่อย กินข้าวเป็นอาหารหลัก มีอาหารกินเล่นต่าง ๆ เป็นขนมที่ขายในตลาดชุมชน นอกจากนี้ยังมีขนมเพื่อนำไปทำบุญตามประเพณีและเทศกาลสำคัญ 2) ในสังคมไทยมีความเชื่อหลากหลาย มีทั้งความเชื่อของคนไทยและคนไทยเชื้อสายจีน เป็นความเชื่อตามคำสอนทางพุทธศาสนา มีความเชื่อเรื่องการทำความดี มีการทำบุญและการไม่ทำสิ่งที่ไม่ดีซึ่งจะเป็นกรรมกลับมาทำร้ายตัวเอง นอกจากนี้มีความเชื่อของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมจีนและบรรพบุรุษ 3) ประเทศไทยมีประเพณีต่าง ๆ เกี่ยวกับพุทธศาสนา เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ นอกจากนี้แล้ว ในสังคมไทยยังมีกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่จำนวนมาก จึงมีวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนอยู่ในสังคมไทย

4. ภาพสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมไทย วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมไทย 3 ด้าน ได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสัมพันธ์ในครอบครัว ครอบครัวของคนไทยมีทั้งความอบอุ่นและความขัดแย้ง สมาชิกในครอบครัวรักกัน ช่วยกัน เวลาเจอกับปัญหาใด ๆ ก็ร่วมมือกันเพื่อแก้ปัญหาให้ได้ แต่พอมีความคิดไม่เหมือนกันก็มีพิพาท ทั้ง ๆ ที่อาจจะมีความขัดแย้งบ้าง แต่ก็สามารถแก้ไขได้ ทำให้บรรยากาศในครอบครัวมีความสุข 2) ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน ในสังคมไทยความสัมพันธ์ระหว่างคนใน

ชุมชน เป็นแบบรักกันและช่วยเหลือกัน เวลาเพื่อนบ้านมีความยากลำบากคนอื่น ๆ ก็ให้กำลังใจ เพราะคนไทยส่วนใหญ่เป็นคนใจดีเป็นเมตตา ทำให้บรรยากาศในชุมชนเงียบสงบสุข 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ในสังคมไทยความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน รักกัน ช่วยเหลือกันเป็นหลัก แต่ก็ติดต่อกันบ้าง ไม่เพียงแต่เพราะมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้การติดต่อกันสะดวกสบายมากขึ้น ยังเพราะว่าเพื่อนคือคนที่สามารถพูดคุยได้อยู่เสมอ และความสัมพันธ์นี้ทำให้สังคมไทยมีความอบอุ่นมากขึ้น

5.1.2 ปัญหาสังคมไทยกับแนวทางแก้ปัญหาในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล เซเว่นบุ๊กอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560

ปัญหาสังคมไทยกับแนวทางแก้ปัญหาสะท้อนในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล เซเว่นบุ๊กอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาครอบครัว วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 สะท้อนให้เห็นปัญหาครอบครัวในสังคมไทย 2 ด้าน ได้แก่ ปัญหาระหว่างสามีกับภรรยา ปัญหาเด็กกับเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาระหว่างสามีกับภรรยา มีสาเหตุจากสามีเป็นผู้นำของครอบครัว ต้องตัดสินใจทุกอย่าง แต่ภรรยาก็มีความคิดเห็นของตัวเอง เมื่ออดทนไม่ได้ ก็จะเกิดการทะเลาะกัน และถ้าสามีกับภรรยาหย่าร้างกันหรือมีฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตไป หรือทิ้งครอบครัวไป อีกฝ่ายหนึ่งหรือคนที่ยังมีชีวิตอยู่ก็จะมีอารมณ์โศกเศร้า 2) ปัญหาเด็กกับเยาวชน ส่วนใหญ่เกิดขึ้นเพราะได้รับอิทธิพลจากความขัดแย้งจากพ่อแม่ ถ้าครอบครัวขาดความอบอุ่นและความรักไป ลูกในครอบครัวจะรู้สึกไม่มีความสุข ถ้าผู้ปกครองให้ความสนใจน้อยหรือมีวิธีการสั่งสอนไม่เหมาะสม ลูกจะมีปัญหาเกิดขึ้นได้ง่าย

2. ปัญหาสังคม วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 สะท้อนให้เห็นปัญหาสังคมรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม ปัญหาความยากจน ปัญหาความเจ็บป่วย ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาสิ่งแวดล้อม สาเหตุคือมนุษย์จัดกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้นเพื่อพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ ต้องตัดป่าไม้เพื่อก่อสร้างถนนหรือสถานที่ต่าง ๆ ทำให้ต้นไม้สีเขียวลดลง สัตว์ต่าง ๆ ก็หนีหายไปหรือสูญพันธุ์ จึงทำให้ธรรมชาติถูกทำลาย 2) ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม สาเหตุที่เกิดปัญหาคือต่างคนมีความคิดเห็นและค่านิยมไม่ตรงกัน เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ชาวบ้านนิยมรวมตัวกันจัดเดินขบวนแห่ เพื่อแสดงความคิดเห็นกับความต้องการของตัวเอง 3) ปัญหาความยากจน มีสาเหตุจากคนไทยโดยเฉพาะในชนบท นิยมมีลูกหลายคน แต่ไม่ได้เป็นแรงงานช่วยหารายได้เลี้ยงครอบครัว เมื่อผู้นำในครอบครัวป่วย จะไม่มีแรงงานทำมาหากิน และคนไทยส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร มีรายได้ต่ำไม่เพียงพอ บางคนไม่มีที่ดินของตัวเองจึงต้องไปเช่านาของคนอื่น นอกจากนี้อุบัติเหตุหรือภัยพิบัติก็เป็นสาเหตุที่ทำให้มีปัญหาความยากจน 4) ปัญหาความเจ็บป่วย มีเพราะได้รับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลาย หรือการสูบบุหรี่ของประเทศเพื่อนบ้าน ในเขตที่ไกลจากที่ปกครองหรือเขตที่พัฒนาแล้ว มีทรัพยากรและบริการทางการแพทย์ไม่เพียงพอ จึงทำให้มีปัญหาความเจ็บป่วย

3. ปัญหาการสู้รบของประเทศเพื่อนบ้าน วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเชว่นบู๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 สะท้อนให้เห็นปัญหาการสู้รบของประเทศเพื่อนบ้าน ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเพียงเรื่องเดียว คือเรื่อง ลูกชายแดน ชาวบ้านที่อยู่อาศัยชุมชนบริเวณชายแดน มีความเดือดร้อนในชีวิตประจำวันจากการสู้รบของประเทศเพื่อนบ้าน ชุมชนไม่ได้เจียบสงบ ไม่ปลอดภัย เวลาการสู้รบทั้งสองฝ่ายจะยิงไปยิงมาด้วยปืนหลายขนาด ทำให้ที่ดินที่นำมาทำการปลูกพืชผักข้าวสารแต่เดิมเปลี่ยนเป็นพื้นที่ต่อสู้ ชาวบ้านจึงหาที่ดินใหม่ทำการเกษตรเพื่อ มาหากินเลี้ยงดูครอบครัว หรือต้องอพยพย้ายไปที่พื้นที่ปลอดภัย

4. แนวทางแก้ไขปัญหา วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเชว่นบู๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 สะท้อนให้เห็นแนวทางแก้ปัญหาในสังคมไทย 3 ด้าน ได้แก่ แนวทางแก้ปัญหาคครอบครัว แนวทางแก้ปัญหาสังคม แนวทางแก้ปัญหาการสู้รบของประเทศเพื่อนบ้าน ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางแก้ไขปัญหาคครอบครัว แนวทางแก้ไขปัญหาระหว่างสามัคคีกับภรรยา ทั้งสองฝ่ายควรให้ความเข้าใจ ความเคารพกัน สามัคคีพึ่งข้อแนะนำจากภรรยาบ้าง และภรรยาก็ควรสนับสนุนสามี มีปัญหาใด ๆ ก็สามารถสื่อสารกันได้ เมื่อเจอปัญหาก็สามัคคีกันแก้ปัญหา ผ่านความยากลำบากได้ ด้านการแนวทางแก้ไขปัญหาเยาวชน พ่อแม่และผู้ใหญ่ในครอบครัว ควรให้ความรักและความสนใจกับเยาวชน ทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่นใจ 2) แนวทางแก้ไขปัญหาสังคม แนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ควรเข้าใจกำลังมีปัญหาอะไรเกิดขึ้น และปลูกต้นไม้ รักษาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ไม่ทำร้ายสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ แนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม ควรหาทางหาโอกาสสื่อสารหรือการเจรจา เพื่อได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน แนวทางที่แก้ไขปัญหาความยากจน ควรมีทัศนคติที่ดี ทำงานขยันและอดทน ญาติพี่น้องเพื่อนฝูงควรรักกัน ช่วยกันผ่านความลำบากได้ แนวทางแก้ไขความเจ็บป่วย คือต้องจัดการอุปกรณ์ทางการแพทย์ให้ดีขึ้น เมื่อไม่สบายหรือมีความเจ็บป่วย ควรรีบเข้าโรงพยาบาลไปพบแพทย์ เพื่อได้รับการรักษาให้ทันที 3) แนวทางแก้ปัญหาการสู้รบของประเทศเพื่อนบ้าน ชาวบ้านที่มีความเดือดร้อนจากการสู้รบของประเทศเพื่อนบ้าน ควรบำรุงรักษาบ้านเรือนเพื่อความแข็งแรง รัฐบาลควรส่งทหารเพื่อป้องกัน ให้ความปลอดภัยแก่ประชาชน สร้างหลุมหลบภัยขึ้นมาเพื่อให้ชาวบ้านมีสถานที่ปลอดภัยที่สามารถอยู่ได้ หรือสามารถย้ายหนีจากพื้นที่ที่ไม่ปลอดภัยหรืออพยพไปที่อื่น

5.2 อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเชว่นบู๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ข้อ 1 คือ เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 ผลการวิจัยที่เด่นชัดคือ ภาพสะท้อนสังคมไทยในด้านประเพณีต่าง ๆ ได้แก่ ประเพณีทางด้านศาสนา ประเพณีท้องถิ่น ประเพณีของคนไทยเชื้อสายจีน และการทำพิธีกรรมในสังคมไทย สอดคล้องกับแนวคิดของ ธาณีวัฒน์ บุญโต (2542 : ง) กล่าวว่า สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือนักเขียน ซึ่งนักเขียนย่อมนำชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี เป็นวัตถุดิบในการเขียนเสมอ งานเขียนจึงมีลักษณะเนื้อหาขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญทางสังคมว่า ขณะนั้นสภาพสังคมเป็นอย่างไร ผู้เขียนก็จะสร้างงานเขียนนั้นเพื่อสนองความสนใจของผู้อ่านอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เขมมิกา สรรเสริญ (2553) เรื่อง “การวิเคราะห์ภาพพจน์แต่ละประเภทในวรรณกรรมเยาวชน กรณีศึกษาวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด” พบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด สะท้อนภาพวัฒนธรรมและค่านิยมในสังคมไทย โดยเฉพาะภาพสะท้อนเรื่องความเชื่อพุทธศาสนา วิธีการดำรงชีวิตของคนไทยในชนบท ค่านิยมในสังคมไทย ภูมิปัญญา และประเพณีท้องถิ่นของชาวไทย

2. งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ข้อ 2 คือ เพื่อวิเคราะห์ปัญหาสังคมไทยกับแนวทางแก้ปัญหาในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 ผลการวิจัยที่เด่นชัดคือ ปัญหาด้านสังคม มีทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาความขัดแย้งของคนในสังคม ปัญหาความยากจน และปัญหาความเจ็บป่วย สอดคล้องกับแนวคิดของอิงอร สุพันธุ์วณิช (2558 : บทนำ) กล่าวว่า ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายมีหลากหลายมุมมอง ทั้งระดับครอบครัว สังคมหรือปัญหาระดับชาติ โดยนวนิยายจะทำหน้าที่ถ่ายทอดแง่มุมปัญหาต่าง ๆ ในสังคมให้ผู้อ่านรับรู้ตามกระแสของสังคม นวนิยายบางยุคจะสะท้อนปัญหาครอบครัว บางยุคก็จะสะท้อนปัญหาหลากหลาย นอกจากนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเชษฐ์ คงโต (2546) ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวความคิดและภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นของประชาคม ลุนาชัย” พบว่า ปัญหาที่มีในสังคม ได้แก่ ปัญหาความยากจน และปัญหาสิ่งแวดล้อม ผู้เขียนได้เตือนให้มนุษย์ตระหนักปัญหาและภัยที่เกิดขึ้นจากสิ่งมนุษย์ได้รับจากสิ่งแวดล้อม และได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาว่า มนุษย์ควรดำเนินชีวิตด้วยความเรียบง่ายและเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีความหมาย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ QIN HONGBO (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์จากเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า” ผลงานวิจัยพบว่า ปัญหาความยากจน ปัญหาสังคมและปัญหาทางการเมืองสามารถแก้ไขด้วยการสมานสามัคคีกันของคนในสังคม

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด พ.ศ. 2558-2560 มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. คว้าศีกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุคควอร์ด พ.ศ. 2558-2560
2. คว้าศีกษาวิเคราะห์นวนิยายที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุคควอร์ด พ.ศ. 2558-2560
3. คว้าศีกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเว่นบุคควอร์ด พ.ศ. 2558-2560

ในด้านกลวิธีการและแนวคิดในวรรณกรรม

บรรณานุกรม

- กฤษฎยา ณ หนองคาย. (2544) **การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รางวัล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522-2542**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โกศล วงศ์สวรรค์ และสถิต วงศ์สวรรค์. (2543) **ปัญหาสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท รวมสาส์น (1977) จำกัด.
- เขมมิกา สรรเสริญ. (2553) **การวิเคราะห์ภาพพจน์ในวรรณกรรมเยาวชน กรณีศึกษา วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. (2549) **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จินตนา ดิษฐรัมย์. (2527) **ปัญหาสังคมเกี่ยวกับยาเสพติดในนวนิยายของสุวรรณี สุคนธา**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา ไบกาซูยี. (2542) **เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชัตสุณี สีนุธสิงห์. (2544) **วรรณคดีทัศนศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูชาติ คุ่มขำ. (2549) **วิเคราะห์วรรณกรรมสารคดีที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมอินทร์อะวอร์ด ปี 2543-2546**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ไชมพร พรเพ็ญพิพัฒน์. (2549) **คมความคิดในวรรณกรรมร่วมสมัย** กรุงเทพมหานคร : บริษัท โรงพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด.
- โชคชัย บัณฑิตศักดิ์. (2542) **การวิเคราะห์สังคมไทยจากเรื่องสั้นในนิตยสาร 'ช่อกระเจต' ช่วง 2535-2539**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2541) **มนุษย์กับสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- ตรีศิลป์ บุญจจร. (2547) **นวนิยายกับสังคมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ถวัลย์ มาศจรัส. (2545) การเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อการศึกษาและอาชีพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธารอักษร.
- ทิพย์โชค ไชยวิศิษฐ์กุล. (2549) ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545. ปรินญาณีพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธานีวัฒน์ บุญโต. (2542) ภาพสะท้อนวิถีชีวิตชาวจีนในวรรณกรรมของ หยก บูรพา. ปรินญาณีพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิตยา วรรณกิตร์. (2559) วรรณกรรมสำหรับเด็ก. นนทบุรี : บริษัท มาตา การพิมพ์ จำกัด.
- ปริยาภรณ์ หนูสนั่น. (2532) การสะท้อนปัญหาสังคมชนบทในนวนิยายไทย (2519-2529). วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริยาลักษณ์ เขมขุนทด. (2553) วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในนิทานพื้นบ้านของจังหวัด กำแพงเพชร พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ และสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พิชัย ศรีภูไฟ. (2542) วรรณคดี สังคม และการเมือง. อุบลราชธานี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- พรรณทิอตา ปานเอี่ยม. (2554) การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้วปี พ.ศ. 2552 ประเภทนวนิยาย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ) นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภูมิ พลจันทร์. (2556) การเล่าเรื่องปัญหาของเด็กและเยาวชนร่วมสมัยในนวนิยายของโจติ ปิโคลต์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งวิทย์ สุวรรณอภิชน. (2546) วรรณคดีการเมืองกับสังคมรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2418-2421). ปทุมธานี : วิชญา.
- วชิราภรณ์ สุวรรณราษฎร์. (2554) การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนแวนแก้วประเภทสารคดี พ.ศ. 2546-2552. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ) นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วนิดา บำรุงไทย. (2544) **ศาสตร์และศิลป์แห่งนวนิยาย**. กรุงเทพมหานคร : สุริยวิทยาสัน.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2541) **วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : ธรรมชาติ.
- สมพร จารุณี. (2541) **คู่มือการเขียนเรื่องบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็ก**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. (2540) **เส้นทางนักประพันธ์ : รวมบทบันทึกความคิดเห็นต่อนักเขียนและหนังสือ**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เคล็ดไทย จำกัด.
- โสภณ พรโชคชัย. (2552) **แก้ปัญหาสังคมด้วยวิชาชีพสังคมสงเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทย.
- อิงอร สุพันธ์ุณี. (2558) **เลื่อมลายสายรุ้ง ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายปัจจุบัน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____ . (2554) **วรรณกรรมกับสังคม : ภาพสะท้อนจากนวนิยายปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- LI YUANCHUN. (2558) **ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด พ.ศ. 2552-2556**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- MA YUAN. (2555) **ภาพสะท้อนสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนในนวนิยายของ ประภัศร เสวิกุล**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- QIN HONGBO. (2555) **ภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- QIN SIYUAN (2561) **ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- WANG DAN. (2558) **ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นที่ได้รางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556-2557**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

WANGRUI. (2559) กลวิธีการแต่งและแนวคิดในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลเชว่น
บุ๊คอวอร์ด สองช่วงเวลาคือ พ.ศ. 2556–2557. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสาร
ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ZHANG LIQUN. (2559) กลวิธีการแต่งและแนวคิดในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัล
เชว่นบุ๊คอวอร์ด สองช่วงเวลาคือ พ.ศ. 2553–2555. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชา
การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียว
เฉลิมพระเกียรติ.

ฐานข้อมูลออนไลน์

“รางวัลเชว่นบุ๊คอวอร์ด” (5 ธันวาคม 2553) [ออนไลน์] แหล่งที่มา :

<https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/1626430> (23 กุมภาพันธ์ 2561)

CSR CPALL (29 ตุลาคม 2550) “7 BOOK AWARDS” [ออนไลน์] แหล่งที่มา :

<https://www.csrpcall.com> (3 มีนาคม 2561)

ภาคผนวก

ภาคผนวก
เอกสารรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

เอกสารรับรอง
(Certificate of Exemption)
คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ 30 กันยายน 2562

ชื่อเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลเซเวนบุคอวอร์ด
ปี พ.ศ.2558-2560

ชื่อนักวิจัย/หัวหน้าโครงการ MISS LU YANWEI

คณะวิชา/หลักสูตร หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ขอรับรองว่า งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับ
ประกาศเสตชงกิ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลงนาม

(รองศาสตราจารย์ ดร.จรียาวัตร คมพยัคฆ์)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่รับรอง

วันที่ 30 กันยายน 2562

เลขที่รับรอง

อ.848/2562

วันที่ให้การรับรอง: 30 กันยายน 2562

วันหมดอายุใบรับรอง: 29 กันยายน 2564

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล MISS LU YANWEI (อรอุมา)
วัน เดือน ปีเกิด 13 กรกฎาคม 2538
ที่อยู่ปัจจุบัน 287/244 ซอยสุขุมวิท 72 ตำบลสำโรงเหนือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ
จังหวัดสมุทรปราการ 10270
ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2556-2558 คณะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยชินโจว
สาขาวิชาภาษาไทย

